

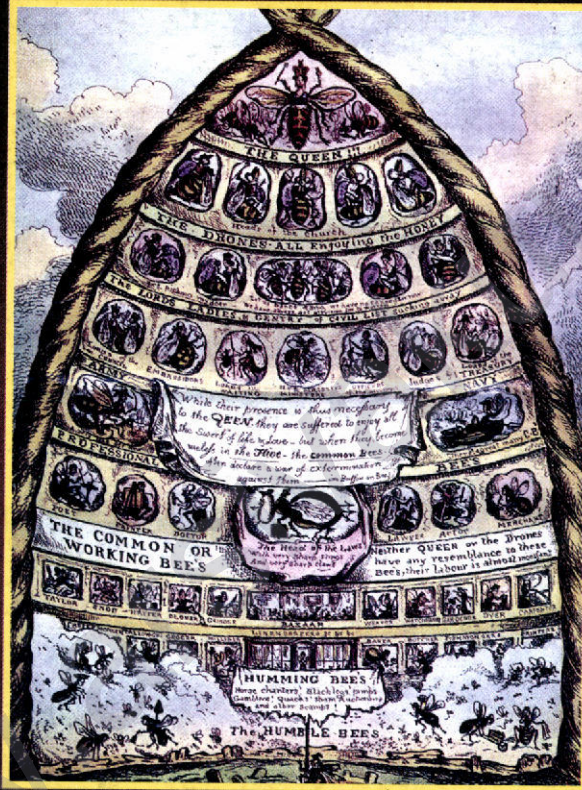

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Aylık Teorik/Politik Dergi

Sayı: 12

Ağustos: 2005 2 YTL / 2.000.000 TL

- Kürtler arası diyalog
- Talan ikliminde kendi tarihimizi yaşamak
- Hukmê Peymana Lozanê 80 salî şûnve şikîya
- Rejimin planını bozacak yeni bir örgütlenme -2-
- Küreselleşme ve Kürtler
- Nasıl bir örgüt ve örgütlenme? -2-

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

AYLIK TEORİK-POLİTİK DERGİ

ün Yayıncılık Tic. Ltd. Şti Adına Sahibi

Murat Yılmaz

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi

İnönü Mah. Babil Sok.

No:27/3 80230

Harbiye / İstanbul

Sorumlu Yazışları Müdürü

Ferit Yıldırım

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi

İnönü Mah. Babil Sok.

No:27/3 80230

Harbiye / İstanbul

Sosyalist Mezopotamya

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi

İnönü Mah. Babil Sok.

No:27/3 80230

Harbiye / İstanbul

Telefon/Faks

(0212) 219 69 06

Yayın Türü

Yaygın Süreli Dağıtım

e-mail

socialistmezopotamya@mynet.com

Banka Hesap No:

İş Bankası Taksim Şb.

1052 767790

Döviz (Euro) Hesabı

1052 3335933

Baskı

Ser Matbaacılık

0 212 565 17 74

zılpaşa Cad. 4. Zer Sanayi sitesi

İo:İ6/26 Topkapı-İSTANBUL

Gaziantep İrtibat Bürosu

Yasin Yetişgen

Tel/Faks

0 342 220 59 94

Atatürk Bul. Bina No: 49

N. Akınal Apt. B Blok

Kat: 6 D: 6

Şahinbey / Gaziantep

İÇİNDEKİLER

Sunu	1
MESOP Girişimi 5. Genel Toplantısı	2
Kürtler arası diyalog	
Ali Çınar	6
Silahlar konuşunca kalemler susar	
Veysel Çamlıbel	13
Talan ikliminde kendi tarihimizi yaşamak	
Aziz Mahmut Ak	19
Hukmê Peymana Lozanê 80 salî şûnve şikîya	
Ehmed Onal	27
Li KÜRT-KAVê Panela Lozanê	31
Rejimin planını bozacak yeni bir örgütlenme -2-	
S. Çiftiyürek	33
Bölgenin ekonomik, siyasi, stratejik önemi	
Hamit Yılmaz	40
Güruh ve sadakat -2-	
Munzur Gülapuşağı	44
Küreselleşme ve Kürtler	
Ali Kendav	49
Xweşîya helbestê	
Lokman Polat	54
Kürt sorununda çözüm federasyon olmalıdır	
Hurşit Kaşikkırmaz	57
Bi Elî Mêhrperwer ve hevpeyvîn	62
Destên qirêj ji ser gelê me yê li rojhilatê rakin!	
Cankurd	66
Nasıl bir örgüt ve örgütlenme? -2-	
Tuncay Atmaca	68

-Sunu-

Editörün son birkaç sayıdır yaptığı yazılı/sözlü çağrılar ve gereken karşılığı alamayışına ettiği sitemler nihayet işe yaradı; hem yazar sayısı hem de içerik olarak derginin güçlendirilmesinin ilk adımı atıldı. Yayının özellikle son iki sayısındaki dikkat çeken zayıflığın bir sorun olarak Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi'nin Diyarbakır'da yapılan 5. Genel Toplantı'sına götürülmesi, sorunun önemli oranda çözümünü beraberinde getirdi. Toplantıda getirilen çözüm önerileri üzerine yürütülen tartışmalar sonucunda, Yayın Kurulu üyelerinin canlı iletişim sorununu aşmaya ve daha yüksek verim elde etmeye yönelik öneri benimsendi. Bu çerçevede Yayın Kurulu, üye bileşimi ve çalışma tarzı açısından yeniden yapılandı.

Ve atılan bu adım ilk ürünlerini vermeye başladı; derginin elinizdeki 12'nci sayısının önceki sayılara göre çok daha zengin ve doyurucu olduğunu belirtmeye bile gerek yok. Bu zenginlikten Kürtçe yazılar da nasibini aldı; bu sayımızda politika, tarih, edebiyat, söyleşi gibi değişik dallarda toplam 4 Kürtçe yazı yer alıyor.

Uzun süredir farklı gerekçelerle dergiye yazı aktarımını aksatan yoldaşların da yeniden kalembaşı yapmasıyla sayısı artan ve içinden geçtiğimiz sürece ilişkin farklı bakış açılarını ortaya koyan değerlendirme yazılarının okurun ilgisini çekeceğini düşünüyoruz. Yine serbest tarzda, yani isteyen her yazarın konu başlığını kendisinin tespit ettiği, 'MESOP Sorunlama Belgesi' çerçevesindeki tartışma yazılarına bu sayıda da yer verdik.

Gelecek sayıda daha güçlü buluşmak dileğiyle...

Sosyalist Mezopotamya Yayın Kurulu

MESOP Girişimi 5. Genel Toplantısı Diyarbakır'da yapıldı

Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi, 5. Genel Toplantı'sını Diyarbakır'da yaptı. 24-25 Haziran günlerinde yapılan toplantıya, Girişim'in faaliyetlerinin sürdürdüğü illeri temsilen toplam 33 kişi katıldı.

İki gün süren toplantı boyunca katılımcıların yanı sıra, öne çıkan bazı aciliyetleri nedeniyle toplantıya katılması gerekirken katılamayan girişimciler de iletişim kanallarını kullanarak, hem bugüne kadarki faaliyetleri değerlendirdiler, hem de geleceğe ilişkin görüşlerini sundular. Başta mali sorun olmak üzere, geline aşamaya, daha açık bir deyişle hareket olmaya iyice yaklaşan aşamaya özgü sorunlar dile getirildi ve

çözüm önerileri tartışıldı.

Geçici Yürütme Kurulu (GYK) ve Yayın Kurulu'nun daha faal/verimli hale gelmesi için sunulan önerilerin etrafıca tartışılması sonucunda, her iki organ da üye bileşimi açısından yeniden yapılandı.

5. Genel Toplantısıyla hareket aşamasına bir adım daha yaklaşan MESOP Girişimi, şimdi daha organize, daha güçlü...

**GYK tarafından MESOP-G
5. Genel Toplantısı'na sunulan
faaliyet raporu**

Değerli yoldaşlar!

Hepinizi Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi Geçici Yürütme Kurulu adına sevgiyle, saygıyla selam-

lıyoruz. Sizlere hoş geldiniz diyor ve Diyarbakır'ın bu sıcaklığında gerçekleştirdiğimiz 5. Genel Toplantı'nın başarıyla sonuçlanması dileklerinizi iletiyoruz.

2003'ün Eylül ayında gerçekleştirdiğimiz ilk toplantıyla kamuoyuna duyurduğumuz MESOP Girişimi'nin üzerinden iki yıla yakın bir zaman geçti. Genel olarak bu sürede, özel olarak da 4. Genel Toplantı'dan bu yana sürdürülen çalışmanın, belirlenmiş hedefler ve alınmış kararlar doğrultusunda nelerin yapıp yapılmadığının üzerinde temel çizgileriyle duracağız. Başarılarından çok başaramadıklarımızın altını çiziceğiz. Yani artısıyla, eksisiyle MESOP-G'nin faaliyet

tablosunu sizlere sunacağız.

Yoldaşlar!

MESOP-G ilk toplantı sonuçlarının kamuoyuna duyurulması ve ardından Sosyalist Mezopotamya dergisinin yayın hayatına başlamasının sağladığı katkıyla, ülkemizde sosyalist hareketin yeniden toparlanması yolunda ilk ciddi adım atılmış oldu. Toparlanmanın yeni bir ideolojik ve örgütsel sentezle gerçekleştirileceği iddiası, MESOP Girişimi'ne beklenenden daha fazla bir ilginin oluşmasına yol açan nedenlerden biri oldu. "Hem Kürt hem komünist/sosyalist olmak" ve bu ikisinin uyumlu ya da organik birliğini yaratma hedefi, MESOP projesine ilgiyi artıran bir diğer yönümüzdü. Nihayet, "ülkede siyasetin solunu öreceğiz" perspektifiyle gerek Kürt liberal ve ulusal demokratik güçlerine, gerekse Türkiye komünist ve devrimci-demokratik güçlerine dönük belirlenmiş yaklaşımlarımız, projemize ilgiyi uyandıran bir diğer olumlu değerimiz oldu. Bunlara ek olarak "Girişim" evresinin gereklerine uygun şekilde gerçekleştirdiğimiz pratik, Girişim'in tanıtımına sınırlı da olsa katkı yapmış ve belli bir ilgi yaratmıştır. Bu pratik adımlar şunlardır: 8'i ülke içinde 6'sı yurt dışında olmak üzere gerçekleştirdiğimiz 14 panel; Sosyalist Mezopotamya dergisinin yayın hayatını sürdürmesi; 1 Mayıs vb etkinlikler; MESOP'un içe dönük bölge toplantıları; arayış içerisindeki kadrolara dönük bire bir ilişkilerin sürdürülmesi; en son 2005 1 Mayıs İstanbul Mitingi'nde olmak üzere "Sorunlama Belgesi"nin geniş dağıtımı...

Fakat bütün bunlara rağmen

Özellikle orta ve yaşlı kuşaktan kadrolar, denenmiş ve alışılmış yoldan yürümeyi ağırlıklı olarak sürdürmektedirler. Yılların alışkanlıkları, içgüdüsel davranışları bizleri adeta esir almış durumda. Kadrolar çoğunlukla geçmişini tekrarlıyor ve yaşıyor.

Kürt, Türk ve azınlıklardan gelme önemli oranda bir sosyalist kadro MESOP'un varlığından ve önemlisi de ideolojik, politik, örgütsel alanlarda önüne koyduğu "yeni" arayışından habersizdir. İşçi-emekçi yığınların MESOP'un varlığından ve yeni sorunlamasından habersiz olmaları anlaşılır bir durumdur, çünkü halen içinde bulunduğumuz "Girişim" evresi gereğince geniş işçi-emekçi yığınlara gitme hedefimiz bulunmuyor. Ancak, komünist kadroların, özellikle de arayış içindeki kadın ve gençlerin MESOP projesinden habersiz olmalarının bizim açımızdan anlaşılır bir yanı yoktur. Bu tamamıyla, MESOP'u tanıtmaya dönük faaliyetimizin yetersiz ve sorunlarla yüklü olmasından ileri gelmektedir.

Yoldaşlar!

Yetersizliklerimizi, sorunlarımızı belli başlı temel çizgileriyle sizlere sunuyoruz.

a-) "Yeni"nin içini ne oranda doldurduğumuzu ya da doldurabileceğimizi elbette tartışıyoruz ve tartışmalıyız. Fakat şurası kesindir ki kadrolar, özellikle orta ve yaşlı kuşaktan kadrolar, denenmiş ve alışılmış yoldan yürümeyi ağırlıklı olarak sürdürmektedirler. Yılların alışkanlıkları, içgüdüsel davranışları bizleri adeta esir almış durumda. Kadrolar çoğunlukla geçmişini tekrarlıyor ve yaşıyor. Alışkanlıkların hem zihin-

sel yaratıcılığımızı, hem de pratik politik aktivitemizi durmaksızın frenlemesi, en başta "yerelin merkezileşmesi" başlıklı karar ve yönelişimizin yaşama geçirilmesini olumsuz etkiliyor. Sorunlar, özellikle pratik ve örgütsel sorun ve görevler yerelde adeta üst üste yığılıyor. Yerelde ideolojik ve örgütsel (teşkilatlanma) yoğunlaşmayla birikim sağlanamıyor ya da beklenenin çok altında birikim yaratılıyor. Sonuç: Yerelde her alanda yaratılacak yeni değerlerle merkeze ortak akış sağlamada yol alamıyoruz.

b-) "Girişim" evresinin ruhuna uygun olarak, bir yandan arayış içindeki kadrolara ulaşmak, diğer yandan MESOP'luluk kimliği az-çok şekillenmiş kadroların adım adım yeni bir yoldaşlık bağıyla organik birliğini derinleştirmeleri gibi bir sorunla yüzyüzeyiz. Bu açıdan irdelendiğinde, MESOP kadro yapısı mevcut haliyle yeni bir yoldaşlık bağına örmüş olmaksızın ya da organik birliğini geliştirmiş olmaktan uzaktır; daha çok fiziksel bir yan yana duruşu gösteriyor. Kadro yapısı birbirini derinlemesine tanımıyor, tanıma çabası içerisinde de değil. Örneğin kadrolar birbirleri hakkında şu bilgilere sahip değiller: Her birimizin doğal yetenekleri ya da açığa çıkmış belgin yetenekleri nelerdir? Doğal yeteneklerin yanı sıra her birimizin sonradan edinilen yetenekler yönünden potansiyeli nedir ve sistemli bir yönelimle hangi yeteneklerimizi geliştirebiliriz? Daha somut; her birimizin öne çıkmış baskın yeteneği yönünden tablomuz nedir? Örgütçülük (teşkilatçılık), propagandist ve alan açıcılık, düşünsel ve yazınsal faaliyet, teknik kapasite, siyaset

ağırlıklı mı - kültür ve sanat ağırlıklı mı vb. yönlerden kadronun öne çıkan yeteneği nedir? Barındırdığı potansiyel nedir? Kadro yapısı üzerinde gerek yerel, gerekse merkezi düzeyde bu ve benzeri sorunları ele alacak mekanizmaya ihtiyaç var. Halihazırda bu işlevi yerel ve merkezi düzeyde geçici yürütme organlarının üstleneceği açık. Ama ileriki evrede bunun yeni ve özgün bir faaliyet alanı olarak kurumlaşması gerekeceği açıktır.

Yoldaşları

MESOP'un gelecekteki yapısını görmek (zihnimizde canlandırmak) istiyorsak, bugün yaptıklarımıza bakmamız gerekiyor. Mevcut haliyle MESOP yapısı, farklı yönlerden zengin birikimlere sahip kadroları barındırıyor. Eğer yapıcı ele alırsak, bütün sorunlarına ve geçmişten sarkan ağırlıklarına rağmen mevcut kadro yapısı yeni bir hamlenin dinamiği haline gelebilir, gelebiliriz. Özetle kadro yapısı olarak birbirimizi artılarımızla-eksilerimizle; doğal yeteneklerimizle; sonradan edinilmiş potansiyel yeteneklerimizle; baskın ya da baskın olmayan ilgi alanlarımızla; görev merkezli mi, yaratıcı mı ya da hangisini baskın değer olarak taşıdığımız yönümüzle adım adım birbirimizi kavramak gibi bir temel sorun kendini dayatmış durumda.

c-) Diğer bir sorunu, iki merkezi yönetim odağı olarak yazı kurulu ile geçici yürütme kurulu alanında yaşıyoruz. Bu iki organda yer alan kadrolar, gerek konumlandıkları alanların uzaklığı nedeniyle fiziksel temas yetersizliği; gerek bunu kısmen giderecek olan iletişim teknolojisinin yeterince kulla-

Mevcut haliyle MESOP yapısı, farklı yönlerden zengin birikimlere sahip kadroları barındırıyor. Eğer yapıcı ele alırsak, bütün sorunlarına ve geçmişten sarkan ağırlıklarına rağmen mevcut kadro yapısı yeni bir hamlenin dinamiği haline gelebilir.

nılamaması; gerek mali imkansızlıklar; gerekse bu organlarda yer alan (seçilen) kadroların baskın ilgi alanlarının yeterince göz önünde bulundurulmaması gibi nedenlerle dinamik çalışmıyorlar. Bu iki organın çalışmasındaki aksaklıklar, yerel birimlerin zayıflıkları da dikkate alındığında, başta dergi olmak üzere bütün çalışmalara olumsuz yansıyor. Daha somutta; Sosyalist Mezopotamya hem aylık periyottan düştü, hem de son sayılarda içeriği bir hayli zayıfladı. Gerçekleştirilen dört bölge toplantısında, teşkilatlanmada ağır sorunlarla yüzyüze olduğumuz çıplak olarak görüldü. Öyle ki kimi bölgelerde kadrolar, ilk kez bu toplantılarla bir araya geldi, birbirini tanıdı. İlişkiler kısmi bir alan genişlemesinin ardından durdu. Başta Botan ve Serhat bölgeleri olmak üzere yeni alanlara dönük yayın ve örgütsel ilişkiler geliştirilemiyor. Belli alanlarda yoğunlaşmış ilişkilerin dışında kalan bölgelerdeki ilişkilere ise ne yakınındaki yerel birimler ne de GYK el atamıyor ve bir süre sonra bu ilişkiler giderek sönümleniyor, kopuyor. Bu genel toplantımızda üzerinde durup yeni yönelimler belirlememiz gereken diğer bir sorunuz da yazı kurulu ile geçici yürütme organının yeni bir yaklaşımla belirlenmesidir.

d-) Mali sorunun çözümünde yol alamadık ve bu hem bugünkü faaliyetlerimizi hem de geleceğe dönük yönelişlerin

cesaretle belirlenmesini gölgeliyor. Bu sorun, 5. Genel Toplantı'da sona bırakılmadan ele alınması gereken bir gündem maddesi olarak önümüzde duruyor. Her sorunda olduğu gibi mali sorunun çözümünde de işe küçük fakat istikrarlı adımlarla başlayalım. Mali güçlüklerin aşılmasında her MESOP'lu kendini sorumlu hissettiği oranda yol alabiliriz. Kimse bizim mali sorunlarımızı çözmeyecek ve ayrıca biz de kimse (dışımızda bir odağın) MESOP'un mali sorunlarını çömesini istemiyoruz. Eğer MESOP kervanının yürüyeceğine, devrimci değişim sürecinde ülkenin önemli temel taşlarından biri olacağına inanır ve inandırabilirsek, mali sorunları çözebiliriz. Artık bu sorunda ortak bir iradeyle adım atalım ve sorunlar, sıkıntılar daha fazla büyümeden kendini yenileyebilecek bir ilk adımı geliştirelim. Kadro yapısı olarak inanırsak sorunu çözeriz, perspektifleri üretebiliriz.

e-) Mezopotamya Devrimci Gençliği (MDG) halen ikinci genel toplantısını gerçekleştirmedi. Bu sorun sadece gençliğin değil, bizim de sorunuz. MDG'li yoldaşlar, sorunları hakkında yazılı veya sözlü olarak toplantıyı bilgilendireceklerdir. Bu bilgilendirme üzerinden, toplantımız gençliğe ilişkin önerilerini MDG yönetimine iletmelidir.

f-) Geçen toplantıda aldığımız iki önemli karardan biri "Kürt sorununun çözümünde birleşik bir iradenin oluşturulmasına ilişkin" idi. Bu karara ilişkin birinci sorun, kendi içimizde de tartışılmasına ihtiyaç duyan epey yoldaşımız var. Kararı hem genel toplantımızda yeniden ele alabiliriz, hem

de isteyen yoldaşlar karara dönük görüş, öneri ve eleştirilerini Sosyalist Mezopotamya'da yazılı olarak da yapabilirler. Fakat karara dönük asıl sorumuz pratiğe geçirilmesinde yaşanıyor. Kararı alırken yaptığımız tartışmada; MESOP Kürt sorununun çözümünde ortak bir iradenin oluşturulmasında, doğrudan kendisi çağrı merkezi olmamalıdır denilmişti. MESOP'un yanı sıra ulusal demokratik yapıları ve bağımsız aydınlar ile siyaset dinamiklerini ortak ulusal eksen etrafında birlikte davranışın örülmesine çağırarak bir 'çağrı merkezi'nin oluşturulması gerektiği belirtilmişti. Söz konusu çağrı merkezinin oluşturulması yönünde DEMOS'lu dostlarımıza

Tahmin ettiğimizden çok daha geniş bir yurtsever-sosyalist damar MESOP'u ilgilendiriyor, sağında-solunda duruyor, istikrarlı yürüyüp yürüyemeyeceğini merakla izliyor. MESOP sorunlarını adım adım aşarak yürürse, kervana dahil olacaktırlar.

öneride bulunduk ve MESOP'tan kadroların da katıldığı bir ortak toplantı yapıldı. Ancak halen bu yönde sözü edilir adımlar atılamadı. MESOP olarak biz de sorunu paneller ve bire bir ilişkilerde dile getirmenin ötesinde bir şey yapamadık. Komünistinden ulusal demokratına, örgütlüsünden örgütsüzüne varana kadar geniş yelpazedeki güçlerle ortak ulusal eksen etrafında kalıcı bir

organizasyona nasıl gidilebilir? Bunun ilk adımı olarak ne yapılabilir? Bu soruların yanıtları üzerinde durmamız gerekiyor.

Yoldaşlar!

Mevcut tüm sorunlarına rağmen, MESOP bir iddia, bir olgu ve yeninin ışığı yönünde atılmış ciddi bir adımdır. Ve tahmin ettiğimizden çok daha geniş bir yurtsever-sosyalist damar MESOP'u ilgilendiriyor, sağında-solunda duruyor, istikrarlı yürüyüp yürüyemeyeceğini merakla izliyor. MESOP sorunlarını adım adım aşarak yürürse, yürüyebilirse kervana dahil olacaktırlar. Demek ki ilk adımı atan bizlerin işi her açıdan bir hayli zor.

Kürtler arası diyalog

✍ Ali Çınar

Hikmet Fidan'ın, 6 Temmuz günü Diyarbakır'da PKK tarafından düzenlendiği iddia edilen saldırı sonucu katledilmesiyle, Kürt sorunu bir kez daha Türk medyasının gündemine oturdu. Bu arada Türk medyasının ciddi kalemleri dahil, devlet cephesindekilerin şahinleri ve güvercinleri, Kürt cephesinde yer alanlar, aradakiler, uzmanlar, şunlar, bunlar, velhasıl-i kelim her ağzını açan Kürt realitesine, sorunun çözümüne yönelik "değerli" fikirlerini söyledi. Kimileri tamamen PKK'yi suçladı, onu her şeyin müsebbibi ilan etti; kimi-leri de yalnız PKK'yi ve yaptıklarını savundu. Az sayıdaki akli başında değerlendirmelerin ya-

nı sıra 'iki arada bir derede' duranlar da vardı kuşkusuz; ne ona ne buna, hem ona hem buna çatanlar; ne onu ne bunu, hem onu hem bunu savunanlar...

Bu sürede en dikkat çekici olan, başta Hasan Cemal olmak üzere bazı köşe yazarlarının Hikmet Fidan cinayetini öne çıkararak, hiç durmaksızın günlerce köşelerinde Kürt sorununu işlemeleriydi; ki bu zevat değerlendirmelerine hâlâ devam ediyor... Kâh bazı "adı saklı" Kürt aydınlarının ağzından, kâh bazı Kürt sitelerinin makale ve değerlendirmelerinden Kürt görüşlerine de köşelerinde yer veren bu zevat, ara sıra devlete -devletin hem şa-

hin, hem de güvercin kanadına- akıl vermekten de geri kalmadı/kalmıyor.

Hiç kuşkusuz, bu zevatın değerlendirmelerindeki en dikkat çekici yön, bizzat yazarlarının bile geçmiş bakış açılarından önemli bir değişiklik olduğunun gözlenmesidir. Hasan Cemal'den Fikret Bila'ya, Taha Akyol'dan Mehmet Ali Birand'da aklınıza gelebilecek köşe yazarlarının tümü, kendi geçmiş yargılarını sorgulamalar bile, bugün Kürt sorunu diye bir vakânın olduğunun altını çiziyor ve kendince çözüm arıyorlardı. Bu yazarların ya da adını anmadığımız diğerlerinin önemli bir bölümü, geçmişte bırakın sorunun çözümünü sa-

vunmayı, adını dâhi zikretmekten kaçınıyorlardı.

Bu sürede dikkati çeken bir diğer olgu da, PKK/Kongra Gel'in şiddet eylemlerini yeniden yoğunlaştırmasıydı. Özellikle Hikmet Fidan cinayeti sonrasında yazılanlarda, PKK/Kongra Gel'in eylemlerine yeniden başlaması da bir çok kalemşörün değerlendirmesine mazhar oldu; öte yandan kurgulanmış olduğu apaçık olan bazı televizyonlar da, haber bültenlerinde bol bol PKK'nin mayınlı eylemlerini sıralamaya, "şehit cenazeleri"ni yansıtmaya, yürek burkucu aile dramlarını göstermeye başladı.

Altını çizmekte yarar var: Kürtlerin de önemli bir bölümünün değerlendirmeleri, artık sadece ak veya kara değil. Bir çok ton farkı olan görüşler var ve bunlar her geçen gün biraz daha fazla çeşitleniyor, dillendiriliyor. Bu durumun benzerini, eşit yaklaşık olarak yukarıda zikrettiğimiz zevatta da görmek mümkün. Artık onlar açısından da her şey ak veya kara değil. Artık onlar için de devlet ya tam "iyi" ya da tam "kötü" değil. Hatta bu zevatın değerlendirmelerinde, yer yer PKK veya Öcalan bile aynı bakış açısına mazhar kaldı; yürek burkan görüntüler eşliğinde ırkçı/faşizan yayın yapan televizyon habercileri bile Kürt sorununu dillendirirken eskisi gibi davran(a)mıyordu.

Tüm bunların hepsi, iyiye mi haber; yoksa başka bir şey mi var? İncelemek lazım. Kanımca bu durum, üstünde durulması gereken önemli bir olgu. Sosyologlar bu yaşananları daha iyi değerlendirebilir. De-

Altını çizmekte yarar var: Kürtlerin de önemli bir bölümünün değerlendirmeleri, artık sadece ak veya kara değil. Bir çok ton farkı olan görüşler var ve bunlar her geçen gün biraz daha fazla çeşitleniyor, dillendiriliyor.

ğerlendirmesi gerekenler, elbet ağırlıkla onlar olmalı. Ancak şu da bir gerçek ki, son bir ayda hem Kürt cephesinden hem de diğer cephelerden bakanların kaleme aldıklarının önemli bir bölümünde akıllı başında değerlendirmeler yoktu; hele ortak akıl ürünü değerlendirmeler hiç görünmüyordu; bunda akılların net olmaması kadar olaya hâlâ ciddiyetsizce yaklaşmanın da önemli bir payı var. "Kimin eli kimin cebinde" deyişi, bu dönemde yaşananlara/yazılanlara "cuk" diye oturuyor. Rotasını şaşırmış ve giderek içinden çıkılmaz bir hal alan durum karşısında yaşanan şaşkınlığın ifadeleri gözleniyordu, yazılanların önemli bir çoğunluğunda.

Özetle de olsa, özellikle son bir ayda değerlendirme konusu olan ve "akıl karışıklıklarına" neden olan soruların altını çizelim. Bunlara "akıl karışıklığı" dememizin nedeni, sorulara/sorunlara ortak yanıtların bulunmamasından / bulunamamasından / bulunmak istenmemesinden kaynaklanıyor.

Nedir bu akıl karışıklıkları na neden olan sorular / sorunlar? Önce onlara bakalım:

PKK'nin yeni bir çatışma sürecine girmesini kim başlattı/tetikledi? İmralı'da bulunan Öcalan'ın, şiddetin başlayacağı/başlatılacağı yönündeki telkinleri PKK'nin yeniden çatışma sürecine girmesinde etkili

oldu mu? İddia edildiği gibi, birilerinin ya da daha açık deyimle devletin Öcalan'a telkinleri mi bu süreci başlattı? Diğer bir deyimle, PKK'nin yeniden bir şiddet dönemine girmesinde devletin etkisi nedir? Devlet bu süreci tetikledi mi? Tetikle-diye eğer, gelişmelere içten mi müdahale etti, yoksa çözümsüzlüğü dayatarak PKK'yi provoke mi etti? PKK şiddeti, devletin elini güçlendirir mi? Çatışmalar, denildiği gibi PKK içindeki "şahinler-güvercinler" çatışmasının bir sonucu mu? PKK şiddeti, sorunun çözümüne olumlu/olumsuz nasıl bir etki yapar? Türkiye'nin AB süreci, yaşananlardan nasıl etkilenir? Yaşananlarda AB'nin payı nedir? Türkiye'nin AB'de yer almasını istemeyen AB içi ya da AB dışı güçler PKK'yi ve/veya devleti tetiklemiş olabilir mi? Türk devleti/ordusu içindeki AB karşıtlarının son gelişmelerdeki payı nedir? ABD'nin, son gelişmelerdeki rolü nedir? Türkiye'nin PKK'yi bahane ederek yapacağı operasyonlarla Güney Kürdistan'a müdahale edeceği söyleniyor; bu durum Kuzey'de ve Güney'de Kürt sorununun geldiği noktayı nasıl etkiler? Türkiye'nin Güney'e yönelik operasyonunu ABD nasıl karşılar? Güney'de ortaya çıkan yeni durum, bu süreçten olumlu ya da olumsuz, nasıl etkilenir? Hikmet Fidan'ın katledilmesi, iddia edildiği gibi son süreçteki yeni konseptin bir başlangıcı mı? Bu bağlamda, Fidan'ı kim katletti? Devlet mi? PKK mi? Fidan ve benzerlerinin katledilmesi daha çok hangisinin yararına? Fidan'ın katili bulunacak mı? Kürt aydınları bu süreçten nasıl etkilenir? Kürt aydınlarına yönelik ciddi bir PKK tehdidi var

mi? Yeni Fidan cinayetleri ya-
şanır mı?

Dikkatinizi çekti mi? Son
süreçte daha çok yukarıdaki
soruların yanıtları arandı. Ne
ilginçtir ki, Kürtler arasında da
yanıtı aranan sorular yukarıda
"akıl karışıklığı" nedeni olarak
tanımladığımız sorulardı. Bir
diğer deyimle, hep bir şeyler
yaşandı ve birileri bu yaşanan-
ların peşinden giderek sorular
üretti, sorulara yanıt aradı, bul-
du/bulmadı/bulamadı, ama so-
nuçta ortaya birbirine hallaç
pamuğu gibi karıştırılmış koca-
man bir yumak bırakılarak
içinden çıkılması istendi.

Sorun o yumağın içinden
çıkarmak mı? Ne yazık ki, sorun
o noktaya geldi dayandı. Önce
kafalar karıştırıldı, ortaya farklı
yaklaşımlar konuldu ve bu yak-
laşımlar tartıştırıldı. Farklı yak-
laşımların yoğunluğunda, diğer
bir deyimle farklı yaklaşım enf-
lasyonunda bunların tümünün
içinden çıkılması istendi/istenil-
yor.

İçinden nasıl çıkılacağı ko-
nusunda da sadece akıl karışık-
lığı var, ortak akıl yok...

Yumağın içinden çıkarmak,
biraz da ortak akıllı bulmayı ge-
rektirmiyor mu?

Ortak akıllı arama konusun-
da bir şeyler yazmadan önce,
yaşananların bir diğer ortak yö-
nüne de dikkat çekmek gerekir.
Şu nettir, kanımca: Tartışılanla-
rın / yaşananların tümü, sonuç.
Hiçbiri neden değil. Bizzat
PKK'nin varlığı bile bir sonuç;

Sorunun Kürtler cephesinde
atılacak adımı nettir: Ortak
aklı aramak. Herkesin her
şeyi açıkça tartışabildiği gü-
nümüzde, akıl oyunlarını
alabildiğine çoğaltmanın
ama giderek de ortak akıllı
bulmanın önemi artık kendini
bariz bir biçimde dayatıyor.

Kürt varlığının ret, inkar ve asi-
milasyonunun sonuçlarıdır,
tüm olgular/yaşananlar. Daha
önce onlarca kez Kürt sorunu-
nun kökenine/nedenine yöne-
lik değerlendirmelerde bulun-
duğumuz için, onları yeniden
yazmaya gerek yok. Ancak, ge-
linen süreçte ortaya çıkan du-
rumun, daha öncesini saymaz-
sak bile en azından 82 yıllık
bir geçmişi var. Cumhuriyet
kurulurken, Kürtler yok sayıldı;
zorla Türkleştirilmeye çalışıldı.
Yer yer katliamlara başvuruldu,
binler, onbinler katledildi...
Cumhuriyetle başlayan ve
1938'deki isyan bastırıldıktan
sonra da katmerleşerek süren
ret, inkar ve asimilasyon politi-
kalarıyla birlikte neredeyse Gü-
ney'de somut gelişmelerin ya-
şandığı 1990'lı yıllara kadar
Kürt kimliğinin kabulüne yöne-
lik hiçbir somut söylem Türk
devletinin literatürüne girmedi.
Uygulamaya geçmese de bazı
hukuksal, daha doğrusu yönet-
meliksel adımların atılması için
ise 2000'li yıllar beklendi.
Ödenen onca bedele rağmen,
süreç çok ağır işledi ve atılan
adımların hiçbirisi Kürtleri tat-
min etmedi. Bu nedenledir ki,
hâlâ sonuçları tartışıyoruz.

Sonuçları tartışma öyle bir
hal aldı ki, Kürtlerin çözüm lis-
telerinde yer alan taleplerin bi-
le neredeyse tamamı sonuçları
ortadan kaldırmaya yönelik ol-
maya başladı: Köy koruculuğu
kaldırılsın, genel af ilan edilsin,
Kürt kimliğine, diline yönelik
yasaklar kaldırılınsın, köyleri bo-

şaltılanlar köylerine geri dön-
sün ve zararları tazmin edilsin,
vs.

Sorunun Kürtler cephesinde
atılacak adımı kanımca nettir:
Ortak akıllı aramak. Teknolojik
gelişmelerin de sunduğu ola-
naklarla herkesin her şeyi açık-
ça dillendirebildiği, tartışabildi-
ği günümüzde, akıl oyunlarını
alabildiğine çoğaltmanın ama
giderek de ortak akıllı bulmanın
önemi artık kendini bariz bir
biçimde dayatıyor. Her şey tar-
tışılabilir, ancak ortak akıl da üre-
tilebilir; sorun bu noktada ki-
litlenmiş. Bu aşamada elzem
olan, sanırım ortak akıllı arayıp
bulmaktır.

İşte tam bu noktada, başlığı-
mızla uyumlu noktaya gelelim:
Kürtler arası diyalog...

Dünyanın herhangi bir ye-
rinde aynı ulusun bir ve benzer
düşünen fertleri, aydınları, ör-
gütleri arasında diyalog geliştiri-
meyi hedefleyenler olmuş mu-
dur, bilemem. Ama Kürtlerin
ciddi anlamda birbirleriyle di-
yaloga ihtiyaçlarının olduğuna
inanıyorum. Öyle ki, bırakın
en uçtakileri, en uzlaşır olması
gerekenden bile uzlaşmaz tu-
tumlar içine girdiği, birbirinin
kuyusunu kazdığı bu dönem-
de, zor olsa bile ortak akıl üre-
timinde bulunacak merkezler
oluşturmak neredeyse ekmek
ve su kadar elzemdir Kürtlere.

Böyle bir merkezin olma-
ması Kürtlerin en ciddi handi-
kabıdır. Bu türden bir merkezi
oluşturmak için bırakın en uç-
takileri, bir ve benzer düşünen
Kürtler arasında bile diyalog
ortamının sağlanması gereki-

yor. Çünkü Kürtler diyalogsuz-
durlar ve ne yazık ki önemli
bir bölümü diyalog ortamı
oluşturamayacak kadar da akıl
yoksunlardır. Herkesin kendi-
ni/kendi evini önemseydiği, di-
ğerini görmezden geldiği, ucu-
be suçlamalarla kendisi dışın-
dakileri yerin dibine batırdığı
günümüzde, ortak akıl merkez-
leri nasıl oluşturulacak, onun
üzerinde durmak gerekir.

Satırlar, umutsuzluk zerke-
diyor olabilir. Ama yaşananlara
bakınca da umutsuz olmamak
mümkün değil.

Bu umutsuzluk ortamına
rağmen, gelin hep birlikte şu
son birkaç yılda atılan adımla-
ra bakarak Kürtlerin, Kürt ör-
gütlerinin, Kürt aydınlarının ne
yaptığına bakalım. Önce giri-
şim ve hareketlenmelerin bir
kısımının -kimse kusura bakma-
sın, sadece Türkiye ve Kuzey
Kürdistan'da olanlarından söz
edeceğiz, çünkü yurt dışındaki-
lerin hiçbir inandırıcılığının
kalmadığı artık çok aşikar,-
adını şöyle bir sayalım:

DEMOS (Demokrasi ve Kürt
Sorunu İçin Çözüm Girişimi);
HAK-PAR (Hak ve Özgürlükler
Partisi. HAK-PAR bir girişim
değil elbette. Ancak bu parti-
nin arayışları, partileşmelerine
rağmen, kuruldukları günden
beri devam ediyor. En son gün-
demleştirdikleri program deği-
şikliği çabalarıyla, arayışlarını
diğer kesimlere de sundular,
ortak bir akıl zemini oluşturma-
mak için hazır olduklarını de-
klare ettiler.); MESOP (Mezopo-
tamya Sosyalist Partisi Girişimi);
Şerafettin Elçi, Mehmet Ali
Eren, İbrahim Aksoy, Mehmet
Emin Sever ve Selahattin Ka-
ya'nın öncülük ettiği henüz adı

**MESOP hariç, neredeyse
aralarında nüans farkı bile
bulunmayan bu kesimler ni-
çin bir araya gelemezler,
niçin ortak bir akıl merkezi
oluşturma konusunda adım
atmazlar, niçin Kürtlerin
sağduyusunun sesi olmaz-
lar; anlaşılmayan burası...**

konulmamış yeni partileşme
arayışı; Ümit Fırat, Veysi Zey-
danlı, İhsan Aksoy ile bir kısım
eski tüfeğin öncülüğünde An-
kara ve Diyarbakır'da toplantı-
lar yapan Kürt aydınlarının or-
tak akıl zemini oluşturma
amaçlı girişimleri; Leyla Zana,
Hatip Dicle ve arkadaşlarının
Abdullah Öcalan'ın önerisiyle
yaşama geçirmeye çalıştıkları
DTH (Demokratik Toplum Ha-
reketi); her ne kadar bir dernek
olsa da yaşama geçirmeye ça-
lıştıklarıyla, yaptığı etkili, ses
getirici sokak etkinlikleriyle Di-
yarbakır Kürt-Der; öte yandan
Ankara Kürt-Der ile başta İzmir
ve Mersin olmak üzere Kürtle-
rin yoğun olarak bulunduğu il-
lerde ikamet eden Kürt aydın-
larının lokal çabaları...

Bu saydıklarımız bir çırpıda
aklımıza gelenler. Belki bizim
duyduklarımızın dışında çok
daha fazlaları da var. Ayrıca
belirtmekte fayda var ki, bu
saydığımız çevre ve şahsiyetle-
rin tümü aynı paralelde değil-
ler. Birbirlerinden çok farklı
düşünenleri de var. Örneğin
bunların neredeyse tümü ile
DTH arasında ciddi farklar var
ve bildiğimiz kadarıyla
DTH'nın diğer Kürt kesimleri-
le bir araya gelme gibi bir der-
di de yok. DTH fikren bir araya
gelmenin gereğinden söz etse
bile, fiilen sergilediği tutumlar-
la diğer kesimlere kapısını ka-
patmış. Zaten diğerlerinin
önemli bir bölümünün de DTH
ile birlikte hareket etme gibi
bir dertleri yok. Ama DTH dı-

şındakilerin, ortak bir partide
bir araya gelme durumları söz
konusu olmasa bile ortak bir
akıl merkezi oluşturmaktan ya-
na oldukları aşikar ve bunu on-
larca, yüzlerce kez kendi ta-
banlarına da kamuoyuna da
deklare etmişler.

Sorun işte bu noktada kilit-
leniyor. Aralarında ciddi farklar
olmayan, hatta MESOP hariç
neredeyse aralarında nüans far-
kı bile bulunmayan bu kesim-
ler niçin bir araya gelemezler,
niçin ortak bir akıl merkezi
oluşturma konusunda adım at-
mazlar, niçin Kürtlerin sağdu-
yusunun sesi olmazlar, niçin
Kürtleri kurda-kuşa yem eder-
ler; anlaşılmayan burası...

MESOP, Kürt arayışları-
nın/girişimlerinin önemli bir
bölümünden farklı. Yukarıda
saydıklarımız içinde bulunan
tek tek bireylerin bir kısmı ha-
riç, girişimlerin neredeyse hiç-
biri sosyalist fikirlere, hatta on-
ları tartışmaya bile açık değil.
HAK-PAR, içinde sosyalistlerin
de yer aldığı her görüşü kucak-
layan bir yapı olduğunu belirt-
se bile, o da ağırlıklı, liberal
sağ eğilimlerin/düşüncelerin
öne çıktığı bir yapılanma kimli-
ği sergiliyor. MESOP da, Kürt
sosyalistlerinin örgütlü yapısı
olma konusunda kararlılığını
sergilemiş, çalışmalarını da bu
bağlamda sürdürüyor. MESOP,
en azından sosyalist kulvardaki
farklılıkları bir araya getirmek
ve bunların sentezini oluştura-
rak partileşmek istiyor. Bunun
için de önüne uzun bir yol ha-
ritası koymuş durumda. Bu
MESOP'un ve MESOP'ta örgüt-
lenmek isteyen Kürt sosyalistle-
rinin en doğal hakkı.

Yukarıda saydığımız giri-

şimler içinde sosyalistlerle aynı parti çatısı altında bulunmayacağına açıkça ifade edenler de var. Örneğin Şerafettin Elçi ve arkadaşlarının girişimi, sosyalistlerle bir arada olmayacaklarını deklare ediyor. Kendi deyimleriyle Elçi ve arkadaşları, liberal eğilimli Kürtleri kendi çatıları altında örgütlemek için hareketlenmiş durumdadır. Yapılan ikili görüşmelerin birçoğunda sayın Elçi, bu düşüncesini çok açık deklare ediyor. Elçi, Kürt sosyalistlerinin örgütlenmesinin karşısında olmadığını, ancak onlarla aynı parti çatısı altında yer alamayacağını söylüyor. Bu da, elbet sayın Elçi ve arkadaşlarının hakkı. Buna karşı çıkmak gerekmiyor. Bu düşünce sanırım sosyalist eğilimli Kürtlerin önemli bir çoğunluğu açısından da böyledir. Onlar da liberallerin örgütlenmesinin karşısında değiller; ancak aynı parti çatısı altında bulunmak gibi bir zorunlulukta olmadıklarını, sosyalistler de söylüyor...

DEMOS, bu girişimler ve arayışlar içinde en eskisi. Uzun yıllardır, partileşme çabası içinde olmaksızın etkili bir Kürt aydın girişimi olma konusunda eksikliklerine rağmen önemli mesafeler kateden DEMOS, özellikle Kürt sorununu Kürtler dışındaki kesimlere taşımada önemli başarılarla imza attı. ANAP'ın şaşalı döneminde kurulan Arı Grubu'ndan sayın Tarhan Erdem'in Demokratik Cumhuriyet Programı'na hatta bazı emekli generallerin kurduğu sivil toplum örgütlerine kadar, bir çok yerde Kürt sorununu tüm açıklığıyla tartışan DEMOS'u, bu çabası nedeniyle kutlamak gerekir. Kürtlerin yaşadıklarını yer yer sorunun bu noktaya gelmesinde etkili olan

"İdeolojiler artık etkisini yitirdi" martavalına karşın, Kürt aydınlarının, girişimlerinin, siyasi yapılanmalarının sergilediği bu tutum tam da ideolojik davranmadır. Herkes kendini, kendi dünya görüşüne uygun olarak örgütlemeye çalışıyor.

kesimlere bile anlatma konusunda DEMOS, hiç kuşkusuz etkili oldu.

DEMOS'un bir diğer özelliği de, belli bir hiyerarşiye sahip olmaması. İsteyen istediği aşamada DEMOS'un toplantılarına/tartışmalarına katılabildi, görüşlerini söyledi ve ayrıldı. Yani o, tam da modern bir ting-tang kuruluşu gibi çalıştı. Ne yazık ki DEMOS, tüm çabalarına rağmen Kürtlerin ortak akıl merkezi olma konusunda etkili olamadı. Kendini Kürtler dışında herkese anlattı, ancak iş Kürtlere anlatma konusuna gelince tıkanıp kaldı. O, bu son dönemde çabalarını daha da hızlandırmış durumda. Kürtlerin ortak akıl merkezini oluşturmak için bölge toplantıları yapıyor, sonuçlar elde etmeye çalışıyor.

Son dönemlerde çalışmalarına hız veren bir diğer girişim ise, Ümit Fırat, Veysi Zeydanlı, İhsan Aksoy ve diğer bir kısım Kürt aydınının girişimidir. Bu girişim, ilki Ankara'da, ikincisi Diyarbakır'da olmak üzere iki geniş katılımlı toplantı yaptı. Hedeflerinde partileşmenin olmadığını söylüyorlar. Deyim yerindeyse, kendilerini Kürt sorununun tüm taraflarına dinletebilecek etkili bir Kürt aydın girişimi oluşturmayı amaçlıyorlar.

Bu girişimlerin, hareketlenmelerin tümünü tek tek açma-

ya gerek yok. Ancak özetle de olsa belirttiğimiz bu kesimlerin tümü, kendilerince arayış içindedirler ve arayışlarını hâlâ da sürdürüyorlar. Tekrar edelim, yukarıda da dediğimiz gibi, sorunun nirengi noktası da tam burası.

Açık olan bir şey var: Bu kesimlerin her biri ortak bir parti çatısı altında bir arada olmayacaklarını beyan etmiş durumdadır. Elbet, bu kesimler kendilerini, görüşleriyle orantılı olarak örgütleyecekler ve bu onların doğal hakkı. "İdeolojiler artık etkisini yitirdi" martavalına karşın, Kürt aydınlarının, girişimlerinin, siyasi yapılanmalarının sergilediği bu tutum tam da ideolojik davranmadır. Herkes kendini, kendi dünya görüşüne uygun olarak örgütlemeye çalışıyor. Adını anmadığımız, ancak yurtsever bir etkiyle çalışmalarını ağır ve etkili bir biçimde Kürt Müslümanları arasında sürdüren yurtsever Kürtlerin tutumu da, bu ideolojik davranmaya örnektir.

Demek ki, ideolojiler ölmedi ve her geçen gün daha da belirginleşiyor. O zaman, farklı ideolojik bakış açılarının aynı parti çatısı altında bulunamayacağını da düşünerek, yeni çözümler üretmeliyiz. Aklımıza gelen en önemli çözüm, Kürtlerin siyaset arenasındaki ağırlığını her kesime hissettirecek ortak akıl merkezini oluşturmaktır. En uçtaki ideolojilerin bile meseleye ulusal zeminden bakması durumunda ortaklaşacağı görüşler/yaklaşımlar vardır. Elbet bu ortak akıl merkezinin, cephe mantığıyla örgütlenmiş legal bir parti olması en doğru olanıdır. Ancak geçmiş deneyimlerden de görülüyor ki bu başarılamadı; DEP'te başarılamadı; HAK-PAR bunu prog-

ramlaştırdı, ancak yaşama geçiremedi. O zaman, herkesin kendi evini örgütlemekte özgür olacağı, ancak ulusal tandanslı bir ağırlık merkezinin varlığını ve kararlarını da gerekirse -hatta gerekirse demek fazla, mutlaka- kendi yaklaşımlarının üstünde görebileceği bir merkeze ihtiyaç var.

Kürtler bunu yapabilir mi? İsterlerse yapabilirler. Kişisel ve grupsal çıkarlardan uzaklaşıldığı oranda çabaların ve isteklerin birleştirilmesi, yeni bir ortak akıl merkezinin oluşturulmasının zeminini yaratır ki, o zaman bunu yaşama geçirmek de an işi olur.

Kürtlerin son dönemde geliştirdiği ortaklaşma çabalarında her bir girişimcinin görüştüğü şahsiyet, aydın, siyasetçi ayıdır. HAK-PAR, DEMOS, MESOP, Elçi ve arkadaşları, Fırat ve arkadaşları ve diğer hareketlenenlerin tümü hep aynı şahsiyet, aydın, siyasetçilere gidiyorlar. Bu nedenle gidilen insanların kafası da allak bullak oldu. Bir gün HAK-PAR'a, ertesi gün DEMOS'a, bir sonraki gün MESOP'a, Elçi'ye veya Fırat'a dert anlatmak zorunda kalmak, artık onların da gücüne gidiyor. Bu herkesin kapısını çaldığı Kürt şahsiyet, aydın, siyasetçileri, yalnız başına hiçbir girişimin/hareketlenmenin neferi olmaz/olmayacaktır. Ancak belirgin tüm yeteneklerine rağmen, Kürtlerin ortak akıl merkezi olacak bir çabada çay servisi yapmaya, kahve ikramcısı olmaya, ayakkabı düzeltmeye hazır olduğunu beyan edenlerin sayısı da emin olun hiç az değil.

Yeter ki, bir kısım Kürt zevatı birbirine ağır suçlamalar yöneltmesin, yeter ki tüm Kürtleri etkileyecek, saygınlığını

SHP, CHP, hatta ANAP gibi partilere yordakçılık yaptıktan sonra "Kürt aydını" olduğunu anımsayıp yeniden Kürt cenahına icabet edenlerin bir kısmı da devlet ağzıyla PKK'ye saldırıp, tüm Kürtleri PKK'nin enkazı üzerinden sorunu çözmeye davet etti.

kabul ettirecek ciddi merkezler oluşturulsun.

Kürtler arası diyalog ile neyi amaçladığımızı, yazının başlarında değindiğimiz soruları ve sorunları da anımsatarak, yeniden açmaya devam edelim. Kürt aydınları, girişimcileri, girişimleri belli. Bunların her birinin kendi zemininde ne yapmak istedikleri de açık. Bir tek bilinmeyen varsa, o da bunların birlikte ne yapacaklarının aşikar olmadığı. Birlikte ne yapabileceklerine, ortak yaklaşımların ne olacağına dair hiçbir öngörüler neredeyse yok. Elbet, "akıl karışıklığı" olarak tanımladığımız soruların yanıtlarını vermeye çalışmak da yeterli değil, ortak akıl merkezinin programını oluşturmaya. Her şeyden önce çok somut ve net bir biçimde, sorunun temel ve tarihsel nedenleri irdelenmelidir. Yani sonuçlardan öte, nedenlerin kökenine inilmelidir. Nedenler bilinmeden, sonuçları değerlendirmek başkalarının değirmenine su taşıma riskini de beraberinde getirir ki, son dönemlerde, özellikle son bir ayda yaşananlar biraz da böyle oldu.

Dikkat edilirse, sonuçları tartışmak Kürtleri belirgin bir biçimde kamplaştırdı. Hatta öyle bir kamplaşma ki, ajan, hain, işbirlikçi söylemleri havalarda gırla dolaşmaya başladı. Birileri PKK'nin kuruluşundan

bugüne içinde yer alan kadrolarının, taraftarlarının -ayrılmış olsa bile- neredeyse tümünü devlet ajanı ilan etti. Bu arada tarihi boyunca SHP, CHP, hatta ANAP gibi partilere yordakçılık yaptıktan sonra "Kürt aydını" olduğunu anımsayıp yeniden Kürt cenahına icabet edenlerin bir kısmı da devlet ağzıyla PKK'ye saldırıp, "Terörist örgüt yok olmadan Kürt sorunu çözülmez" diyerek, tüm Kürtleri PKK'nin enkazı üzerinden sorunu çözmeye davet etti. PKK/Kongra Gel de, bu çarpık bakış açılarından aşağı kalır yanının olmadığını, son beyanlarında açıkça gösterdi. Hikmet Fidan'ı biz öldürmedik, ama onun öldürülmesi bazı yurtseverlerin eliyle olmuş olabilir, anlamına gelen Murat Karayılan'ın beyanı, aynı zamanda PKK'nin kendi karşıtlarının, muhaliflerinin ölümüne çanak tutması anlamına da gelir ki, PKK'ye yabancı olmayan bu tutum tam da karşıtlarının bir kısmının dillendirdiği çarpık anlayışlarla örtüşmektedir.

Bir araya gelmenin, birlikte olmanın mümkünatı olmasa bile -ki PKK ile diğerlerinin bir arada olmasının mümkünatı yoktur- şurası çok açık: Kürtlerin evini yıkan en önemli olgu ucuz ve basit suçlamalardır. Ajan, hain, işbirlikçi, satılmış, devletin emir eri, vs. vs. vs... Kim ne derse desin, bunlar en ucuza satın alınabilecek sözlerdir. Bir araya gelmesin; PKK ve onun yandaşı kurum/kuruluşlarla bir araya gelme zorunluluğu da yok. Onlar rotalarını çizmiş ve özellikle son süreçte takındığı tutumla Kürt halkının özgürlük mücadelesine olumsuzluk da katsalar, kendi rotalarında ilerliyorlar. Sorun, bir, benzer, eşit,

yaklaşık düşünenlerin ne yaptığında, ne yapacağındadır.

Son birkaç yılda bir kez daha belirginleşti ki Kuzey'de iki belirgin hat var. Birincisi, PKK'nin çizdiği hattır. Bu hat, görünen o ki eski etkisini yitiriyor. PKK'nin yaşadığı bu durum Kürtlerin özgürlük mücadelesinin lehine olacak gelişmelere dönüşmezse/dönüştürülmezse çok daha kötü sonuçları da beraberinde getirebilir. Kürt özgürlük mücadelesi, yine Kürtlerin kendi elleriyle sönmümlendirilir, yok edilir ki, devletin de istediği tam da budur. Son dönemlerde devlet merkezli olarak yazılanların, İlker Başbuğ'un, diğer generaller ile Çölaşan benzeri bazı apolitsiz generallerin söylemlerinin satır aralarında hep bu bakış açısı var.

Kuzey'deki belirgin diğer hat ise bölük-pörçük ve etkisiz olmakla birlikte, çözümü PKK'nin geliştirdiği şiddet dışında arayan, Kürtlerin özgürlüğüyle sonuçlanacak kitleselliğin örgütlenmesi ve etki oluşturmaya çalışmasıyla çözümün gerçekleştirilmesini savunanlardır. Bu kesimin tümü bir ve benzer düşünmüyor, PKK gibi tek tornadan çıkmış bir prototipi bu kesimde görmek mümkün değil. Demokratik nüveler bu kesimde daha belirgin ve daha gelişkin. Ancak bu kesim de dağınık, bölük-pörçük, etkisiz...

Devlet, bu iki kesimi karşı

Herkes kendi evinin odalarını düzenlesin, ama ortak bir köy odamız da olsun, ki oradaki bilgilerimizin, aydınlarımızın, siyasetçilerimizin sözü para etsin, ağırlıkları işe yarasın. O zaman bilgelik de, aydın olmak da, siyasetçi olmak da rayına oturur.

karşıya getirmek ve çatıştırmak istiyor; daha doğrusu birincisini ikincisinin üstüne sürmek istiyor; buna çanak tutuyor. Hatta daha da ileri giderek, birinci hattın hatalarının, yanlışlarının sunacağı olanaklarla Güney'i de karıştırmak, oraları da batağa sürüklemek istiyor.

Becerebilir mi? Kanımca, tüm her şey devletin lehine ve becerememesi için hiçbir neden yok.

Bu tehlikeyi bertaraf etmenin yolu da ortak akıl merkezi ni yaratmaktan ve yaşama geçirmekten geçiyor.

Bu aşamada, MESOP'a, DEMOS'a, HAK-PAR'a, Elçi ve arkadaşlarına, Fırat ve arkadaşlarına, Diyarbakır Kürt-Der'e, Ankara Kürt-Der'e, Kürt-Kav'a, tek tek yurtseverlere, yurtsever İslamcılara, sosyalistlere, liberallere, aydınlara önemli görevler düşüyor. Sonuçları tartışmak ve onları tartışarak/tartıştırmak yeni akıl karışıklıkları yaratmak yerine, ortak akıl merkezi nasıl örgütlenir, onun pe-

şine düşmekte yarar var. Böylesi bir ortak akıl merkezi oluşursa, PKK bile bu süreçten olumlu etkilenir ve kendini gözden geçirmek zorunda kalır inancındayım. En nihayetinde PKK/Kongra Gel de Kürt halkının özgürlüğü için bedel ödemiştir; üstelik hâlâ varlığını sürdüren Kürt yapılanmaları içinde en ağır bedeli ödediği aşıkardır. Bunca ağır bedel ödemiş bir yapıyla aynı organizasyon içinde yer alınmasa bile onu elin tersiyle itmek de yurtseverce bir tutum değildir; hele onun enkazı üzerinden siyaset yapmaya kalkmak tam bir hantikapıdır. PKK/Kongra Gel'in enkazı üzerinden siyaset yapmaya kalkmak, en azından şu anda dağda olduğu iddia edilen 5 bin gencin ölümü üzerinden siyaset yapmakla eş anlamlıdır ki, hiçbir Kürt bu ağır vebalin altından kalkamaz.

Herkes kendi evinin odalarını düzenlesin, ama ortak bir köy odamız da olsun, ki oradaki bilgilerimizin, aydınlarımızın, siyasetçilerimizin sözü para etsin, ağırlıkları işe yarasın. O zaman bilgelik de, aydın olmak da, siyasetçi olmak da rayına oturur; bilgiler, aydınlar, siyasetçiler ancak bu durumda gününbirlik tartışmalardan, sonuçların peşine takılmaktan kurtulur, halkın kaderini değiştirecek gelişmelere birlikte imza atarlar.

Silahlar konuşunca kalemler susar

✍ Veysel Çamlıbel

"6 Temmuz 2005 tarihinde katledilen, yüz binlerin ayakta olduğu Diyarbakır'da cenazesi ancak 20-25 insanla kaldırılan Hikmet Fidan'ın değerli anısına..."

Sessizlik barış değildir

Ne zamandır silahlar susmuştu. Öncekiler gibi tek yanlı bir susuştu. Yalnızca bu nedenle olsun sessizlik ortamı tam bir barışçı durum değildi. Ama olsun, çatışmanın durdurulması önemliydi. Çatışmaya neden olan; yüz yıllık çare bulunmamış bir sorundu. Kürt sorunuydu. Büyük maddi, manevi kayba neden

olmuş, 15 yıl sürmüş şiddet bu ağır sorundan kaynaklıydı. İnkar politikasının gözden saklı tutulması için olaya kolayından 'terör' adı konulmuştu. Terör de Allah'ın belası bir şeydi. Resmi ağızlara bakılırsa Kürt sorunu yok, terör sorunu vardı. Kürtler zaten 'bizim canımız, ciğerimiz', halis-muhlis 'birinci sınıf' yurttaşlarımızdı(!)

Oysa kazın ayağı öyle değildi. PKK Kürt sorununun se-

bebi değil, sadece sonucuydu. PKK bir ilk de değildi. Bu son isyan, söylenildiği gibi diğerlerinden oldukça farklı, sonuçları daha sarsıcı olan büyük bir isyandı. Olay resmi ağızlardan da "29. Kürt isyanı" olarak tanımlanıyordu. Silahların dışarı çıkması, susması barış yolunda önemli bir fırsattı. Bir umut, çözüm için bir şans doğmuştu. Silahların sustuğu böylesi bir ortamda sorunun çözümü, ka-

lıcı barış gerçekleştirilebilirdi. Bu şans iyi kullanılmalıydı. Yan gelip yatmak, barış geldi sanmak ham bir hayaldi.

1999 yılı ve sonrası... Yaşam normalleşmeye yüzünü dönmüştü. Halklar geri dönülmez bir ayrışmanın, çatışmanın eşliğinden dönmüştü. İkiye bölünen, iki farklı kutupta saflaşan kamuoyu yeniden birbirleriyle buluşur, etkileşir, konuşur olmuştu. Kurtların sevdiği dumanlı hava dağılıyor, estirilen fırtınalar yatışıyor, gerçek sorunlar gün yüzüne çıkıyordu. Silahlı mücadele ortamı yaşamı bütünüyle kirletmişti. Yüz milyarlarca dolar olarak ifade edilen ekonomik kayıplar, 40 bin can kaybı, yakılıp yıkılan köyler... Yerinden yurdundan edilen üç milyon insan... Sönen ocaklar... Çökertilen tarım ve hayvancılık... Bölgenin bütünüyle askere havale edilmesi... Bu olumsuz tablo bir an önce değiştirilmeli, herkes yerine yurduna dönmeli, kardeşi kardeşe kırdırma aracı olan koruculuk tasfiye edilmeli, yaralar sarılmalıydı.

Şiddetin susmasıyla, şoven dalgalar hızını yitirmekteydi. Şiddetin gölgelediği ekonomik iflas, işsizlik, yoksulluk iyice farkedilir hale geliyordu. İş yeri kepenkleri kapanıyordu. Esnaf-tan başlayarak küçük, orta sermaye çatırdıyor, iş çevrelerinin örgütlerini aşan öfkesi, on binlerce insanı sokağa döküyordu. İşçiler, köylüler, memurlar, şehirlerin izbelerinde yaşayanlar, gençler, kadınlar kendi gerçek sorunlarıyla yeniden yüz yüze gelmekteydi. Marmara çevresindeki deprem ve ağır sonuçları, devletin sosyal görevlerine önem vermediğini, güvenlik dışında bir şeyi düşünmediğini açığa çıkarmıştı. AB yolunda

Hukuk ve adalet arayan milyonlarca insanın sesi duyulmalıydı. Artık gecikmiş bir hak kullanımının teslim edilmesi gerekiyordu. Olması gereken, beklenen buydu. Gerçek bir barışın yolu böyle açılacaktı...

ilerleme gündemlemekteydi. Kıbrıs sorunundaki çözüm artık masaya gelmişti. Diğer yandan, çok özel koşullarda yükselen şoven dalganın getirdiği parlamento, balon gibi şişirilmiş partiler, yapay koalisyon hükümeti, günü/vakti gelmiş bir tek seçimle silinip gitmişti; Ecevit, Mesut Yılmaz, Çiller, Bahçeli...

15 yıllık şiddetin enkazı altından kirlilik çıkmıştı; vurgun, talan diz boyuydu. Çeteler, devlet eliyle şekillenmiş suç örgütleri, faili meçhul cinayetler, ihanetler, savaş zenginleri, devlet adına hareket eder gözükp kendi cebine çalışanlar, suça ittikleri 'dava arkadaşları'nı kaşla göz arasında vuranlar... Savaş ganimeti görülen, ırzına geçilen kadınlar, kimse-siz kalan, sokaklara savrulan çocuklar... Ahlaki, moral yıkım... Ayaklar altına alınan insan onuru...

Yaralar sarılabilecek, acılar, bu utanç tablosu gerilerde kalacaktı. Bir felaket, bin öğütten daha yol göstericiydi. Kaba inkarcılığın neden olduğu çözümsüzlük son bulmalıydı. 'Bin yıldır kardeşiz', 'etle kemik gibiyiz' diye sözü edilen Kürt halkı, kandırılmada, acı çekmede deneyimliydi, artık ciddiyet, samimiyet arıyordu. "Ben işte buradayım, varım, yaşıyorum, kimliğimi, dilimi istiyorum" diyordu. Hukuk ve adalet arayan milyonlarca insanın sesi duyulmalıydı. Artık gecikmiş bir hak kullanımının teslim edilmesi gerekiyordu.

Olması gereken, beklenen buydu. Gerçek bir barışın yolu böyle açılacaktı.

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e, devletin, toplumun ciddi sorunlarını kendi dinamikleriyle/yetenekleriyle çözme geleceği yoktu. Osmanlı'nın çürüyüp çözüldüğünden bu yana, özellikle de Sultan Abdülhamit'ten bu yana, mevcudu her türlü entrikayla korumak, batıdan esen rüzgarın etkisinde zorunlu bir istikamette sürüklenmek gibi bir gelenek egemendi. Bu sürüklenişin yarattığı korkular, travmalar, 'aman sıkı durun, bölünüyoruz' vesvesesi vardı yönetenlerin kafasında. Bu öngörüsüz, statükoya dört elle sarılan, çözümsüzlüğü çözüm gören politikalar Cumhuriyet yönetimlerinin de ezberine kaydettiği politikalar. Var olanı yok say, inkar et, vurmak-kırmak serbest, mevcudu koru, yeter ki durumu kurtar. Her ciddi konuda politikaların özü buydu. Kürt sorunundaki inkarın, çıkmazın özü de... Şiddeti üreten, karşı şiddeti özendiren, yaygınlaştıran da bu çözümsüzlüğü çözüm olarak gören politikalar. Başkası değildi.

Madalyonun karşı tarafına, PKK'ye gelince; o, soğuk savaş koşullarının 'devrimci' iddialı örgütüydü. Bir çok benzer örgüt gibi siyaseti silahla, silahlı propagandayla yürütme iddiasındaydı. 1999 sonrasında KADEK, Kongra Gel... Derken daha sonraki değişim iddiaları... 'Değişim', 'yeniden yapılanma' gibi demokratikleşme iddialarına rağmen değişimi bugüne kadar esaslı bir şekilde zihniyetinde gerçekleştireme-

miş, uygulamada bunu sağla-
yamamıştı. PKK, sivil siyasetin,
barışçıl yöntemlerin, uzlaş-
ı kültürünün yabancıları olan bir
örgüt olma özelliğini büyük öl-
çülerde korudu. Sıkıştığı yerde
elini belindeki silaha götürme
alışkanlığını bir türlü bırakama-
dı. Hukuku, demokrasiyi hep
dışında arandı. Evindeki olup
biteni görmek istemedi. De-
mokratik dönüşümünü sağlaya-
madı, iç hukukunu geliştireme-
di, söyledikleri hep sözde kal-
dı. Siyaseti silahla yönlendiren
parti, farklı olanlarla uzlaşma-
nın yabancılarıydı, iradesini kim-
selerle, seçilmiş eski milletve-
killeri ile bile olsun bölüşmek
istemedi.

Şiddet çemberiyle dört ya-
nından kuşatılmış, meşruiyet
zeminine oturmak durumunda
olan legal Kürt siyaseti ise zor-
da olan durumunu hep koru-
du. Şiddet koşullarının baskısı-
nı hep üzerinde hissetti. Şidde-
tin açık hedefi oldu. Yüzün
üzerinde kurban verdi. Kendi-
sini Ankara'da temsil/ ifade
edememe zaafını aşamadı.
Hep marjinal ittifak arayışları
içinde olmayı tercih etti. Seçil-
en vekillerin kendisinin şeriki
olacağını düşündü. Siyasal
temsiliyetin önemini küçümse-
di. Bunca mücadelelerden son-
ra, 20 milyon diye ifade edilen
Kürtlerin bugün de şaşılabilir bir
temsil çaresizliği içinde bulun-
ması inanılır gibi gelmiyor in-
sana.

Kürt sorunu bir ateşten
gömlük. Öteden beri Kürtler,
dışındakilerin uzağında durdu-
ğu elalı bir sorun. Hiçbir baş-
ka ırtının, sivil toplum kuru-
luşunun bugüne kadar bir Kürt
anlayı, projesi olmadı. Kürt-
ler, Kü sorunu, öteden beri
çepeçe kuşatılmış, Türkiye
kamuoyundan yalıtılmış bir so-

Şiddet çemberiyle dört ya-
nından kuşatılmış, meşruiyet
zeminine oturmak durumun-
da olan legal Kürt siyaseti
ise zorda olan durumunu
hep korudu. Şiddet koşulla-
rının baskısını hep üzerinde
hissetti. Yüzün üzerinde kur-
ban verdi.

run olarak tutuldu. 80 yıldır
bölgede siyaset rant dağıtımı
üzerinden yürütüldü. Maaşsız,
silahsız korucu gibi görülen sı-
nırlı sayıdaki yerel nüfuz sahibi
kimseler eliyle milyonlar siya-
set dışı bırakıldı. Ekonomik ge-
lişmesinin, toplumsal değişimi-
nin Kürt kimlik uyanışını geliştireceği gerekçesiyle bölge ge-
riliğe, kaderine terk edildi. Böl-
genin ekonomisini canlandırma-
cağı düşüncesiyle komşu ülke-
lerle serbest ticaret hep önlen-
geldi. Varılan noktada, bölge
bütünüyle askere havale edil-
miş, insanı üretimden koparılıp
tüketici durumuna düşürülmüş,
her ihtiyacını devletten bekler
duruma düşürülmüştür. Diğer
yandan, Kürtlerin kendi kimli-
ğiyle Türk halkı ile buluşması,
etkileşmesi baskıcı politika ve
uygulamalarla önlenmiştir.

HEP, DEP, HADEP, DEHAP
siyasal çizgisinde bolca kulla-
nılan 'yeniden yapılanma' ifa-
delerine rağmen bugüne kadar
maalesef bir ciddi değişim ya-
şanmadı. İstenilen hukuk, sa-
vunulan demokrasi hep dışarı-
da arandı. Aile içi demokrasi
önemsenmedi. Parti içi demok-
rasi, iç hukuk geliştirilemedi.
Siyasal kültürde çoğulculuk,
farklılıkların yaşama, gelişebil-
me özgürlüğü önlenildi. Kural-
sızlık, keyfilik ve bilinmezlik
parti yaşamında belirleyici ol-
du. Hazırdan yiyenler, parti
bürokrasisi, seçilmişlerin irade-
sine, siyasetin gidişatına ege-
men oldu. Parti kurumlaşma-
dı, partileşemedi. Bir iradenin

ifadesi olamadı. İnsanlar hoy-
ratça 'kullanıldı', kolayca har-
candı.

Parti, ne Kürt halkı içindeki
potansiyelleri değerlendirebil-
di, ne de Türk halkıyla kardeş-
çe ilişkilerde buluşabildi. Mar-
jinal seçim ittifaklarına, görün-
tüye önem veren radikal çıkış-
lara, saman alevi gibi yanıp sö-
nen gösterilere bel bağlandı.
Geride bırakılan, oraya-buraya
atılan aydın enkazına basıla-
rak, aydın düşmanlığına varan
anlayışlar geliştirilerek siyasal
hareket yalnızlaştırıldı, yoksul-
laştırıldı. Düşüncede, çarelerde
monopol kuruldu. Müritlek, si-
yasal rantın, kolaycılığın sonu-
cunda güçlendi, kurumlaştı.
Kitlelerle buluşma önünde en-
gel oluşturdu. Siyasal hareket,
yoksul, mağdur edilmiş, gücü-
nün ötesinde fatura ödemiş
köylülüğün, acılı ailelerin,
genç kuşakların omuzlarına yı-
kıldı. Aydınlarla, kent kültürü
ile içtenlikle buluşamaması bu
siyasal çizginin bugün de en
büyük zaafını oluşturmaktadır.

'Demokratik Toplum Hare-
keti' yeni bir çıkış mı? Gerçek
bir 'yenilenme', 'yeniden yapı-
lanma' olabilecek mi? Hangi
yenilikleri başarabilecek? Şim-
diden bazı işaretler, veriler var-
sa da değerlendirmede aceleye
gerek yok. Yeniden ifade etme-
de yarar olabilir. Sorun her
şeyden önce de bir zihniyet
değişimi sorunudur. Şiddetin
yeniden gündeme geldiği bir
ortamda, varolan zihniyet daha
da kemikleşmez mi? Daha da
olumsuzlaşan koşullarda, yuka-
rıda işaret edilen zaafılar ne öl-
çülerde, nasıl giderilecek? Dı-
şarıda hak-hukuk-adalet araya-
bilmek için, evinde demokrasi,
hukuk, adalet gerekiyor. Siya-
sal iradenin paylaşılmasına,
çoğulcu bir yapıya, demokratik

bir işleyişe ihtiyaç var. Bunun için de; işin bir adım öteye gidebilmesi için, risk almasını bilen, irade sahibi insanlara, hazzı yiyici olmayan, tutarlı, doğruyu söylemekten, yapmaktan sakınmayan, dürüst, mücadeleci siyasetçilere ihtiyaç var. Böylesi kişilikli siyasetçi bulmak mümkün mü? Böyleleri varsa, denenmiş yeniden deneyebilecekleri düşünülebilir mi? Bu ağır yükü sırtlayanların işi zor. İyi niyetli insanları ikna etmeleri için koşullar da elverişliliğini giderek yitiriyor. Ne diyelim? Allah kolaylık versin...

Rüzgar tersten esiyor

Rüzgarın yönü değişti, değişiyor. Aralık 2004'ten bu yana Kıbrıs, Ermeni sorunu, Irak'ta federal şekillenme, Öcalan'ın yeniden yargılanması, tecrit koşulları derken, Türkiye'de değişime direnen, masa altında kağıt karan güçler sahneye çıktı. Askerin siyaseti belirlemede iyiden iyiye öne çıkması demek olan AKP- CHP arasındaki 'cami mi-kışla mı' tartışması yeniden ısıtılıp gündeme sokuldu. Gündem toplum ve demokrasi sorunlarından, bir horoz dövüşünden farksız kısır bir çekişmeye kayd. Bayrak provokasyonları devreye sokuldu. Şoven rüzgarlarla insanlar sokaklara dökülmek istendi. 'Kızıl elma' koalisyonu atağa kalktı. AKP'nin ipi çekilir gibi oldu. Demokratik süreç, AB süreci hızını kaybetti. Rüzgar yön değiştirdi. Şiddet yeniden devreye girdi. Tabutlar gelmeye başladı, yargısız infazların ucu yeniden göründü. Bu iyi bir gidiş değil. Toplum yeniden kan, göz yaşı yaşamaktan endişeli. Bu seferki şiddet daha da ciddi. Kitleleri, halkları umulma-

Toplum yeniden kan, göz yaşı yaşamaktan endişeli. Bu seferki şiddet daha da ciddi. Kitleleri, halkları umulmadık bir şekilde ateşin içine sürebilir, 'ülkeyi bölünmenin eşiğine getirebilir' kuşkusu var. Gidiş hiç de iç açıcı değil.

dık bir şekilde ateşin içine sürebilir, 'ülkeyi bölünmenin eşiğine getirebilir' kuşkusu var. Gidiş hiç de iç açıcı değil.

Devlet 80 yıllık ezberini tekrarlayıp duruyor. Maşallah; Nuh diyor da nebi demiyor! PKK ise barışçı siyasallaşmayı bilmiyor, beceremiyor. Durum bu olunca, her iki taraf da belli yoğunluktaki bir çatışma ortamını neredeyse bir kurtuluş gibi görüyorlar diye düşünebiliyor akli eren insanlar. Derken, ne zamandır oturdukları yerde uyuyakalmış aydınları uyukalarından uyandırır gibi oldu. 151 'Türkiyeli aydın', ardından onları önemsiz bir farklılıkla destekleyen 254 'Kürt aydını' endişelerini kamuoyuna açıklayabildiler. Kalıcı, sürekliliği olan bir aydın girişimi ne zamandır Türkiye'nin ihtiyacıydı. Bu gecikmiş çıkış kurum-sallaşabilir; kararlılık gösterilebilirse yaşamın gidişatına önemli katkılar da koyabilecekti... Bu çıkış kalıcı aydın inisiyatiflerinin yolunu açabilir miydi?

Türkiye'de 'aydın' denilince insanın yüreğinin direği sızlar. Resmi aydın, 'ulusal aydınlanmacı' diye öne çıkan aydın, bizde evlere şenlik bir aydın tipidir. Bir çoğu da sol profil çizen bu gibi 'aydınlar' az bilgiyle bilmişlik taslayan, bir çoğu kendisini olağanüstü büyük gören, halkı ise olmadık ölçülerde küçümseyen kimselerdir. Kendi köklerinden kopmuş, büyük ölçülerde sol gelenekten

gelen bizdeki bir çok 'Kürt aydını' da doğrusunu söylemek gerekirse bu 'cumhuriyetçi - laik aydın'ların neredeyse ikinci nüshası gibidirler. Asimilasyonun tahribatına uğramış, halklarının, dillerinin, kültürlerinin, değerlerinin uzağına savrulmuşlardır. Kendi kökleri, değerleri üzerinden aydınlanmamışlardır. Kendilerini 'Kürt aydını' olarak görenler, gönül huzuruyla, öz kimlikleriyle, farklılıklarıyla yaşamının lezzetine varamamışlardır. Doğrusu bu düşünceler oldukça gecikmiş bir öz eleştiri olarak düşünülmeli, değerlendirilmelidir. Kürt sorununun en önemli iç açmazlarından biri de herhalde bu aydın sefaleti, aydın çaresizliğidir.

'Aydınlar'ın gecikmiş açıklamaları, yeni bir arayış için önemli bir başlangıçtır. Her milliyetten kendisini aydın gören insanlar bir dayanışma içinde olabilirlerse, halklarının/halkların dostu olabilirlerse, özgürlük, eşitlik, adalet ve barış için kalıcılığa yönelen birlikler, inisiyatifler oluşturabilirlerse bir çok şeyi etkileyebilir, değiştirebilirler. Bu yolda gerçekleşecek başarılar da aydınlara itibarlarını kazandırma imkanı sunacaktır. 'Kürt aydını' iddiasında olanlar taklitçilikten kurtulup, unuttukları, ihmal ettikleri dillerine, kültürlerine, zengin köklerine artık dönebilmeliler. Bu onların insanlık, namus, vicdan borcudur. İlle de dar anlamda siyasetçi olmak gerekmez. Siyaset üzerinde demokratik baskı oluşturmak, ön açıcı olmak, halkı aydınlatılmasına katkı koyarak, insan hakları, savaş karşıtı-mücadelelere katılmak, varın şu noktada 'Kürt aydınları',in özel, yaşamsal bir öneri taşı-

maktadır. Halka olan borçlarının hiç olmazsa bir bölümünü ödemiş olurlar.

1999 yılından bu yana, büyük ölçülerde çatışmasız olan ortamda Türkiye açısından yeterince olmasa bile Kürtler açısından bir çok şey netlik kazandı. Kürtler, sonuçları çok acı da olsa zengin bir deneyim edindiler. İç açmazlarını bir yanından görmeye başladılar. Neyin nasıl olacağı bilinemesi de, neyin niçin olamayacağı bir ucundan anlaşılır hale geldi.

Artık siyasetin de çok ötesinde özgür aydın tavrının ortaya çıkma zamanıdır. Kısır düşünme ve çekişmenin uzağında durma, uygarca etkileşme, dayanışma, birlikte iş yapma, aydın inisiyatifleri oluşturma zamanıdır. Sorunları inkardan gelmenin, zora dayanarak çözebilmenin, şiddetin hiçbir sonuç alıcı, insani, ahlaki gereksesi yoktur. Şiddet, haklının ezilmesi, üstelik haksız duruma sokulması tehlikesini birlikte getirir. Her sorun, en ağır sorunlar bile barışçı yöntemlerle, sabırlı ve fakat kararlı bir mücadeleyle pekala çözülebilir.

Olgunlaşma yolunda olan, dünyaca bilinir hale gelen Kürt sorunu Ortadoğu'nun, Türkiye'nin gündeminde. Bu saatten sonra gerçeklerin üstünü örtmeye hiçbir kimsenin gücü yetmez. Yeni dünya ve bölge koşulları tümünden olumsuz değil, demokratik değerlerin yeniden üretilmesine de imkan sunuyor. Yabancı düşmanlığının adı 'anti emperyalizm' olmaz. Yayılmacı ırkçı milliyetçilikler, onlara tepkici/dar milliyetçilikler büyük çözümsüzlük-

Hikmet Fidan, Kürt halkının mücadelesinde önemli bir kişiliktir. Hikmet'in katli sıradan bir olay gibi algılanamaz. Tarihi boyunca yılanı-çıyanı eksik olmayan Diyarbakır'da susturulması, cenazesinin sahıplanılmemesi, anlamlı ve yüz karası bir olaydır.

ler yaratır. Halkları birbirlerine kırdırma sonucu verir. İnsana, emeğe değer veren enternasyonal duruş -ki aynı zamanda anti emperyalist bir duruş demektir-, halkları yok saymayan, eşit ve kardeş gören, halkları birbirine kırdırmaktan uzak bir duruştur.

Türkiye'de ağırlıklı Kürt siyaseti, kurumlaşması iç açmazlarla karşı karşıya. Öyle görünüyor ki; kendisini bir başına buyruk gören bu baskın hareket kendisini yaşama uyarlamıyor, yenileyemiyor. Yanlış içeriden gösterebilmenin, değiştirebilmenin imkanının da artık olmadığı anlaşıyor. Dışarıdan, sağlıklı bir zeminden doğruyu göstermek, yanlışla mücadele etmek kaçınılmaz hale geliyor. Kaba bir düşmanlık üzerine kurgulanmayan alternatif bir oluşum ise ancak akli başında, geniş ufuklu aydınların işi olabilir. Böylesi tutarlı, kaba karalayıcı olmayan aydını da ara ki bulasın!..

Hikmet Fidan, Kürt halkının mücadelesinde önemli bir kişiliktir. 30 yılı aşan bir mücadele adamıdır. Hikmet'in katli sıradan bir olay gibi algılanamaz. Tarihi boyunca yılanı-çıyanı eksik olmayan Diyarbakır'da susturulması, cenazesinin sahıplanılmemesi, suskunlukla karşılanması anlamlı ve yüz karası bir olaydır. Bu cinayet kulak arkası edilebilir bir cinayet değildir. Artık ete-kemiğe bürünmüş Kürt kamuoyu, vicdan sahibi insanlar, kuşkusuz

bu cinayeti bütün sonuçlarıyla izleyecek, takipçisi olacaktır.

Şiddet yeniden iş başında. Tarafların yeniden tutuşan şiddetten uzun boylu rahatsızlık duymadıklarını anlamak mümkün. Şiddetten beslenenler aynı yolun yolcusu mu dersiniz? Halklara ve çıkarlarına bakılırsa, yeniden şiddet ortamına sürüklenmek, kan akıtmak, ocak söndürmek akıl karı değil. Kaybeden halklar oluyor. Ateş düştüğü yeri yakıyor. Ölenler halkın çocukları. Yanan da anaların yüreği. Eşitlik olmazsa, söz karın doyurmaz, halkları kardeş yapma imkanı ortadan kalır. Halksever, yurtsever her insan külahını önüne koyup düşünmeli ve Kürt halkının hakkı bunca acıdan sonra teslim edilmeli, kardeşlik sağlanmalıdır.

Öfke kabarıp kükreyince çok şeye hükmeder hale gelir, 'akılı selim' zaafa uğrar. Silahın dini-imanı, ne yapacağı, ne kötülöklere neden olacağı belli olmaz. Silahın namlusu, vatan-millet adına suç işletilen kiralık katile döner günün birinde. Diğer yandan, "Heval" diye seslenilen arkadaşını gözünü kırpmadan temizlemek, halkını çok seven kahramanlara nasip olur(!).. Savaş kirliliktir... Bunlar da savaşın/şiddetin bir yerde kaçınılmaz, değişmez sonuçlarıdır.

Artık şu dünya koşullarında hiçbir ülke Robenson Adası yalnızlığında yaşayamaz, hiçbir ülkenin böyle bir şansı yok. Evinizde gürültü-patırtı dinmiyorsa, bu eninde sonunda konuyu komşuyu rahatsız eder. Huzursuz evin zorbaları, kendi elleriyle çevresini evinin işlerine müdahaleye teşvik eder. Evinize davetsiz girmek isteyenler iyi niyetli de olabilirler,

geleceğinize çomak sokmak isteyenler de... Gelenlere her seferinde gücünüz de yetmeyebilir.

Evini adaletle yönetemeyenler, kendilerini de yönetilir halde bulabilirler. Sı nuçta zarar gören, iradelerin z, gelecekleri-

ne el konulan ise 'hane halkı' olur.

Bir süredir yoluna girmiş olan rüzgar yeniden tersten esiyor. Yaşamın gidişatına, akıntıya karşı kürek çekenler yönetme zaafı içerisinde. Baskı, şiddet, zorbalık kapıda. Silahlar

konusunca bir çok zaman kalemler çaresiz kalır, susar. Resmi, 'dediğim dedik' görüşlere, uygulamalara karşı konuşan muhalif kalemler ise olmadık belaları göğüslemek zorunda kalır.

Milliyet Gazetesi yazarı Hasan Cemal'in son günlerde Kürt sorununa ve Kürt aydınlarına ilişkin yazdıklarına kısa cevabi mektubumdur.

Sn. Hasan Cemal;

Dikkatli bir okurunuzum. Ülke ve toplum sorunlarına karşı duyarlı olunuz, sorunların üzerine ilgi ve cesaretle gidişiniz takdire değer. Kürt sorununa dair araştırmalarınız, yazılarınız büyük önem taşıyor. İlgisi ve takdir gördüğünüz kuşkusuz.

Sn. Cemal;

Dünyada ve bölgedeki gelişmeler Kürt çözümü ihtiyacını gündemleştirmiştir. Kürt çözümü siyasal aktörlerle birlikte bir olgunlaşma evresinde. Bugün olmazsa yarın, ama mutlaka Kürt sorununun çözümü Ortadoğu'nun demokratikleşmesi anlamı taşımaktadır. Ülkelerdeki demokrasi dinamikleri zayıfsa dışardan demokrasi-nin gelemeyeceği de bir önemli gerçektir.

12 Eylül 1980... Diyarbakır Cezaevi'ndeki uygulamalar, bugüne kadar sürüp gelen baskı, şiddet uygulamaları olmasaydı, PKK istediği kadar terör yöntemleri benimseyin böyle büyük bir kitle gücüne ulaşabilir miydi dersiniz? PKK yokken de vardı Kürt sorunu. Nereden bakarsanız yüz yıllık bir sorun. PKK isyanından önce de isyanlar vardı. Resmîyetle bakılırsa bu 29. isyan oluyor. Bilindiği gibi PKK bir soğuk savaş dönemi örgütü. Ve benimsediği terör yöntemleri, o dönemin bir çok örgütünün benimsediği, 'devrimci' kabul edilen yöntemlerden farklı değil. PKK o dönem şiddet politikalarının sonucu doğmuş, siyaseti silahlı propagandayla yürüten, tabir uygunsu bir 'eski zaman' örgütü. Şiddet politikalarının yarattığı bir örgüt. Özlü bir şey söyleyeyim mi? Akıllı, öngörülü insanlar gerçekçi olmak zorunda. Devlet ne kadar soğuk savaş ikliminden çıkabiliyorsa PKK de o kadar değişti. Şiddetin tarafları birbirini karşılıklı besliyor.

Sn. Cemal;

Kürt sorununa PKK'sız, Öcalan'sız çözüm mü isteniyor, yoksa Kürtler bütünüyle susturulmak, ezilmek mi? Kürt aydınlarının tarihteki deneyimlere dayanarak önemle üzerinde düşünüp taşındığı yaşamsal soru bu. Kürt aydınlarının PKK eleştirisindeki çekingenliğinin önemli bir nedeni de bu diye değerlendirmenizi dilerim. Kürt sorununu lütfen önemseyelim, ABD'nin Ortadoğu'ya inmesinden bu yana daha da önemseyelim.

Öcalan'sız, PKK'sız bir çözüm mü aranıyor? Muhatapsız bir çözüm mü? Böyle kapsamlı insani bir sorun merhamete terk edilebilir mi? Kürtlere Ankara'da özgür kimlikleriyle temsil yeti imkanı verin. İndirin seçim barajını. Kimin muhatap olmasını istiyorsanız onu da kolların, her şeyi alenileştirin. Kıbrıs'ta iki yüz bin insan için istedikleriniz, Bulgaristan'daki 'soydaşlar' için rüyanızda bile göremeyeceğiniz kazanımlar göz önündeyken, 'canım-ciğerim' diye aklınız sıra uyutmaya çalıştığınız yirmi milyon Kürde 'soğanın cücüğü'nü bile layık görmemek, bu hangi kitaba sığar acaba?

Sn. Cemal;

Öcalan'sız, PKK'sız bir Kürt çözümü... Bu Kürtleri temelli yok etmek 'operasyonu' değilse, bunda samimiyet varsa, iş sanıldığı kadar zor değil. Geniş, ayrımsız bir af çıkarırsınız, Kürtleri kimlikleriyle siyasal sürece katarsınız. Her şey normale döner.

Kürt aydını, Zal oğlu Rüstem'in soyundan gelen bir kahraman değil ki!.. Her aydınım diyen şiddete ne kadar karşı durabiliyorsa Kürt aydını da o kadar durabiliyor. Kürt aydınları ne yapsın? İki ateş arasında kalan her aydın ne yapıyorsa Kürt aydını da ancak onu yapıyor.

Konuya ilişkin bir makalemi önemseyebilirsiniz diye gönderiyorum. Okuyucu takdirlerimi ve dostça duyularımı sunarım.

20.07.2005

Veysel Çamlıbel

Yazar / HADEP eski PM üyesi

Talan ikliminde kendi tarihimizi yaşamak

✍ Aziz Mahmut Ak

K arar altına alınıp yayınlanmasından bu yana aradan geçen zamanın bize gösterdikleriyle de tanıştıktan sonra, 'MESOP Sorunlama Belgesi'nde sorunlamanın en başına "insan"ı koymakla ne kadar doğru bir iş yaptığımızı şimdi daha iyi anlıyoruz. Bu doğrultuda, zaten yaşanmakta olan bir gerçekliğe -ilk sorular boyutuyla da olsa- yaptığımız bilimsel soyutlama ile yeniden bakmanın, gözleme dayalı ilk tanıyı pekiştirici özelliğinden kaynaklanıyor olsa gerek.

Analitik çalışma ve teori üretiminde mevcut kadro gücümüzle karşılaşmamız muhtemel/doğal sıkıntılar, çabalarımızı izleyen arkadaşlarımızın bu konu başlığını alaya almasını haklı çıkarmaz. "Bir tabur profesör"e sahip olmamız, sadece yakın zamanın bile biz-

leri hayrete düşüren çarpıcı yönlerini açığa çıkardığı "insan"ın, ezilen sınıf ve ezilen ulus insanının, dahası en erdemli insanlar olarak bilinen devrimci kadroların düştükleri yeni konumların vahametini es geçmemizin yanlışlığını hafifletmeyeceği gibi, konuya yeniden daha ciddi eğilmemiz zorunluluğunu da boşa çıkarmaz.

Değiştirmek, ilerletmek, daha mutlu bir geleceğe taşınmasında kaptanlık yapmak istediğimiz toplum tek tek bireylerin toplamından oluşuyor. Dolayısıyla ideolojimizin, siyasetimizin, örgütlenmemizin hedef tahtasının orta kısmındaki en küçük halkada "insan" var; yığuracağımız, yeniden şekillendireceğimiz, "insan"dır. Büyük bir tarihsel mirasın yarattığı maddi ve manevi birikim zemininde bugünü yaşayan

"insan"ı değiştirmek, evrensel insani amaçları önde olan kültürün şekillendireceği yeni insan tipine kavuşmak ise hiç de kolay değil. Bu zor işi başarmanın yolu, önce bugünün insanını iyi tanımaktan geçiyor. Ezen ve ezilen sınıflarıyla; ege-meni ve baskı altındaki uluslarıyla, cinsleriyle, ırklarıyla; erkeği, kadını, genciyle; ideolojimizin, siyasetimizin ve hareketimizin varlık gerekçesini oluşturan çoğunluk sınıfı/sınıflara mensubiyetiyle "insan"ı tanımak... Hayalleri, özlemleri, umutları, amaçları, yaşamdan ve mücadeleden beklentileri, saplantıları, korkuları, güzellikleri, çirkinlikleriyle "insan"ı çok yönlü tanımak gerekiyor.

Bu konuda her devrimci siyasetçi, beklentileriyle karışık bir ruh haliyle, toplum için, kendi örgütsel varlığını gerek-

çelendirdiği ezilen sınıf ve kesimler için, en azından devrimci kadrolar için güzel yakıştırma ve tanımlamalarda bulunmak ister. Dahası siyasal söylemini sağlamaştırma adına, beklentilerini gerçekliğin yerine koyup, işi, ezilen toplumsal kesimlerin bugünkü haliyle pek örtüşmeyen "Türkiye'de devrimci durum var" tespitlerine kadar vardırırlar bile olabilir. Ancak bu abartılı yaklaşımlardansa, -bizler açısından hiç iç açıcı olmasa da- durum tespiti gerçekçi yaklaşımın daha sağlıklı, daha yol aldırıcı olduğunu bilmekte fayda var.

Che'nin, imkansız gerçekleştirmek için önce gerçekçi olunması gerektiğine dair ünlü sözü, en kötü gerçekliğin bile her halukarda siyasette umutsuzluk kuşatması anlamına gelmeyeceğini; tersine, gerçeği gerçekçi algılayışın zoru başarmaya açılan ilk kapı olduğunu ifade etmekte ve bu anlamlı söz günümüze de ışık tutmaktadır. Bilinmelidir ki, bugünkü topluma olmadık yakıştırmalarda bulunursak, hem kendi kendimizi kandırmış, hem de bir arpa boyu yol almamış oluruz.

[Bugünkü toplumsal koşullarda -hele de Türkiye için- yapılan 'devrimci durum' tespitleri, 50'li yılların siyah-beyaz Türk filmlerinde süratle yol alıyor görüntüsü verilmeye çalışılan otoların, arkalarından peş peşe akan sokak lambaları ve titreşimin aynılığından dolayı, sadece birkaç kişinin görünmeyen ön uçtan, birkaç kişinin de görünmeyen çapraz arka uçtan sallamasıyla hareket halinde gözüktüğünün bugünkü gözle bile görülemeyişi, algılanamayışı gibi bir şeydir. Beyaz perdenin karşısında oturanların, yüksek volumlu fon müziği eş-

Söylenenler, kavram gardiyanlığı yapmak olarak anlaşılmamalı. En dibe kadar inip çürüten köklü bir sorundur bu. Kavramların içerdiği felsefe, fikir, davranış, ahlak, duygu gibi birbirini tamamlayan tüm insani öğeler dinamitlendi...

liğinde araç ilerliyor yanlışlaşmasının yarattığı heyecanlı dakikalarda, filmin kahramanından olmadık 'mutlu son' beklentilerine girmelerine benziyor... Gerçek hayatta aracın ilerlemediğini kabullenirsek, en güçsüz halimizle bile el atıp az da olsa ilerletme şansımız olur da, yanlışsalı filme takılı kalırsak kendi kendimizi kandırmış olmaktan öteye gidemeyeceğimiz gibi, araç yerinde hep titreyip duracaktır.]

Doğrusu, ezilenler ve onlar adına yola çıkan genel sosyalist cephe olarak içinden geçmekte olduğumuz gerileme ve kaos yılları insanı tanıma konusunda oldukça bol veri sundu/sunuyor. 'Bugünden yarına devrim!' heyecanı içinde ezber kalıbımızda presleyip üzerini sevdiğimiz renklerle boyattığımız "insan"ın bugünkü davranışları karşısında şoklar yaşayarak emeklerimize hayıflanmak yerine, yarın bir kez daha bu şok cenderesiyle karşılaşmak için yeni adımlarımızda ilk işimiz, insanı, dolayısıyla toplumu/toplumlari çok yönlü tanımak olmalıdır. Oluşturacağımız yeni örgüt ve politikalar da, bu çok boyutlu tanımlılık zemini üzerinde şekillendirilmelidir.

Reel sosyalizmin çöküşü ve paralelinde estirilen neoliberal dalganın dünya çapındaki esinleri, bizimkisi gibi bağımlının

bağımlısı ve askeri darbelerin tahribatlarının zaten sürmekte olduğu ülkelerde kasırga halini aldı; insanın insan tarafından sömürüsüne karşı oluşturulmuş kültür hazinesindeki tüm birimleri savurdu, alt-üst etti. İnsanlığın yıllar yılı ağır bedellerle biriktirdiği değerleri barındıran kavramların bazı yerlerde sadece adı kaldı, çoğu yerde adına bile tahammül edilmedi.

Gerçek içerik ve işlevinden boşaltılan bu kavramları, ehlileştirilmiş halleriyle, sermayenin büyük şirketleri personel eğitimlerinde kullanmaya başladı. Solun eskileri ise bunları, nostalgik göndermelerinin hazır kaynakları veya 'her şey siyaset için' sloganıyla giriştikleri 'güller yüzlü kapitalizm' uğraşlarında zaman zaman ağızlarına aldıkları, satır aralarında kullandıkları 'halkçı' kavramlar haline getirdiler.

Sorunu, kavramların içeriğinin boşaltılması veya yaradılış gerekçelerine aykırı çarpık işlevlerde kullanılmaya başlanmasına hayıflanmayla sınırlı, yüzeysel bir sorun olarak görme yanlışlığına düşmemek gerekir. Zaten söylenenler, kavram fetişizminden medet ummak veya kavram gardiyanlığı yapmak olarak anlaşılmamalı. En dibe kadar inip çürüten köklü bir sorundur bu. Kavramların içerdiği felsefe, fikir, davranış, ahlak, duygu gibi birbirini tamamlayan tüm insani öğeler dinamitlendi. Kapitalizm, geçtiğimiz yüzyılın ilk çeyreğinin bitiş yıllarından son 13 yılına değin, sosyalist sistemin kapsadığı alanın mütemadiyen gelişimi karşısında tam da geleceğe dair sunumlarını tüketmeye başlamışken, daha çok içteki yapısal sorunları nedeniyle sosyalist sistemin aniden devri-

livermesinin sarhoşluğu ortamında "fırsat bu fırsat!" dedi, eline baltayı aldı... Gün gelir yine kök salıp büyük bir ağaca dönüşebilirler korkusuyla, parçaladığı dalların dahi toprakla temasını kesmeye çalıştı, havasız alanlarda fosilleştirme sürecine terketmeye yeltendi. Sosyalizmin ideolojik ve kurumsal birikimlerine karşı tam cephe- den girişilen saldırı, yok ettikleri- riyle ve gasp ettikleriyle, keli- menin gerçek anlamında bir ta- landır. Bu talanın bozduğu dengeler yeni bir sosyal ve si- yasal iklim yarattı. Sosyalist ka- lelerin yıkılışından bu yana, yaklaşık 20 yıllık bir süredir bu iklimi yaşıyoruz. Bu bir talan iklimidir.

Bu iklimin allerji yapan acı meyvelerini tadıyoruz şimdi. Öyle bir iklim ki bu; insanı in- sanlıktan, sınıfı sınıflıktan, hal- kı halklıktan çıkarmaya başla- dı. Vicdan, ahlak, sorgulama gücü, karşı çıkış bilinci ve ada- let duygularını köreltti. Kişisel hırs ve çıkarları abartılı şekilde önde tutan, insanın manen ve fiziken ihtiyaç duyduğu her şe- yi paraya ve menfaat ilişkileri- ne tahvil eden, üç kağıtçılığı bir maharet sayan, toplumsal dayanışmayı ve gelecek üzeri- ne kurgulanmış umutları tüke- ten bir zemin yarattı. Şimdi karşımızda -ezici çoğunluğu- la- mücadele ruhu köreltilmiş ve çoğu yerde işsizlere, asgari ücretlilere bakarak kendini ay- rıcalıklı konumda sayan, yal- nızca kendi maaşına dokunul-duğunda birazcık bağırıp susan bir işçi sınıfı; marka, fuhuş, fut- bol düşkünü, hakları için slo- gan atanları yadırgayıp 'Fener- bahçe' için danalar gibi böğür- meyi çağdaşlık sanan, dahası hakkını aramada titrek ama tut- tuğu takım için adam bıçakla-

Sosyalizmin ideolojik ve ku- rumsal birikimlerine karşı tam cephe- den girişilen saldırı, yok ettikleri- riyle, kelimenin gerçek an- lamında bir talandır. Bu tala- nın bozduğu dengeler yeni bir sosyal ve siyasi iklim ya- rattı. Bu bir talan iklimidir.

yabilen bir gençlik; taleplerini dile getirmeleri ve sorunlarına çözüm aramaları için kendile- rini alanlara davet eden dev- rimcilere çoğu zaman 'aylak kıskırtıcılar' olarak bakan, hatta kimi yerlerde rahatlıkla polise- jandarmaya ihbar edebilen bir halk ve köylülük var şimdi.

[Halklarımızın kurtuluşu için yola çıkmış ve F Tipi ha- pishanelere karşı ölüm oruçla- rında peş peşe yaşamlarını yiti- ren 117 devrimcinin, canlarına malolan bu eylemleriyle bile, en azından "Neden?" sorusunu sordurtmadığı bir toplum ço- ğunluğuyla yüzyüzeyiz. Toplu intiharlarla karıştırılmayıp, dünya tarihinde bu çapta bir ölüm orucu eyleminin ilk oldu- ğu göz önünde bulundurulur- sa, toplumun ajitasyon ve iler- letici moral teşviklerden şimdi- lik ne denli uzak olduğu rahat- lıkla anlaşılır.]

Kavram katliamı ve talanına paralel olarak toplumsal muha- lefet kurumlarının da içi- nin/içeriğinin boşaltılması so- nucu, şimdilerde ne komü- nist/sosyalist partiler komü- nist/sosyalist parti gibi, ne sen- dikalar sendika gibi, ne der- nekler dernek gibi ve dolayısı- la ne de muhalefetler toplum- sal muhalefet gibi... Ezilen ulu- sa bakış ve 'milli yarar' konula- rında komünist/sosyalist/işçi partileri, zaman zaman serma- yenin devletiyle aynı hassasi- yetleri paylaşabiliyor... Sendikalar, di- renemedikleri özelleştirmeler

kapsamında satışa çıkarılan fabrika arsalarının ihalelerine katılıyor; birkaç saatlık iş bırak- ma eylemleri için emekçilere 'zararını karşılayıcı paralar' da- ğıtma sözü veriyor; bazı sendi- ka şubelerinin içteki seçim re- kabeti, kazanan ekibin beş yıl- dızlı otellerde organize ettiği -sınırsız içkili, sınırsız yemekli- eğlenceyle kutlanabiliyor... Bir avuç hak arama amaçlı dernek hariç, dernek deyince artık akıllara ya restaurant olarak iş- letilen yere alkollü içki ruhsatı- nı rahatlıkla alabilmenin bir yolu, ya da kumar oynatmanın ve devlet bürokrasisiyle menfa- at ilişkisi kurmanın köprüleri olan yöre dernekleri vb geliyor.

Bu genel realitenin hüküm sürdüğü toplumsal süreçten Kürt coğrafyasının Kuzey'i de bir bütün olarak muaf değil. Yeniden başlayan askeri çatış- ma ortamı, bazı belediyelerin düzenlediği festivallere ve Newrozlara halkın katılım dü- zeyi, DEHAP'ın halen alabildi- ği oylar, Güney'den esen dev- letleşme rüzgarları bu realiteyi değiştirmeye yetmiyor. Ulusal soruna acil çözüm ihtiyacı ve yıllar süren savaşta ödenen ağır bedellerin gerçek sahipleri olan ailelerin ulusal mücade- leye olan sıcaklıklarının, toplum- sal durumda batıya göre bir parça farklılığa yol açması do- ğal. Ancak ulusal mücadele ve mücadeleye katılım seviyesin- deki bu fark, Kürt toplumunun iç ilişkilerinde alabildiğine yay- gınlaşan bozulmayı; rant ilişki- lerinin, mücadele odağı olarak görülen siyasi kuruluşlara ka- dar uzamasını; özellikle legal politik mücadelenin çoğunluk- la kişisel çıkarlarla örtüştürüle- rek ve eski duygusal bağlılık- lardan neredeyse tamamen ko- partılmış tarzda yürütülmesini;

mücadelede ağır bedelli kazanımsızlığın moral bozukluğunu; genel anlamda ahlaki çöküntüyü, ruhlari saran adaletsiz yaklaşımları vb. dışlamaya muktedir değıl. Dahası, gelişmeler ezilen sınıfın bakış açısından değerdendirilmediğı için, dışlama gibi bir çaba da zaten yok. Mücadelenin en merkezindeki kent olan Diyarbakır'da, siyasal mücadeleye artık 'hem siyasat hem ticaret' olarak bakıldığını; mücadelenin bir getirisi gibi görülen ranttan uzak durmaya çalışan devrimci kadroların, aileleri tarafından bile 'devrimcilerin enayileri' yakıştırmalarıyla sık sık suçlandıklarını söylersek, hiç abartmış olmayız.

Anlayacağınız; böylesi süreçlerin kalıcı olamayacağına dair derin tarih bilinci, toplumsal ilerlemede öncülüğü ve her koşulda aydınlatmayı ilke edinmiş aydın sorumluluğı olmazsa, devrimci kadrolara kalabalıklardan uzak bohem bir yaşamı bile bazen düşündürtebilen bir toplum çoğunluğuyla yaşıyoruz şimdi. Değıştirmeyi istediğimiz sistemin öznesi olan insanı ve insan topluluğunu ruhsal derinliklerine kadar sarıp sarmalayan kapitalizm ah-tapotunun büyüklüğü ve toplumun çoğunluğunun düşürüldüğü sürü konumu karşısında, sosyalist kadrolar olarak kendimizi kimi zaman birer böcek gibi, bazen de birer dev gibi hissetmemiz mümkün. Bu iki uçtaki hissetmelerin hangisinden nasipleneceğimiz, diyaletik bir kavrayışla süreçlere müdahale sorumluluğı ve sistemi değıştirme irademizin sağlamlık derecesiyle orantılıdır. Net bir aydın duruşuyla yüzümüzü sisteme ve toplum çoğunluğı-

Devrimci atılım yıllarına oranla, sisteme ve rejime karşı mücadelede kişisel irade beyanlarının çok daha önem kazandığı bir dönemi yaşıyoruz. Bu yıllar, kişisel tarihimizi biraz daha önemsememiz gereken yıllardır.

na dönerek, "Bir kötülük girda-bında debeleniyorsunuz, bunun yarın siz de farkına varacaksınız, ama biz sizden önce bu gerçeğı görme yetenek ve iradesine sahibiz" deyip, sayıca küçük ama nitelik olarak gerçekte büyük olan mevcudiyetimizi ortaya koyabildikçe her birimiz birer deviz; aksi takdirde, toplumun bugününe bakıp radikal değışim ve ilerlemeye dair karamsarlıklara kapıldıkça cüceleşiriz, alay konusu oluruz, hayırsız limanlara doğru yelken açarız.

Ve kabul edelim ki; devrimci atılım yıllarına oranla, sisteme/rejime karşı mücadelede kişisel irade beyanlarının çok daha önem kazandığı bir dönemi yaşıyoruz. Genel insanlık tarihi içinde sınıfımızın, ulusumuzun ve örgütlerimizin yaratıkları tarihin yanı sıra, bir de çoğı zaman farkında olmadığımız bir kişisel tarihimiz var. İşte bu yıllar, kişisel tarihimizi biraz daha önemsememiz gereken yıllardır. Sosyalist kadrolar olarak, hareket halindeki kişisel tarihimizin istikrarını yok etmeye gayet müsait bu süreçte, hassasiyetlerimizden ölümcül mikroplara karşı bir set oluşturmazsak, hassasiyetlerimiz törpülenmeye başlar başlamaz, hastalığı kapmanın artık bir an meselesi olacağını bilmemiz gerekiyor. Sosyalist kişiliğimizi besleyen toplumsal kaynakların alabildiğine zayıflaması ve bu geçici ortamın sosyalistlerin mücadele şevkle-

rini kırıcı özellikleri nedeniyle, kişisel iradelerin ve bu iradelerin ortaklaştığı örgütlenmeleri yaratmadaki/yaşatmadaki ısrarın şimdi çok daha gerekli olduğunu söyleyebiliriz.

Birkaç notla sosyal panorama sunmanın siyasat biliminde sakıncaları var elbet, ancak bir makale kapsamında 'icraatın içinden' birkaç notun genel bir fikir edinmedeki katkısı da inkar edilemez. Pek de sistematize edilmemiş şekilde serpili notlardan çıkarılacak siyasal sonuçlar ise, kişilerin sisteme durdukları mesafeye bağlı olarak değışir. Mevcut kapitalist sistemi kutsamışlara ya da yeni yeni kutsamaya başlamış eski sosyalist kadrolara göre, bu genel vaziyet tamı tamına kendilerinin yaşam biçimlerini ve politika tarzlarını doğrulamaktadır. Sistemi aşan yeni yönetsel seçenekler uğruna mücadele edenler ise, bu vaziyetin kalıcı olamayacağının bilinciyle, vaziyetten vazife çıkarırlar.

Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi, vaziyetten vazife çıkaranların girişimidir; öyle olmalıdır.

MESOP, şimdilik istatistiki verilerle değıl ama gözleme dayalı olarak bugünkü gerçeğini anlatmaya çalıştığımız bu toplum çoğunluğuyla "nereye kadar yol alabiliriz", "çürütülmüş yanları bol olan bu sosyal yapı üzerine yeni bir sosyal sistemin inşası mümkün mü", "mümkün olsa bile, çürütülmüş bu organik yapı, içine sığdırılacağı sistemi de kısa sürede çürütmez mi" sorularını, muhataplarının hiçbirinden gizlemeksizin sorma cesaretini gösterebilen, dahası bu gerçeğı

bilerek ve bu gerçeğe rağmen değiştirme iradesini gösterebilen kadroların odağı olmalıdır.

Gerçeği bilmek, deşifre etmek, ama bugün kötüsüyle karşı karşıya olduğumuz gerçeğe teslim olmamak, girişimin temel prensiplerinden olmalıdır. Bu olmazsa, gerçeğe uyum sağlamak adına halk dalkavukçuluğuna veya ideolojik temelden yoksun siyaset kalıplarına düşmekten kurtulamayız, ki bunlardan zaten var ve öyle bir yönelime girersek ayrı bir örgütsel yapı oluşturma gerekliliklerini de kendi kendimize tüketmiş oluruz. Bu tarz *"halka rağmen varolmak, halka rağmen siyaset"* olarak anlaşılmamalı; *"halkla birlikte, ama değişimi esas almak"* biçiminde anlaşılmalıdır.

MESOP, sistem değişikliği uğruna mücadeleyi insanı değiştirme mücadelesinden yalıtık tutmamalı, dahası insanı bugünkü ahlaki çöküşten kurtarmayı ve "yeni insan"ı yaratmayı öne almalıdır. Çünkü biliyor; yerkürede proje edilecek en güzel sistem bile, kendisine yaraşır güzel insanlar olmaksızın bir ilerleme vesilesi olamayacak, geri dönüşlerden muaf kalamayacak. Sosyalistler olarak, günümüz dünya ve ülke koşullarında mevcut gücümüzle toplumu ulaştırabileceğimiz ilerleme noktaları kapitalizmi aşan noktalar olamayabilir, ancak bu noktalarda içinde yer alacağımız idari düzenlerin de bir kalite tutturmasını istiyorsak, bu kalitenin, insanın değişim ve yenilenmesini öne alan bir mücadelenin ürünü olacağını unutmamalıyız.

Henüz yaratma uğraşında olduğumuz hareketimizin amacını, yapılanmasının esaslarını ve özellikle bugünkü ortamda

Devletin manipülasyon uzmanlarını cezbeden çabalar yalnızca eski sosyalist kadroların yaptıklarıyla sınırlı değil. Liberal, milliyetçi, ulusal demokrat, yurtsever, 'aydın' etiketli lider kadroların da bu ortamın yaratılmasında azımsanmayacak rolleri var.

kişiye yüklediği ağırlığı tam bilince çıkarmadan aramızda yol alan bazı dostlar yavaş yavaş sürecin dışına düşerken, bir yandan da yeni simalar aramıza dahil oluyor. Her "Kürt" değişiminde, bilmem kaç voltluk elektrik akımı verilmişçesine titreme nöbeti geçirip bizi "sınıf dışı", "Kürtçü" bir yapı kurmakla suçlayan '50 model' kafalarla da münakaşalıyız; bizi "dünya meseleleriyle uğraşmaktan Kürt meselesine yeterince zaman ayırmamak"la suçlayan ve "en iyi Kürt ABD'ci Kürt'tür" noktasına gerilemiş kafalarla da... İllegal çalışma adı altında yıllardır bu halk için taş üstüne bir taş bile koymamış bazı şahsiyetlerin, bu kez de "değerler yok ediliyor", "yasallığa, reformizme kayış var" söylemleriyle siyasette yine işsizliği tercih ettiklerine de şahit oluyoruz; şimdiki işi sadece ticaret olanların, mücadeleye devam eden kadroları kendi kişisel çıkarları için mafyavari işlerde kullanmak isteyeşlerine de... Doğal karşılıyoruz artık; bu kaos ortamında sistemin sahipleri ideolojik, politik ve ahlaki manipülasyonlar için her türlü aracı devreye koyarken, sisteme iyiden iyiye entegre olmuş 'eskiden içimizde olan' kadrolar da boş duracak değiller ya!.. Onlar da bir şekilde kendilerini haklı çıkarmanın, emeklerimizi çalmanın, çarpıtmaları yollarını arayacaklar elbet...

Devletin manipülasyon uz-

manlarını cezbeden çabalar yalnızca eski sosyalist kadroların yaptıklarıyla sınırlı değil. Liberal, milliyetçi, ulusal demokrat, yurtsever, 'aydın' etiketli lider kadroların da bu ortamın yaratılmasında azımsanmayacak rolleri var. Ve şu gerçeğin altını çizelim: Kürt coğrafyasının kuzey parçası, son yarım asırlık tarihinin belki de hiçbir döneminde bu denli politik belirsizlik labirentine düşmemiş, Türk devletinin manipülasyonlarına bu denli açık bir süreç yaşamamıştı.

1900'lü yılların başından itibaren aralıklarla gündeme gelen isyanlardan, özellikle de uzun bir sessizlik dönemine yol açan Dersim İsyanı'ndan sonra da ulusal mücadelede ciddi gerileme yılları yaşandı. Ancak söz konusu yıllarda mücadele seviyesindeki büyük düşüşlere rağmen, yine de politikada bugüne göre daha fazla bir netlik vardı. 1940-1965 arası dönemde kalabalık bir memur kafesi yetişti; bunlar Kemalist rejimin birer memuru olduklarının bilincindelerdi, kabullenmişlerdi, net olarak da savunuyorlardı. Ve kendileri Kürt olan bu memur takımı, Kürt çocuklarını asimile ederken zerre kadar vicdan azabı çekmiyor, işlerinin gereğini yapıyorlardı. Yani kendilerini başka türlü tanımlayıp bu işi yapıyor değillerdi. Öte yandan, aynı yıllarda sayıca alabildiğine azalmış mücadeleciler kişilikler de tersi yönden aynı tonda bir netlik taşıyor, -o yıllarda doğruluğu veya gerçekleştirebilirliği ayrı bir tartışma konusu- "bağımsız Kürdistan" savunularından geriye düşüyorlardı.

Ama şimdi öyle mi? Değil. Bırakalım "bağımsızlık", "ulusal iktidar" gibi en uçta yer

alan bir netliği, ara tonlardan hangisinde durulacağı bile belli değil. Ulusal özgürlük şiarıyla yıllar süren bir mücadele sonucu biriktirdiği büyük kitleyi yönlendirmeyi halen de başarabilen en büyük Kürt hareketinin bizzat kendisi politik hedeflerde netliğini yitirmiş, bir ayağı rejimin içinde, diğeri dışında bir vaziyette, savunulurunda bulanık bir süreç yaşıyor. Hareketin bu durumu, devletin ve emperyalist güçlerin Kürt halkının birikimlerini manipüle etmesine yatkın bir ortamın doğmasına yol veriyor. Yakın zamanda ödenmiş ve halen ödenmekte olan onca bedele yazık! Sosyalist bir politik yaklaşım orada kalsın, halk olarak ulusal iktidarlaşmaya yönelik ve somut talepler içeren bir politikadan bile yoksunuz şimdi. "Özgür Kürdistan" için zirvelere tırmanmış, yıllarca bu hedef için savaşmış, bugün ise "Demokratik Cumhuriyet" için ölüme giden insanlarımızı top-rağa vermeye devam ettiğimizize dikkat çekersek, fazla söze gerek kalmaz, tek başına bu durum bile yaşanan politik kaosu anlatmaya yeter.

Önder kadrolardan bazıları, işaret ettiğimiz talan iklimine, yaz ortalarında bile gribal enfeksiyonlardan yakalarını bir türlü kurtaramayarak da olsa, uyum sağladılar. Onlar da ilkin bu talanın mağduru iken, -biler- veya bilmeyerek, iyi veya kötü niyetle, farketmez- küçük failleri oldular. 'Yeni açılım' markalı 'sevimli' baltalarıyla, tahribat ve ardından gelen talanda etkili oldular.

Bu konuda örnek verilebilecek çok sayıda kişilikten bir-

Burjuvazinin geleceği görebilen kalemşörleri bile gizli-den gizliye Marks'a hayranlıklarını belli ederken, halkların bugüne değin yarattığı en kapsamlı kurtuluş ideolojisi olan sosyalizmi bu çapta sığ bir suyla boğmaya çalışmak Kürtlere mi kaldı!..

ikisinin bir-iki söylediğini aktarmakla yetinelim.

Bir zamanların 'Kastro Yaşar'ı şimdi çok seviniyormuş! O kadar seviniyormuş ki, kendi sitesinde bu sevincini tek kelimeyle ("Seviniyorum") peş peşe yayınlanan iki makalesinin başlığı yapmış. Neye seviniyormuş biliyor musunuz? Okuyalım:

"... Stalin'in, Beria'nın, Bağıroğlu'nun ulaşılmaz efsanevi kişiliklerine methiyeler yazan yok. Kürtler artık Moskova, Pekin ve Arnavutluk çizgisini tartışmıyorlar. Onun için seviniyorum. (...) Maya tuttu. Kürt dünyasındaki sis dağılıyor. Taşlar yerli yerine konacak. Kürt kervanının sağlıklı yürüyüşü işte bu yoldadır. Sosyalizm diye halklara yutturulan, Rusya'nın menfaat siyasetinden başka bir şey olmayan sol çürümüşlüğü Kürtler farkına vardıklarından beridir yurtseverlik ve demokrasinin ne olduğuna eğildiler..."

"... ABD'nin Ortadoğu'ya gelişinin Kürtlere kazandırdığı özgürlük fırsatını iyi anlamak lazım. İlk meyvesi Güney Kürdistan'daki Federe Devlet'tir. Bunun arkası gelecektir..."

Klasik bir söylem tamlaması oldu artık; kapitalizmin dev ABD'yi davet edeceksen, önce sosyalizme birkaç taş atman gerekiyor! Bu beladan(!) kendini temizlediğini bir şekilde ispat etmen lazım. Yaşar Kaya abimiz de bunu yapıyor. Bun-

da şaşılacak bir şey yok. Ancak bayatlamış bir yöntemdir ve felsefi bir kapasiteyle sosyalizme gönül vermiş insanları etkilemeye yetmiyor. Tıpkı Humeyni'nin yanlışlarıyla İslam'ı, Bush'un yanlışlarıyla kapitalizmi, Palme'nin yanlışlarıyla sosyal demokrasiyi vurmanın tek başına yeterli olmayışı gibi...

Kapitalizmin dünya çapındaki ideologları çoktandır bu yöntemi terkettiler; deyim yerindeyse daha felsefi ve ölçülü vuruşlarla, daha 'satır aralarına gizli' ve hatta adı sosyalizm olan düşüncelerle insanları etkilemeye çalışıyorlar. Yaşar Kaya yaşında ve birikiminde bir insandan da doğrusu bu tarz derin eleştiriler beklenir, ama belli ki bayat da olsa kolay olanı deniyor.

Yani el insaf! Emekçi sınıfların, ulusal özgürlük muhtacı halkların, dolayısıyla insanlığın ağır bedelli 150 yıllık mücadelesinin ve koca bir felsefi birikimin ürünü olan sosyalizmi, sosyalistlerin de eleştiri oklarından kurtulamamış birkaç liderin şahsında 'sıfırlamak', halen özgürlük ihtiyacını bütün hücrelerinde hisseden bir halkın tanınmış bir bireğine yakışır mı? Burjuvazinin bugünkü akıllı, geleceği görebilen kalemşörleri bile gizliden gizliye Marks'a, onun toplum ve doğayı yorumlama ve değiştirmede izlediği bilimsel yöntemle hayranlıklarını belli ederken, halkların bugüne değin yarattığı en kapsamlı kurtuluş ideolojisi olan sosyalizmi bu kadar basit araçlarla ve bu çapta sığ bir suyla boğmaya çalışmak Kürtlere mi kaldı!.. Yaşar Kaya, sosyalizmi "Rusya'nın dış siyasetinden başka bir şey olmayan" diye tanımlarken, bilmiyor mu ki sosyalizm düşüncesi

ve girişimleri Ekim Devrimi'nden çok daha önceleri vardı! Tabii ki biliyor, ama bildiğini doğru söylemek de -hele de bugünlerde- bir 'hesap meselesi'!..

PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan ise İmralı Hapishanesi'nden 'yeni açılımlar'ını sürdürüyor. Açılım yaptıkça da, halen kullanmakta olduğumuz kavramların vay haline! Bakın, herkesin anlamını çok iyi ve üç aşağı-beş yukarı aynı bildiği dünyadaki tüm karşıtların birbirilerini suçlarken dahi içeriğini pek fazla değiştirmedikleri "parti", "komün", "konfederalizm" gibi kavramlar Öcalan'ın yeni literatüründe ne hale geliyor:

"(...) Bu partiyi bir ideolojik organ olarak değerlendiriyorum. Klasik Marksist parti gibi değil; iktidarı hedeflemeyen, daha çok ideolojik ve ahlaki bir oluşumdur. Parti dinsel alanda, felsefe, bilim ve sanat alanında ideolojik ve özgür ahlaki bir örgütlenmedir. Bu çerçevede demokratik konfederalizm organlarının demokratik kurumlaşmasında yer alırlar.

(...) Üçüncü kademe örgütlemesi, bu da kitle çalışmasıdır. Milyonlar katılabilirler. Alt taban örgütlemesi komündür. Komün şudur: Her köy, fabrika ve mahallede kurulur. Örneğin bir köyün yolunun, suyunun, aydınlanmasının, barışının, yeşillendirilmesinin sorumluluğunu alıp çözüm üretirler, medeni ve sivil çalışma yürütürler. Demokratik siyaset budur. Türkiye'de de eskiden buna ocak örgütlemesi diyorlardı. Tüm halk bunun içinde kademe kademe kendilerini örgütlerler. Bundan sonraki kurumlaşmalar için de bunu söylüyorum. An-

Galiba, ortaya yeni atılmış görüşler ile uzun süredir kullanımda olan kavramlar arasındaki ilişkiyi daha sağlıklı hale getirmek için 'manevi telif hakkı' türünden bir düzenlemeye artık şiddetle ihtiyaç var.

layışım budur.

(...) Tekrar söylüyorum: Buğdaycılar Derneği'ne kadar, Höyük Kazma Derneği'ne kadar yüzlerce komün oluşturulur..."

(...) Sosyal Komite'nin de üçe ayrılması gerekir, bu komite yerine üç komite olur. Bir eğitim komitesi, bir de sağlık komitesi. Bunlar halk sağlığı ve halk eğitimidir. Bunlar demokratik görevlerdir. Yeni oluşacak parti de bununla uğraşacak. Öyle parlamento, bakan, milletvekilliği peşinde koşamazlar..." (11 Mayıs 2005-Görüşme Notları)

"... Türkiye beni yanlış anlasın. Üniter devlete bir itirazım yok. (...) Çıkmazdan kurtulmak için demokratik çıkış çok önemli. Tek başına ABD'ye bırakırsak kaos, kriz olur. Demokratik konfederalizm çıkışı bunun için çok önemli. Tek çıkış yolu budur. Konfederal sistemi Araplar için de, Türkler için de öneriyorum. Demokratik konfederalizm demokrasinin bir gerçekleşme biçimi, üslubudur. Deniz Baykal iftira ediyor, ben devlet kuruyorum. Zorla devlet verseniz de kabul etmem, karşı çıkarım. Ben demokrasiyi kuruyorum, Baykal'ı protesto ediyorum. Bayrak benim, devletin değil. Mezarımda üç bayrak yan yana olabilir: AB bayrağı, üniter bayrak, bir de demokrasiyi sembolize eden konfederalizm bayrağı. (...) Üniter yapıyla so-

runumuz yok. Devletten bahsetmiyorum, onun aşağısındaki toplumun kendi demokrasisini kurma biçimidir, demokratikleşmesidir. Kürtler bu sistemi bütün parçalarda uyarlarlar, geliştirirler.

(...) Bölgeler için de şunu söylüyorum: Soran Bölgesi için demokratik konfederalizm olmalı, Behdinan, Loristan, Bradosti, Botan, Garzan, Amed, Serhat, Dersim demokratik konfederalleri olabilir. Dersim için idealdir, Alevi kültürüne de uygundur. Dersim için adımı özel çağrı yapın. Bunlar demokratik çıkışlardır. Fırat'ın batısı için de Kürt-Türkmen demokratik konfederalizm bölgesi olabilir; Mersin, Antep ve Maraş'ta bu geliştirilebilir. Tarihte bu var. Yavuz Selim bunu kabul etmiş, uygulamıştır. Sultan Mahmut'la bundan uzaklaşıyor. Ortadoğu'nun tarihsel düzeni konfederaldir..." (27 Nisan 2005- Görüşme Notları)

Aslında, galiba, ortaya yeni atılmış görüşler ile uzun süredir kullanımda olan kavramlar arasındaki ilişkiyi daha sağlıklı hale getirmek için 'manevi telif hakkı' türünden bir düzenlemeye artık şiddetle ihtiyaç var. Çünkü bu kavramları bu şekilde kullanım tarzı -haksızlık etmeyelim- sadece Öcalan'a özgü değil, şimdilerde çok yaygındır. Ve böyle bir düzenlemeyle aslında, ortaya yeni görüş atmış olanların da hakkı teslim edilmiş olur. [Şahsen ben olsam, bu kavramlara bu kadar mesafeli görüşler üretebilsem, yeni görüşlerimi, özüne daha uygun kavramlarla ifade etmeyi tercih ederdim. Bu şekilde hem kullandığım kavramlarla yeni görüşlerim arasındaki çatışmayı önler ve gö-

rüşlerimle daha barışık, onları daha iyi yansıtabilen yeni kavramlar yaratmış olurum, hem de yeni görüşlerimin değerine de, kullandığı kavramlara da haksızlık etmemiş olurum.]

Herkesçe çok iyi bilinen kavramların yukarıdaki alıntılarda görülen bu kullanım şekli-nden sonra, kalkıp, "Ey cemaat! Bu kavramları nasıl bilirdiniz?" diyecek halimiz yok. Ancak kısaca şunları belirtmeden de geçemeyeceğiz:

1-) Ne "parti", ne de "komün" dünyanın hiçbir yerinde bu içerikte algılanmıyor, kullanılmıyor. Dünyanın her yerinde parti bir iktidarlaşma aracıdır, iktidar hedefi olmayan organizasyonlara da kimse parti demiyor. İktidar eksenli programı olmayan bir partiye hiçbir yerde rastlayamazsınız. Bu genel geçer içerik -fiiliyatta hükümet olup iktidar olamasalar bile- düzen içi partiler için de geçerlidir. Düzen karşıtı muhalefet partileri için ise haydi haydi geçerlidir.

İnsanlığın adım adım, önce devletleşme, sonra devletsizleşmeye doğru evrilme projesinin son durağı olarak kabul edilen ve insanlığın en büyük düşü- olan ortaklık rejimi "komün"ün ise ne tarihteki deneyimleri böyle idi, ne de uğruna mücadeleler sürdürülen gelecekteki "komün" böyle biliniyor. Yerel komünler, geleceğin büyük düşü komünist toplumun çekirdek birimleri olarak bilinir, bu nedenle uzun vadede kapitalist bir iktidarın varlığı ortamında

Toplumlar tarihinin ortaya koyduğu evrim, devletten devletsizliğe geçiş evrimidir; devletsizlikten devletsizliğe geçiş evrimi değil. Öcalan'ın önermesi gerçekleşecek olursa, Kürtlerin gözü hep arkada, tadamadıkları tarihsel bir olgu olan devlette kalacak.

ve yine bu iktidarla barışık olarak yaşama şansları yoktur. Ancak ve ancak, kapitalist sistem ve onun yürürlükteki rejimiyle çatışmanın taban organizasyonları olarak öngörülebilir.

Ve bir ihtimalin altını çizelim: Eğer başından beri bu iki kavrama bu işlevleri yüklemiş olsaydık, sadece Türk devletinin değil, dünyanın bütün sermaye devletlerinin devrimciler, sosyalistlere verecekleri liyakat madalyaları için aralıksız seri üretimde olması gerekirdi.

2-) "Konfederasyon" ve "federasyon" kavramları, doğrudur, dünyanın çeşitli ülke ve bölgelerinde farklı içeriklerde kullanılabilmektedir. Ve Öcalan'ın bu önermesi de farklı kullanım biçimlerinden biri olmaya adaydır. Ancak bu önerme Kürt coğrafyasında icra kapasitesinden yoksundur. Ve sadece bizim coğrafyada değil, -ister bağımsız ulus-devlet, ister özerklik, ister federasyon ya da konfederasyon biçiminde gerçekleşsin- özgürleşme için ulusal iktidarın kaçınılmaz olduğu hiçbir coğrafyada uygulanma şansına sahip değildir. Toplumlar tarihinin ortaya koyduğu evrim, devletten devletsizliğe geçiş evrimidir; devletsizlikten devletsizliğe geçiş evrimi değil.

Öcalan'ın önermesi gerçekleşecek olursa, bilinmelidir ki Kürtlerin gözü hep arkada, tadamadıkları tarihsel bir olgu olan devlette kalacak. Bu geriye yönelik özlem ise, toplumun bulunduğu ileri noktadan -er ya da geç- geriye doğru bir ani viraj yapma potansiyelini sürekli bağrında taşıyor ki, bunca tarihsel deneyden sonra bu uzun sıçramalı ve kıvamında götürmeyen yolu ne sosyal bilimciler ve ne de ileriye gören siyaset erbabı pek de önermiyor.

Söz konusu önermenin, Güney Kürdistan'da inşası devam eden ve bir devletleşme adımı olan federasyonun, aynısından talep etmeye hazır Kuzey'deki halkı etkilemeye başladığı bir süreçte ortaya atılması ise ayrıca üzerinde durulmaya ve eleştirilmeye değer.

3-) Bir gerçeği teslim edelim: Öcalan'ın ürettiği tüm tezler, ilk ortaya attığı 'Demokratik Cumhuriyet' projesiyle tam uyumludur ve kendi içinde belli bir tutarlılık taşımaktadır. Ancak, bu 'kendi içinde tutarlı' olan görüşlerle tam bir tezat oluşturan yeni bir pratik var; bu görüşler öyle silahlı-kanlı bir mücadeleyi gerektirmezken, daha çok kitlesel itaatsizlik eylemlerine denk düşerken, İmralı'dan yeni çıkan savaş kararıyla ülkemizde yeniden sıcak askeri çatışmalar başlamıştır. Ve asıl sorgulanması gereken budur, politik kaosu yaratan nedenlerden biri budur, karşı çıkılması gereken de budur.

Hukmê Peymana Lozanê 80 salî şûnve şikîya!

✍ Ehmed Onal

Dema ku Peymana Lozanê hate îmzakirinê meşrû nebû. Îro jî ji aliyê siyasî ve temenê xwe qedandîye. Dewlet, gora demokratî û alîgirîya gelên ku idare dike saz dibin û gor temsîliyeta wan jî meşrû dibin.

Di dîrokê de her çiqasî dewletên meşrû hebin, li gel wan dewletê nemeşrûyî jî he- ne. Dewleta ku bi dagirkerî diji gelên xwe şer bike û xwe damezrîne nemeşrû ye. Ev dewletên ku meşrû nebin, her di derheqa wan de axaftin û şirove tene kirin û bê îstiqrarîyê ji ser xwe nikarin rabikin.

Komara Tirkîyê li ser sîno-

rên ku dagirtîye, her daîm diji gelan şerkirîye, ev axa kirîye goristana gelan û saz bûye. Ji bo wê jî tu kes nikare vê dewletê îslâh bike.

Dewletê jî ji bo ku meşrû bibe hîç carekî nexwestîye ku rewşekî weha demokratîk, wekhevî û xwezayî bi destxîne. Da ku dewleta Tirkîyayê ji mêj ve dewletekî awerte ye, sazbu- na wê dewletê û rihê Peymana Lozanê diji vê helwestê ye. Dema ku bibe dewletekî meşrû wê demê ji ideolojîya Îttîhat û Terakîyan (IT) ango bingehîna helwesta Kemalîzmê divê nemîne.

Komara Tirkîyayê bo ku diji

gel bû, li ser meşrûiyeta nav xwe û bi gel re hîç têkildar ne- bû, bo ku ev mecal û zemîn nehiştî bû. Ji bo wê jî encam û daxwaza xwe ya meşrûiyetê ne li hundir, lê li der ve pêk anî. Bi wan dewletên ku di Şerê Ci- hanê yê Yekemin de bi serketî- bûn, bi taybetî yên emperyalist re runişt û bi rêya Peymana Lo- zanê xwest ku meşrûiyeta xwe bide qebulkirinê.

Rewşa di nav Tirkîyayê de bes ne mimkunbû ku Peymana Lozanê bê şirovekirin, da ku gelê Tirk bi tundî di nav nijad- perestîyê de pelixandî û heri- mandîne. Da ku îro Komara Tirkîyayê dibêje, "Em naxwa-

zin di derheqa Peymana Lozanê de şirove çêbibin!" Ji tirs a Yekîtiya Ewropayê (YE) û Dewletên Yekbûyî yê Amerikayê (DYA) ji nû ve Peymana Lozanê dê derneyinin rojevê û raxistinê ser mase ya guftugohê. Tirs ev e ku dewletên ku Peymana Lozanê 82 salan berê pejirandine, îro û paşerojê de wê pejirandina xwe şûn ve bikşînin û xeletîya xwe dê rast bikin.

Komara Tirkîyayê ku bi Peymana Lozanê saz bû, li dijî gelan di nava şer de bû û di wê rewşê de pêk hat. Şerê Cîhanê yê Yekemin di cîhanê de dengyên nû afirandin. Almanya û mütetfîkên Almanyayê maxlup bûn. Ingîlîz, Fransîz û mütetfîkên wan nebûn serdestê cîhanê. Da ku Şoreşa Sovyetê ya '17 Çirîya Pêşin li dijî wan enîyek herî bi hêz derxist holê û di cîhanê de dînamîkek nû bi cîh bû. Li cîhanê pêlek şoreşê bi bah bû. Karker û gundî, neteweyên bindest û hêjar rabûn ser pêyan. Vê rewşê hesabên îttîfaka Ingîlîz û Fransîzan ku li ser Împaratoriya Osmanî çêkiribûn da guhertinê.

Beşa Îttîhat û Terakî (ÎT) yê ku di Şerê Cîhanê ya Yekemîn de tîkçûn û di vî rewşa dawîyê de gelekî siud û istifade girtin. Bo ku dewleta Osmanî teslim bûbû û beşa ÎT yê nijadperestên ku dest dabûn ser mal û milkên Rum û Ermenîyan, derketibûn qada burjûvazîtiye, lê hîn baş zemîn negirtibûn û ketin nav tirs û panikê. Lê ÎTê ku dema desthilatdarbûnê hec mîhraqeke muhalîf yê siyasî nehîştibûn li ser wî zemînê, da ku bi ser pêyan bikeve.

Wê demê Kurd bi zêdeyî ne ji organîzasyona dewletbûnê re, lê dijî dagirkerîya Ingîlîz û Fransîzan bo ku axa welatê

Fransîzan hîn ku dagirkerî berdewam bû, ji Kemalistan re tîkildar bûn û di sala 1921 de peymanek hevbeş imza kirin. Wê demê Kemalistan dijî dagirkerîya emperyalistan ne, lê dijî gel şerkarbûn.

xwe biparêzin komaleyên heremê yê serhildana bi çekdar organize dikirin. Di wê demê de xebata siyasî ya hinek rewşenbîran ne di rewşekî de bû ku bigihêje merhela siyasî ya organîzasyona dewletê. Ereban serhilda û di wê lawazîya dewleta Osmanî de bi piştgirîya Ingilîz û Fransîzan her çiqas bi serê xwe nebin jî bûn dewlet. Ermenî di jenosîda 1895 û 1915ê de hatibûn hilweşandin. Rum di aliyê komelebûnê de hîn nû bûn. Tirkê sivil jî ji ÎTê veqetîyayî bûn, lê bizavek nû ya siyasî nedikaribûn ku çêbikin, bo ku artêş jî Îttîhatçîyan çete bû û mecal nedidan pêkhatina bizavên siyasî.

Efserên Îttîhatçî demekî dur û dirêj bi hêviya îttîfaqa Ingîlîz û Fransîzan man, paşê jî partîyeke lewaz ya Hurrîyet û İhtilaf anîn ser hukim. İtalyayîyan û Fransîzan, ji sedema ku Îttîhatçî bi nû ve komelbûn ji tirs a tehlika Bolşevîkan ve enîya xwe guhertin û ji Kemalistan re peyman danîn û mil dan Kemalistan. Wê demê li Tirkîyayê hukumeta Enqereyê û Stanbolê hebû. Kemalistan hîç demekî dijî emperyalistan şer nekirin. Li dijî dagirkerîya Ingilîz, Fransîz û İtalyayê hîç berîkek neteqandin. Yê ku dijî dagirkerîya Ingîlîz û Fransîzan şer dikir Kurd bûn.

Di beşa Surîyeyê ve Fransîzên ku weke dagirker ketin axa Kurdistanê, dijî wan yê ku bîrîka yekemîn teqand û berxwedidan Kurd bûn. Lê Kurd bi sî-

yasetek neteweyî û nawend organîze nebûn û siyasîmedarên Kurda jî nedikarî ku pêşengîya vî serhildanê bike. Dijî dagirkerîya Fransîzan, neteweya ku berxwedidan Kurd bû. Ji Edenê û derdorê Entabê Tirkên ku dest dabûn ser mal û milkê Ermenîya jî beşdarî hêza Kurdê serhildêr bûn. Lê demek derbasî bû, hate dîtîn ku ev Tirk dîsa ne dijî dagirkerîya Fransîzan re, lê hîn bi kûştina Ermenîyan ve mijûlin. Li Başûrê Kürdistanê dijî Ingilîzan hêzên Kurda bi pêşevanîya Şêx Mahmudê Berzencî şer kirin û bi lawazî be jî ji aliyê siyasî ve sazî da hev. Lê mixabin ev sazî jî di wê rojê de bi ser neket. Lê belê ji bona paşerojê hestê tekoşinê ji bo sazîya kurda re hişt.

Di wan rojan de bizava İttîhatçîyên ku li der dora Kemalistan kom dibûn jî bi dagirkerî Emperyalist re mil bi mil bûn. İtalyayê jî berê ve mil dida bizava Kemalistan. Fransîzan hîn ku dagirkerî berdewam bû, ji Kemalistan re tîkildar bûn û di sala 1921 de peymanek hevbeş imza kirin. Wê demê Kemalistan dijî dagirkerîya emperyalistan ne, lê dijî gel şerkarbûn. Zatî Mistefa Kemal jî bi vî vazîfeyê şandibûn Anatoliyayê û Mezopotamiyayê.

Mistafa Kemal gor vazîfeya xwe hîn ku li Samsunê bû li herema Behrêş, ji bo ku hêza komelê ya Rum belav bike; bi piştgirîya artêşê, hêza taybet yê tarî û milîter li hev civand û dijî Ermenî û Kurda derpêş bû. Kolorduya Kazım Karabekirî bi navê "Vîlayetî Şarkîye Mûdafai Hukuk Cemîyetî" damezrand, armanca vî hêzê ev bû ku "bajarên şerqê dijî Ermenî û Kurda biparêze" saz kirî bû. Paşê jî ev hêz jî kirin bin hukma pêşevanî û serokatîya

Mistefa Kemalî.

Tê zanîn ku Şoreşa '17 Çirî-yapêşin ya Sovyetê ku Artêşa Rûs hilweşand û Rus ji mintîqa Osmanî kişîyan peymanek hatibûn çêkirin. Gor peymanê; "Arteşa Rus dema ku ji heremê kişîya divê dê desthilatdarên ku werin, bila bi raya gel û hilbijartinê çêbibin û hukum bikin."

Di herema dagirta Rusyayê weke Erzingan û Trabezentoyê hukumetên heremî desthilatdarî dewr girtin. Gor peymanê divîya bû ku "hukumeta Enkarê divê meşrûiyeta wan hukumetan nasbike." Lê li van hereman Tirk minority (kêmnateweyî-azînlîk) bûn. Li Erzinganê Kurd û Ermenî, li Trabezentoyê jî Rum Laz û Ermenî bi piranî bûn.

Bi provokasyonên Hêzên Qerekolên Arteşa Tirk ev herem dagirtin û ev hukumet belav kirin, ango têkbin. Bi nû ve dest bi qirkirina Ermenîya kirin. Heya Kazim Karabekir bi îhlalkirina peymanê ve jî nema; cîh yê ku di nava sînorê Rusyayê de mabûn weke Qers, Erdehan, Artvîn û Batum jî dagirt. Heya Ermenîyên Nahcivan û Erîvanê jî qirkirin û bi "Çareserkirina problema Ermenî" re pesindar û Qehremanîya xwe îlan kir. Yekîtîya Sovyetê li hemberî vê dagirkeriyê û qetlîamê bê deng ma! Bo ku wê demê li Ermenîstana Rojava Menşevîk li ser hukum bûn û Ermenî bi pêşevanîya Partîya Taşnaq berxwedidan. Çi dema ku li Ermenîstana Rojava Bolşevîk bi serketin, Artêşa Tirk dev ji qetlîama Ermenîyan berda û kişîya sînorê îroyîn.

Kurdên ku dijî dagirkerîya Ingilîz û Fransîzan şer dikirin ji paş ve maruzî êrişa Kemalîstan û artêşa Tirk ve man.

Kemalîstan li berxwedana Rûhayê, Mereşê û Entabê dijî Fransîzan hiç kedek nedane û bi aksî enîya ku dijî Fransîzan çe bûbûn dixwestin ku belav bike, piçuk bike, parçe parçeyî bike û bigre bin tesîra sîyaseta xwe û lê hukum bike.

Di Îlona sala 1919 de li herema Meletyê, Kurdek rewşenbîr bi navê Xalîl da ku "propaganda kurdewarîyê dike" tê iddeakirin û kolorduya Dîyarbekirê derdikeve teaqûzê û li herema Qurecikê dest bi qetliaman dike. Paşê jî qetliama Qoçgiri yê, qetlîama Millî, di dema hevdiîtina Peymana Lozanê de li Xarpit, Çewlîg û Amedê qetlîam pêk anîn û endamên Komaleya Azadî yê darda kirin. Li Bakurê Kurdistanê heya salên 1940î jenosida hemû gelan berdewam kir. Bes arteşa Tirk di paş van salên 1940î de bes dikare bibe hukumdarê Kurdistanê.

Êdî jenosida leşkerî ya Tirk bi ser ket, û vê carê jî dest bi asimilasyona çandî, sîyasî û civatî kirin. Kemalîstan li berxwedana Rûhayê, Mereşê û Entabê dijî Fransîzan hiç kedek nedane û bi aksî enîya ku dijî Fransîzan çe bûbûn dixwestin ku belav bike, piçuk bike, parçe parçeyî bike û bigre bin tesîra sîyaseta xwe û lê hukum bike. Bo dîzanîbû ku artêşek ji Kurdan dema ku bi sîstem saz bibe, cardin ne mimkune ku bigre bin hukmê xwe. Îxaneta Kemalîstên ku ev kar kirîbû û ji Fransîyan re têkilî bûbûn dema ku bê lekolîn bi asanî diyar û zelal bibe.

Li Tirkîyayê jî rewş bi vî awayî bû. Kemalîstan hiç demê piştgirîya gel nestandî. Hêza artêşa Kemalîstan berî her tiştî dijî gel şer dikir, gel çavtirsî dikir û bi qetliamên

xwe dixwest ku hukumdar be, her xebata wan ev bû. Hîn ku ji hêzên Yunanî re şer nekirî bû, li Yozgatê, Trabezentoyê, Geredeyê, Boluyê û Sekaryayê gelên ku hukmê kongreya wan Kemalîstan nasnedikir dest bi qirkirina wî gelî dikirin. Li Tirkîyayê û Kurdistanê bi wan sazîyên "İstiklal Mahkemeleri" li her alîyî ve terör dimeşandin. Kılıç Ali yê ku Kurd û Ermenî di 3.5 dekikeyan de biryara dardakirinê didan û di heman demê de infaz dikir, û bi hezaran mirov bi vî awayî idam kirin.

Di hemû dema şerê Yunanî de 9.600 insan zayî bû. Lê Kemalîstan ji wî gelên ku berxwe dida şerekî tund meşand û di "Mehkemeyên İstiklalî" de mirovên ku hatine kuştin û idam kirin di navbera salên 1919-23 de hêjmara wan qasî 65.000î ye. Dema ku serhildanên Kurd û zayîeta wan jî bê hesabkirinî, hêjmara wendakirina mirovan derdikeve nîv milyonekî. Bi vî awayî Kemalîstan xwe gîhande Peymana Lozanê.

Li lozanê çi bû û dê bila çi bibe?

Hukumeta Enqerê bu naward, dewleta meşru ya wê rojê hukumeta Stenbolê dijî padişah isyan kir û bi bizavek artêşî dagirkirina Anatolya, Ermenîstan û Kurdistanê e temam kir. Paşê jî di sala 1922yan meha Çirîyapaşin de xayîntîya Padişahî îlan kir û bi desthilatdareki diktator û hovîyane, bû xwedî dewlet!

Ev desthilatdar bi wê Peymana Lozanê gihişte meşrûiyeta(!) xwe ya navnetewî.

Bi Peymana Lozanê dewleta Tirk, bi ev alîkarîya ku ji Sovyetê standîbû jibîrkir û gor

peymana ku navbera Kemalîst û Soyetê de çê bûbûn ji bo "dijî emperyalîstan", terk kir û li gel emperyalîstan cîye xwe stend. Heyeta Sovyetê maruzî heqaretê û êrîşê ma! Nehîştin ku heyeta Sovyetê beşdarî civînan bibel!

Bi Peymana Lozanê jenosida Ermenîyan hate pejirandin û hîn ev maxdurîyeta ku ev têdene ji bîr kirin û Ermenî li gel qedera(!) xwe hiştin!

Bi Peymana Lozanê Kurd hate inkarkirin û qetliama wê hate pejirandin.

Welatê Kurdistan hate parçekirin û di navbera Iran, Tirkîye, Ingilîz û Fransîzan de hate parvekirin.

Ji sedema petrola Musul û Kerkûkê di çend xalan de peyman ji bo ku paşê disan bête muzakerekirin şûn ve hiştin. Lê paşê Komara Tirkîyayê Lozan jî ihlal kir. Bizava kurd dijî dagirkerîya dewleta Tirk û Ingilîzan şer gûr kir. Bi şertê ku Ingilîz destegê nede Kurda, Musul û Kerkûk ji Ingilîzan re weke ruşwet hiştin.

Lê Kurdistan hiç demekî Peymana Lozanê nasnekir û dijî wê peymanê heya roja îro berxwedana xwe didomîn.

Her çikas yê weke Ocalanî, Y. Kuçikî, D. Perinçekî û hwd. jî hebin nikarin vî gelê ku bav û ecdadê wan hatiye kuştin, koçber û windayî kirine bixapînin. Siyasetmedarê Kurda her demê û îro jî Peymana Lozanê ji bo Kurda weke bê hukum dizane, ya rast jî ev helwest e...

Îtîhatçiyên Kemalîst 82 sale

Bi Peymana Lozanê Kurd hate inkarkirin û qetliama wê hate pejirandin. Welatê Kurdistan hate parçekirin û di navbera Iran, Tirkîye, Ingilîz û Fransîzan de hate parvekirin. Lê paşê Komara Tirkîyayê Lozan jî ihlal kir.

bi artêşa xwe li Tirkîyeyê li ser hukume û li pêşîya demokrasîyê û wekhevîyê engelek e.

Li Tirkîyayê hemû kanûnen bingehîn ji aliyê artêşê ve amade dibin. Ji 1950yî vir ve bes partîyên ku ji aliyê artêşê ve hatine pejirandin dikarin têkvin hilbijartinan û hukmê wan partîyan gor çerçeva fermi ya daxwaza artêşê kar û xebata xwe dikarin bikin. Partîyên ku gor daxwaza artêşê nebin bi rehetî kedexe dibin ji aliyê kanûn û sistema artêşê fesîh dibin. Ev dewleta ku ji Peymana Lozanê derketîye holê demokratîk nîne, dijî demokrasîyê ye, militarîst û terorîst e.

Îro Lozan ku neyê terkkirinê Tirkîye nikare xwe ber bi demokrasîyê ve biguherîne. Bo ku dinamikên demokratîk bi Peymana Lozanê tasfîye bûn e.

Bi şoreşa Çirîyapêşin ya Sovyetê çawa ku kete rojeva cihanê û ji aliyê Reis dewletê DYA yê wekî Prensibên Wilson cîh girtine û îro jî ji aliyê Yekîtiya Neteweyan (UNO) ve di seneda mafên gelan de cîh girtîye "Mafê Çarenûsî yê Neteweyan" heye ku her netewe ku bixwaze bibe dewlet, ev maf bi Peymana Lozanê ji destê Kurda hatîyê girtin.

Kurd îro dixwazin wî mafê

xwe yê çarenûsî bi destê xwe xînin û ji bo wî mafî tekoşer dibin.

Ji bo van sedemên jorîn hiç hukmekî Peymana Lozanê nîn e û meşrûiyeta xwe jî tune ye. Paş Dewleta Kurdistanê Başûr weke federasyon be jî, êdî xetê Tirkîyayê yê sor têk çûn. Ev di heman demê de tekçûyîna Peymana Lozanêye jî...

Bila peymanek nû çê be ku her netewe û herkes bigêhêje mafê xwe yê çarenûsî. Ez bawerim ku dê ev neteweyên hejar jî bigêhêjin wê encamê...

Bila saz be Kurdistanek azad, serbixwe, demokrat û hevbeş...

Bila çavê me Kurdistanîyan hemûyan ronî be...

Bila mafê Ermenîyan bê qebûlkirin û em bi hev re bijîn...

Bila hiç sînorek di navbera me gelên arî û welatê Midya de nemîne...

Bila ji dewlemendîya welatê me hemû mirovayetî bi par be...

Em neteweyekî çavnebar nînin û çavnebarên weke xwedîyê Peymana Lozanê jî naxwazin...

Bila her netewe bi heq û huqûq, bi bawer û aşîyane li ser axa, ya bav û kalên xwe bi azadî bijî û xwe bi xwe xwe idare bike...

Bila aşî bibe para hemû neteweyên cihanê û herkes bigêhêje mafê xwe...

Bila her netewe gor dilê xwe û raya xwe bijî...

Bila zor û zelpa kesî negêhêje tu kesî. Bila li Cîhanê wekhevî serbikeve!

Li KÜRT-KAVê Panela Lozanê

STEMBOL- Panela "Kurd û Lozan", roja 23ê Tirmehê li avahiya Weqfa Çand û Lêkolînê ya Kurdî (KÜRT-KAV) hate çêkirin. Li hember germahiya rojê, dîsa jî nêzî 70 rewşenbîrên bi-jare yên Kurd di panelê de amadebûbûn. Selahattîn Kaya (Serokê Şaredariya Berê ya Çewlîgê), Kamber Soypak (Hiqûqzan) û Dr. Abdullah Kiran (Siyasetzan) wekî panelîst beşdarî civînê bûbûn. Lê Dr. Tarîk Ziya Ekîncî, ji ber ku rewşa wî ya tendûristî rê nedabû, beşdarî civînê nebûbû. Panela KÜRT-KAVê jî dû beşan pêkhatibû. Di beşa ewil de, panelîst ray û ramanên xwe ji beşdaran re eşkere kirin; di beşa duyemîn de jî beşdar hem pirsên xwe ji panelîstan kirin hem jî bi kurtayî ray û ramanên xwe gotin.

Panel, bi axaftina Zeynal Abîdîn Kizilyaprakê ku endamê rêvebiriyê KÜRT-KAVê ye destpêkir. Kizilyaprak di axaftina xwe de bi kurtayî li ser girîngiya panelê rawestiya. Piştî axaftina vekirinê, Hiqûqzan

Kamber Soypak dest bi axaftinê kir.

Soypak: Êdî ne hewce ye ku em bikevin pêy mafên Lozanê

Kamber Soypak, bi piranî li ser naveroka hiqûqî ya Peymana Lozanê rawestiya û hin maddeyên Lozanê şirove kir. Soypak di axaftina xwe de weha got: "Bêgûman, ev peymana wekî peymanekî esasî ya damezrandina Komara Tirkîyê ye. Ji alî din bi riya vê peymanê ve Kurdistan kirine çar beş. Ev jî rastiyeke din ya eşkere ye. Lê çi dibe bila bibe, dîsa jî hin mafên bingeîn hebûn ku hem Kurd û hem jî kêmetew û kêmolên din jî bikaribin jê îstîfade bikin. Lê niha rojev ne ew e ku mirov rê û olaxên îstîfadekirina Peymana Lozanê bigere û bikaribe jê îstîfade bike. Lê di dema xwe de, Kurd dikaribûn jê îstîfade bikin."

Kamber Soypak di axaftina xwe de li ser bingeha hiqûqî ya peymanê jî rawestiya û hin misalan da beşdaran:

"Peymanên navnetewî, ji yasayên netewan pêşetir in. Bi gor vê prensîbê, çenedibû ku tu yasayên bingeîn ya Tirkîyê li dijî vê peymanê bibûna. Lê hema ji rojên ewil de, Tirk vê peymana ku bûye sedema damezrandina Komarê, îhlal kirine. Hin yasayên welê hene ku, li dijî vê peymanê ne û hê jî têne bikaranîn. Wekî mîsal, yasayê 2923 ku di qedexekirina zimanê Kurdî de tê bikaranîn. Her weha, tu partiyên siyasî nikarin di civînên xwe de zimanê Kurdî bikaribînin. Ev yasayên han û her weha gelek yasayên din jî, dijî naveroka vê peymanê ye."

Kaya: Hin Kurdê me hene ku hê jî tîzên Tirka diparêzin

Piştî Kamber Soypak, Serokê Şaredariya Berê ya Çewlîgê, Selahattîn Kaya dest bi axaftina kir. Kaya di destpêkê de da xuyakirin ku ew ne wekî pisporekî Peymana Lozanê lê wekî siyasetmedarekî Kurd beşdarî vê panelê bûye. Ji ber vê yekê jî

got ku, "Ez ê bipiranî li ser dî-roka wê û tesîra wê ya roja me rawestim." Kaya, axaftina xwe weha domand:

"Lozan, ew peyman e ku ne tenê Komara Tirkîye, her weha netewekî nû jî afirandîye. Yên Komarê damezrandine, xwestine hemû kêmnîyet û kêmolên din ji holê rakin û neteweyekî yek ziman û yek olî çêbikin. Bêgûman, ji vê xwesteka Tirka re, dewletên wekî Îngîlîz û Fransîz jî alîkar bûne. Tiştêkî din ya balkeş jî ev e ku, Peymana Lozanê, bûye sedema faşîlîkirina Peymana Sewrê jî. Ji xwe tu Kurdekî ji bo serketina Sewrê nexebitiye; ew jî biqasî Tirka ji bo faşîlîkirina Sewrê xebitîne. Lê Sewr, bi rîya Peymana Lozanê ve bi awayekî resmî jî holê hatiye rakirin. Lê tiştê balkeş ev e, neteweperestên Tirk û piraniya Kurdên me yê rewşenbîr ya wê demê bi hev re xebitîne ku, Peymana Sewrê faşîl bikin. Ango, tu manayekî wî yê din ya beşdarbûna Konferansa Erzûrumê û alîkarî dayîna Mustafa Kemalê, tune ye. Xebata faşîlîkirina Sewrê di 1921an de destpêkir û roja 24ê Tîrmeha 1923an de, bi morkirina Peymana Lozanê ve temam bû. Bila kes nebêje ku dema Peymana Lozanê Kurd bi hêvîbûn. Na, yê felaketê aniye ne Lozan e; Lozan dumahiya felaketa Kurda ye. Ji xwe bêhêvîbûna Kurda beriya Lozanê destpêkiriye."

Kaya, di axaftina xwe de li ser roja me jî rawestiya û mîsal da ku niha jî hin der û dor û rewşenbîrên Kurd hene ku, wekî 80-90 sal berê dimeşin û li her derê dinê têzên Tirka diparêzin. Kaya axaftina xwe weha domand:

"Wekî mîsal, wê demê Rêxistina Azadî wekî dezgeyekî li

"Rast e, Lozan di bin siya Sewrê de çêbûye. Lê di Sewrê de jî piraniya axa Kurdan ji Ermenîyan re hatiye parvekirin. Kurd jî ber vê yekê jî xwedîtîyê li Sewrê nekirine. Dijberiya dînî jî bûye sedemekî xwedîderneketina Sewrê."

holê ye. Lê Komara Tirkîyê jî bi hemû dezgeyên xwe ve xurt e. Ordî hatiye damezrandin, dezgeyên netewî hemû hene. Lê tevgera Kurd dereng mayîye. Ew beriya Lozanê, bi hemû hêzên xwe ve alîkariya Mustafa Kemalê kirine; Di xebata faşîlîkirina Sewrê de bi Tirka re meşiyane; di ser de jî dewleta Tirk damezrandine û di Meclîsa wan de cîh girtine û piştî ku Tirk xwe xurtkirine bi tena serê xwe li ortê mane. Halê Kurda yê wê demê ev e. Pekî, yê niha çawa ye? Bi raya min çawa Kurdên me yên 1920an bêrêxistin û bêhêz bûn, Kurdên îro jî bêrêxistin û bêhêz in. Em Kurd, hê jî li ser daxwazekî bingeîn bihevnekirine; di ser de hin siyasîmedarê me yên weka Leyla Zana, derin li Ewropayê têzên Tirka diparêzin. Tabî ev peyvên min, ji bo Kurdên Tirkîyê ye. Kurdên me yên Iraqê, 'çûk li kevir ket' û saya dînîtiya Seddam biserketin. Eger Tirkîye jî dînîtikî weha bike, bêgûman rewş digûhere. Lê bila kes li benda dînîtikî weha nemîne; pêwîst e em li ser projeyekî bingeîn bi hev bikin. Ji me re herî kêr, 'organîzasyonekî ramyarî' divê."

Kiran: Tu dewletên teref yê Lozanê ji Tirka hesab nepirsî

Dr. Abdullah Kiran jî di axaftina xwe de li ser tesîra sosyolojîk ya Lozanê rawestîya. Ew jî îddîa kir ku, "Lozan

di roja ewil de hatiye binpêkirin". Kiran axaftina xwe weha domand:

"Lozan çima ji roja ewil he ta niha hatiye îhlalkirin? Divê em li ser vê yekê jî rawestin. Wekî tê zanîn, Lozan di navbera Îtalya, Fransa, Îngîlîstan, Yewnanîstan, Sîrp û hwd. ve hatiye morkirin. Mirov dikare bêje ku, ji xeynî Yewnaniya tu dewletekî nikaribû ku hesabê îhlalkirina Lozanê ji Tirka bipirse. Lê hêzê Yewnaniya jî ne ew hêz bûye ku ji Tirka hesab bipirsîn. Hesabpîrsîna Yewnaniyan tenê di gotinan de maye. Ew jî nikaribûne tu tiştêkî bikin. Ji alî din, divê mirov ev yeka jî bizanibe. Rast e, Lozan di bin siya Sewrê de çêbûye. Lê di Sewrê de jî piraniya axa Kurdan ji Ermenîyan re hatiye parvekirin. Kurd jî ber vê yekê jî xwedîtîyê li Sewrê nekirine. Dijberiya dînî jî bûye sedemekî xwedîderneketina Sewrê. Kemalîst, ev rewşa sosyolojîk ya Kurda baş dibînin û bi soza mafdayîne, bi soza xweîdarekirinê ango bi mafê 'self determination'ê, Kurda dikşînin aliyê xwe."

Kiran di axaftina xwe de li ser rewşa îro jî rawestiya.

Piştî axaftina panelîstan beşa dûyemîn destpêkir. Di vê beşê de beşdarên panelê hem pîrsa xwe ji panelîstan kirin hem jî ray û ramanên xwe gotin. Tiştê balkêş ew bû, ku hemû beşdarvan ji halê niha ya Kurda ecîzbûn û li pêş çereseriyê bûn. Her yek dipirsiyan, ku "Ka ew ê Kurd çawa ji vê hêçepeliyê xilasbibin? Wê çawa, siyasîetêkî rast û dûrûst bimeşînin?"

Rejimin ve sermayenin planını bozacak yeni bir hareket/örgütlenme -2-

✍ S. Çiftyürek

B- Kapitalist toplumun zengin örgütlü yapısı

Yeni bir hareketi/örgütlenmeyi tartışırken, kendisine karşı mücadeleyi geliştireceğimiz rejimin ve toplumun özgün örgütlenmesini de bilmek zorundayız. Özgülümüzde bu sorun bir yandan işgalci konumdaki Türkiye rejiminin ve kapitalist toplumunun yapısını ve örgütlenmesini, diğer yandan daha özgün olarak Kürt/Kürdistan toplumunun yapısını ve örgütlenmesini esas alacağız. İdeolojik bilinçle soyutlayacağım örgüt modeli, rejimin ve sermayenin hem evrensel hem de özgün yapısını ve örgütlenmesini veri alacak. Ayrıca genel

olarak geçmiş devrimci, komünist örgüt/örgütlenmeler, yine özel olarak kendi geçmiş ulusal-sınıfsal örgütlenme pratiğimizden bugünkü örgütlenmeye taşıyacağımız değerler olacaktır. Fakat hiçbir geçmiş örgüt modelini günümüzde aynen tekrarlayamayız. Buna bugünde en fazla dayanacağımız, belli başlı değerlerini içselleştireceğimiz Bolşevik örgütlenme de dahildir. Burada esas alacağımız ilke, geçmişin tekrarı değil, yeniden üretilmesi olarak taş üstüne taşın konulmasıdır.

Örgüt/örgütlenmeyi soyutlayacağımız, evrensel ve özgün koşulların üzerinde hem bu yazının ilk bölümünde, hem de daha ayrıntılı olarak "Aydın-

lanma ve Örgüt" adlı çalışmamda durdum, burada ayrıca ele almayacağım. Sadece sosyalist alternatifle aşılması hedeflenen rejim ve toplum örgütlenmesinin belli başlı çizgi-lerini almakla yetineceğim.

- Türkiye rejiminin siyasi, idari, militarist hukuku örgütlülüğü... Daha somutta parlamento ve burjuva siyasal örgütlenme; devletin merkezden taşraya doğru örgütlenmiş idari, hukuki teşkilatı; militarist örgütlenme olarak ordu, polis ve MİT.

- Devletin doğrudan ekonomik örgütlenmesi olarak KİT'ler. Özelleştirmeyle KİT'lerin hem sayısı hem etkinlik alanı daraltılıyor, ama tümüyle or-

tadan kaldıramazlar.

- Özel sermayenin şirket örgütlenmesi ve bunların birliği olarak kurumlaşmalar. Sermayenin en etkili sivil toplum örgütleri olarak TÜSİAD, MÜSİAD, GÜNSİAD vb. Merkezi ve yerel (il, ilçe) sanayi ve ticaret odaları...

- Toplumu bir ağ gibi saran, kuşatan özel ve devletin banka örgütlenmesi.

- Rejimin ve sermayenin halkı, emekçi sınıfları etkileyip yönlendirmede ideolojik bir aygıt olarak da kullandığı, merkezi ve yerel dini örgütlenme (teşkilatlanma) ağı...

- Devletin bir diğer ideolojik aygıt olarak da kullandığı eğitim ve belli başlı kurumlarıyla teşkilatı. Özel olarak YÖK, üniversite senatoları ve okullardaki bir dizi diğer örgütlenmelerle birlikte TDK ve sermayenin son yıllarda doğrudan kurduğu kültürel kurumlar.

- Terzi, berber, demirci vb. küçük zanaatçı ve esnafın zengin yerel ve federasyon, konfederasyon örgütlenmesi. Ki rejimin ve sermayenin çeşitli siyasi, mali araçlarla etki alanındadırlar.

- Esnaf ve kefalet kooperatifleri.

- Rejimin ve sermayenin olduğu kadar emeğin ve ilerici, devrimci kültür ve siyasetin etki alanında bulunan Türkiye mimar ve mühendis odaları. Ki TMMOB hem yerel hem merkezi örgütlülüğe sahiptir.

- Yine sivil örgütlenme olarak anılan, taksi, minibüs, otobüs vb. örgütlenmeleri olarak federasyonlar, konfederasyonlar...

- Son yıllarda Türkiye'de ve Kürtlerde de giderek yaygınlaşan zengin sivil toplum örgütleri olarak çevre

"Burjuva toplum, tarihin en gelişmiş ve en çok yönlü üretim örgütlenmesi" olduğu kadar, siyasi, toplumsal, hatta militarist örgütlenmede geçmiş toplumlara oranla zenginliği içerir. Devrimci değişimle aşılması hedeflenen toplum örgütlenmesi budur.

ve doğayı koruma dernekleri, kadın merkezleri vb.

- Askeri, dini vakıflar ve önemli tarikat örgütlenmeleri, yanı sıra misyoner örgütlenmeler.

- Eroin ve kadın tüccarlarının resmi olmayan ama varlığı herkesçe, başta rejimin istihbarat ağı tarafından bilinen örgütlenmeleri. Giderek hırsızların, kapkaççıların bile bulunduğu, yerel polisle bağ içerisinde, yine resmi olmayan ama bilinen, hissedilen örgütlenmesi. Rejimin ve sermayenin halkı siyasi ve kültürel olarak etkileyip yönlendirmenin aracı olarak basın ve son yıllarda gelişen sanal basın ağı.

- Nihayet emeğin mesleki örgütlenmesi olarak sendikal örgütlenmeler. Ve devrimci, komünist siyasetin son yıllarda, sınıf mücadelesindeki (genel ve özgün) durgunluğun yarattığı sorunları aşma ve yığınlarla bağ kurmanın aracı olarak öne çıkardığı kültür merkezleri...

Yukarıda Türkiye geneli için ve sadece belli başlı çizgilerle (akla ilk gelenleri olarak) sıraladığım siyasi, askeri, idari, hukuki, dini, eğitim-öğretim, mesleki, ekonomik, kültürel zengin örgütlenmeler K. Kürdistan'da da var. Ek olarak halen varlığını kısmen koruyan aşiret örgütlenmesini belirtmek gerek. Özetle "Burjuva toplum, tarihin en gelişmiş ve en çok yönlü üretim örgütlenmesi" olduğu kadar, siyasi, toplumsal, hatta militarist örgütlenmede de geç-

miş toplumlara oranla zenginliği içerir. Devrimci değişimle aşılması hedeflenen burjuva toplum örgütlenmesi genel çizgileriyle budur. Kürt toplumuna özgü ayrıntıları daha önceki çalışmalarımda verilerle incelemiştım.

Görüldüğü gibi burjuva toplum genel olarak ekonomi egemen toplum olmasına karşılık, sermayenin üretim ve mesleki örgütlenmesinin yanı sıra siyasi, askeri, idari, kültürel örgütlenme ağına sahip. Devrimci alternatif, en başta bütün zenginliğiyle burjuva toplum örgütlenmesini göğüslemek durumunda. Sermayenin üretim ve mesleki örgütlenmesi başta olmak üzere kimi örgütlenmeler sosyalist toplumda olmayacaklarından dolayı, bunların dışında; sosyalist devlet ve idari, siyasi, askeri yapısından, hukuk, basın, siyasal partiler ve zengin yerel-merkezi kültürel kurumlar, sendikalar ve insan hakları dernekleri, çevre ve doğa sever dinamiklerin örgütlenmesine varana kadar alternatif örgütlenme perspektifini geliştirmek durumundayız. Fakat kendini salt ulusal kurtuluşla sınırlandıran, ulusal demokratik siyasetin burjuva topluma tüm cepheleden alternatif yaratmak diye bir sorunu yoktur. Kürdistan üzerindeki işgalci rejimin varlığına son vererek, bağımsız ya da mevcut rejim ve toplumla federal yapı içerisinde ama özünde burjuva ulusal devlet ve topluma ulaşmak!

19., özellikle 20.yy devrimleri ve yol açtıkları sonuçlarla, sosyalist devletten topluma, ekonominin örgütlenmesinden kültürel yapıya varana kadar yaşanmış zengin bir deney önümüzde duruyor. Geçmişte yaşanmış deneyin eleştirel ir-

delenmesiyle, bugüne taşınacak doğrularının açığa çıkartılması gerekiyor. Bunu bir çok açıdan Kürt Solu kitap dizilerinde ve Sosyalist Mezopotamya'da yaptık, yapmayı sürdürüceğiz. Fakat yukarıda da belirttiğim gibi herhangi bir sosyalist ülkenin ya da partinin deneyi bugün reçete olarak alınamaz. Emek-sermaye çelişkisi gibi az sayıda evrensel doğrularımız dışındaki doğrular, bugün geçerli olsa bile aynen tekrarlanamaz. Hele hele ne kadar çaplı ve etkili olursa olsun, A ya da B ülkesinin doğrusu bugün reçete olarak alınamaz, kaldı ki dün de reçete olarak alınması doğru değildi. Lenin'in bu konuda Bolşeviklerin deneyinin aynen tekrarlanma yönelişleri karşısında yaptığı uyarı öğreticidir.

Lenin, 1922 Aralık ayında gerçekleşen Komüntern IV. Dünya Kongresi'nde "Rus Devrimi'nin Beş Yılı ve Dünya Devrimi'nin Perspektifleri" başlıklı konuşmasından aktarıyorum:

"... 1921'de, III. Kongre'de, komünist partilerin örgütsel yapısı ve çalışmalarının içeriği ile izlenecek yöntemler üzerine bir kararı kabul etmiştik. Karar harikuladedir; ama neredeyse tümüyle Rusça'dır; yani her şey Rusya'daki ilişkilerden çıkartılmıştır. Bu kararın iyi yanısıdır, ama aynı zamanda kötü yanısıdır da. Kötü, çünkü hemen hemen hiçbir yabancı onu baştan sona okuyamaz -bunu söylemeden önce- bu kararı bir kez daha okudum. Birincisi; çok uzun, 50 ya da daha fazla maddeden oluşuyor. Yabancılar böyle şeyleri genellikle okumazlar. İkincisi; bunu okuyacak olsalar bile yabancılardan hiçbirisi bunu anlamayacaktır,

Az sayıda evrensel doğrularımız dışındaki doğrular, bugün geçerli olsa bile aynen tekrarlanamaz. Hele hele A ya da B ülkesinin doğrusu bugün reçete olarak alınamaz, kaldı ki dün de reçete olarak alınması doğru değildi.

çünkü haddinden fazla Rusça. Rusça yazılmış olduğu için değil -bütün dillere uygun biçimde çevrildi- bütünüyle Rus ruhuyla dolu olduğu için. Ve üçüncüsü; eğer bir yabancı istisnai olarak bu metni anlasa bile uygulayamayacaktır. Bu da üçüncü eksiklidir... Değişik ülkelerden gelen delegelerin çoğuyla uzun uzun konuşmayı umuyorum. Edindiğim izlenim, bu kararı almakla büyük bir yanlış yaptığımız yönünde, yani daha sonraki başarımızın yolunu bizzat kendimiz tıkamışız... Karar gereğinden fazla Rusça. Rus deneyimini yansıtmakta, bu nedenle yabancılar için tümüyle anlaşılır. Onlar, kararı bir aziz resmi gibi bir köşeye koyup altına geçip dua etmekle tatmin olamazlar. Bu yolla hiçbir şey elde edilemez." (III. Enternasyonal 1919-1943, Belgeler, Belge Yayınları, sy. 65, 66)

Aktardığım uzun alıntıda Lenin üç şeyin altını çizer: Birincisi, Komüntern'e üye olan bütün komünist partilerin örgütsel yapısı, çalışmaları ve izleyecekleri yönetime ilişkin karar alınıyor, fakat karar esas olarak Rusya koşulları baz alınarak şekilleniyor. Yani karar dünya çapında komünist hareketle ilgili, fakat içeriği Rusça! İkincisi, dolayısıyla Rusya dışındaki delegeler kararı anlayamazlar ve üçüncüsü, anlasalar bile uygulayamazlar. Sonuç, bu kararla "daha sonraki başarımızın yolunu bizzat kendimiz

tıkamış" olduk der.

Lenin'in bu uyarısından yıllar sonra, Komünist Enternasyonal bu yönde karar alır: "Gerek uluslararası durumda, gerekse işçi hareketi içinde meydana gelen değişiklikleri göz önüne alan ve Komünist Enternasyonal'in sekiyonlarından büyük bir hareketlilik ve bağımsızlık isteyen, Komünist Enternasyonal'in 1935 yılındaki Yedinci Kongresi, daha o zaman Komünist Enternasyonal Yürütmesi'ni, işçi hareketinin bütün sorunları üzerine karar alırken 'her ülkenin somut koşul ve özelliklerinden yola çıkması ve kural olarak, komünist partilerin örgütsel iç işlerine doğrudan müdahale etmekten kaçınması gerektiğini' vurgulamıştı." (age, sy. 284)

Lenin'in çarpıcı uyarılarına, Komüntern'in daha sonra aldığı kararlara rağmen kimi komünist partiler ya da kadrolar, gerek örgüt/örgütlenme modeli, gerekse devrim ve iktidar sorununda Bolşevizm'i reçete olarak almaya devam ettiler, hâlen de edenler var. Ekim Devrimi'ni, Bolşevizm'i ve Leninist örgütlenmeyi en temel referanslardan biri olarak almak ile onu bire bir her şeyiyle tekrarlamak farklı şeylerdir. Leninist örgütlenmenin tek bir harfine dokunmadan aynen tekrarlamaya çalışanlar, dahası değişen dünya ve ülke koşullarında yeni örgüt/örgütlenme arayışında olanları Leninist örgüt modelinden sapmakla suçlayanların dönüp Lenin'in uyarılarını bir kez okumalarında yarar vardır.

Asıl olması gereken, Lenin'in uyarması değil, Rusya dışındaki komünist parti delegelerinin, Rus ruhu ve tümüyle Rus ilişkilerinden üretilen ve

fakat evrensel geçerliliği olan kararın içeriğine karşı çıkmaları gerekirdi. Elbette Leninist parti modeli tümüyle reddedilemez, fakat değişen dünya ve ülke koşullarından hareketle ve gerek ülkemizin gerekse dünya komünist hareketinin geçmiş zengin deneyiminden çıkarılacak ileri sonuçlarla, bizlerin bugün taş üzerine taş koyma iradesini gösterebilmemiz gerekir.

C- Merkezin despotluğuna ve yerelin derebeyliğine karşı gövdede güçlü örgüt

MESOP 'Sorunlama Belgesi'nin tartışmaya açtığı temel konulardan birisi, parti, sınıf, devlete varana kadar bütün zenginliğiyle örgüt/örgütlenme sorunudur. Bu temel sorun 6 alt şık etrafında ele alınıp irdeleniyor. Hedef, hem merkezin despotluğuna hem de yerelin derebeyliğine bariyer olacak gövdede güçlü bir örgütlenmeye varabilmek. Yazının bu bölümünde altı şıktan biri olarak "yerelin merkezileşmesi" üzerinde duracağım, fakat birbiriyle geçişli konular olması nedeniyle "doğrudan demokrasi", başka bir ifadeyle "özyönetim"i de ele alacağız. Önce, S. Bulut yoldaşın sorunla ilgili eleştiri ve kaygılarını buraya alacağım.

"MESOP'un bu yenilenmecî sentezine şu kavramlar troykası damgasını vurmuştur: Gövdede güçlü örgüt / yerelin merkezileşmesi / doğrudan demokrasi. Ancak kaygı verici durum odur ki bunlar Marksizm'e, bilimsel sosyalizme ait olmayıp, Proudhon-Bakunin sentezli ve yerelden kalkarak tüm dünyayı kucaklayacağı öngörülen komünal (cemaat) konfederasyonlar

"Doğrudan demokrasi" kavramını, Marksizm'in M'sinden haberdar olan birisi, bilimsel sosyalizm dışı görüp "anarşizm" diye ilan edebilir mi? Hele hele S. Bulut gibi bir aydın/akademisyen böyle bir gafı nasıl işleyebilir!..

projeli anarşizme, ütöpik sosyalizme ait gibi görünüyorlar." (S. Bulut, Sosyalist Mezopotamya, sayı 8, sy.25) diyor ve ekliyor:

"Yoksa MESOP, yeni bir sentezden Marksizm'in devrimci yenilenmesi yerine anarşizme tam boy teslimiyeti mi anlıyor, öneriyor?" (age, sy.26)

S. Bulut'un MESOP'a ilişkin "Anarşizm" eleştirisi yanlış, duyduğu kaygı da yersizdir. Her şey bir yana, bağımsız ya da federal devleti savunan ve bunun için mücadele eden bir parti ya da siyasetin anarşizme bir bağı olamaz. MESOP, bildiği gibi ulusal ve sınıfsal sorunun çözümünü, devlet sorunu olarak görmüş ve devletin alacağı biçimi de federasyon olarak belirleyip karar altına almıştır. Anarşizmin a'sından haberdar olan birisi, sosyalist devletin kuruluşunu iktidar hedefi olarak belirleyen bir yapıya ilişkin "anarşizm" eleştirisini yöneltmez.

Örgütlenme (parti örgütlenmesi) cephesinden bakıldığında da, S. Bulut'un eleştirisinin gerçekte ilgisi yoktur. Ve sorunu kavramamıştır. Gövdede güçlü örgüt, merkeziz yerellerin konfederal birliği değildir. Tersine, güçlü bir merkezin varlığını gerektirir. Dahası merkeze, gerçek anlamıyla merkez (gövde) olarak yeniden içerik katmamız gerektiğini tartışıyoruz. Yazımın birinci bölümünde bu sorun üzerinde durmuş-tum. Merkezi pramidin en te-

pesi olarak değil, gövdesi ya da ortası olarak (yani Kürtçe tabirle navend, İngilizce tabirle centre) yeniden tanımlamak ve yerli yerine oturtmaktır. Tartıştığımız ve arayışında olduğumuz sorun, partide ideolojik, politik güç ve enerjiyi teşkilatın (örgütün) tüm yapısında aynı ya da en azından yakın yoğunlukta oluşturabilmektir. Öyle ki; merkezden uçlara doğru ilerledikçe ideolojik, politik güç ve enerjisi zayıflayan bir örgüt modelini aşmak istiyoruz. Ancak bununla derebeyliğine bariyer olabilecek bir örgütlenmeyi başarabiliriz.

"Gövdede güçlü" tabirinin MESOP'a ait olduğu doğrudur. Geçmişte Marks, Lenin kullanmadı diye eşittir yanlıştır denilemez ve biz taş üstüne taş koymak iddiasındaysak yeni kavramlar da üreteceğiz. Ayrıca doğrudan demokrasi ve yerelin merkezileşmesi kavramlarının "Marksizm'e, bilimsel sosyalizme ait olmayıp, Proudhon-Bakunin sentezli" olduğunu S. Bulut yoldaş neye dayanarak iddia etmiştir? Marx, Engels, Lenin'e ait bir çok eserde bu iki kavrama onca yer verilirken, S. Bulut yoldaşımız neden böylesine kesin konuşup MESOP'a "anarşizm" damgasını vurabiliyor? "Doğrudan demokrasi" kavramını, Marksizm'in M'sinden haberdar olan birisi, bilimsel sosyalizm dışı görüp "anarşizm" diye ilan edebilir mi? Hele hele S. Bulut gibi bir aydın/akademisyen böyle bir gafı nasıl işleyebilir!..

Marx, Engels, Lenin ve diğer devrim önderleri kapitalizme karşı sosyalizmi alternatif olarak savunurken, sosyalist yönetimi işçi-emekçi yığınların özyönetimi olarak tarif ettiler. Burjuva parlamenter demokra-

sisindeki "çoğulcu sistem" içinde yönetime katılma ya da iktidarı başkalarıyla paylaşma hikayesini kökten reddettiler. Yaşamın her alanında (ekonomik, siyasi, kültürel) işçi-emekçilerin kendi kendilerini doğrudan yönetmeleri olarak "doğrudan demokrasi"yi anladılar, savundular. Paris Komünü ve Sovyetler, emekçilerin doğrudan iktidar organları olarak kendi kendilerini yönetmeleriydi.

Çok fazla ayrıntıya başvurmak istemiyorum, ama S. Bulut kesin bir yargıyla konuştuğu için bazı alıntıları buraya alacağım.

"Ancak Engels, demokratik merkezîyetçiliği asla, anarşistler de dahil olmak üzere burjuva ve küçük burjuva ideologların kullandıkları o bürokratik anlamda kavramıyor. Engels için merkezîyetçilik, 'komünler' ve bölgeler tarafından devletin birliğinin gönüllü olarak savunulduğu, her türlü bürokratizmin ve her türlü yukarıdan 'buyurma'nın kesinlikle ortadan kaldırıldığı geniş kapsamlı yerel özyönetimi asla dışlamaz."

"Buna uygun olarak Engels, programda özyönetim üzerine maddeyi şöyle formüle etmeyi öğütlüyor: 'İllerde' (eyalet ya da bölge), 'kazalarda ve komünlerde genel oy hakkıyla seçilmiş memurlar aracılığıyla tam özyönetim, devlet tarafından atanmış yerel ve taşra makamlarının ortadan kaldırılması.'" (Aktaran Lenin, Devlet ve Devrim, sy. 89, 90, İnter Yay.)

Marx: "Komün, parlamenter değil, aksine aynı zamanda yürütme ve yasama gücüne sahip çalışma organı olacaktı." (age, sy.59) der. Sovyetler, devrim öncesi ve devrim sonrası ilk yıllarda özyönetim organları

Marksistler devlet sevdalısı değiller. Sınıflı devletten devletsizliğe yani komünizme birden ya da tek hamle ile geçemeyecekleri için, kurulduğu andan itibaren kendi kendine sönmölencek olan geçiş devletini savunurlar.

olarak hem yasama hem yürütmeyi temsil eden organlar değil miydi? Doğrudan demokrasi olarak ifade edilen bu değil mi? Paris Komünü ya da Sovyetler'deki işleyiş olarak her an görevden alınabilir, denetlenebilir ve her an hesap verebilir temsilciler aracılığıyla gerçekleşen bu özyönetim doğrudan demokrasinin kendisiydi. Ama elbette devletli koşullarda gerçekleşen doğrudan demokrasiydi. "Bu demokrasi, bütün temsilcilerin aşağıdan yukarıya doğru seçimlerini ve seçilen bu temsilcilerin her an geri alınabilmelerini gerektirir. Mümkün olduğunca çok fazla sayıda işçinin değişmeli olarak sorumlu yerlerde olmalarını sağlamalıyız." (Guipuzcoa İşçi Komisyonu açıklaması, madde 3, aktaran Hacay Yılmaz, İşyeri Komiteleri, sy.36, Mer Yay.)

Elbette, Paris Komünü'nde ve SSCB'de işçi, köylü, asker sovyetlerinde (ki sovyetlerde doğrudan demokrasi uygulamasına ilk son verilen alan, Kızıl Ordu'nun düzenli ordu olarak kuruluşuyla birlikte asker sovyetlerinde yaşandı), yani işçi, emekçi devletin varlığı koşullarındaki doğrudan demokrasi ile devletin olmadığı ilkel komünal toplumdaki doğrudan demokrasi uygulamaları farklılıklar taşıyacaktı. Paris Komünü fazla yaşayamadı, SSCB'de ise devletin erimesi yerine, kaçınılmaz olarak kendini dayatan güçlenmesiyle doğrudan demokrasi uygulama-

ması fazla yaşayamadı. İlkel Komünal toplumdaki doğrudan demokrasiye gelince, Engels "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" adlı eserinde üzerinde uzunca durur. "Askersiz, jandarmasız, polissiz, soylular sınıfı yok, ne kral ne hükümet ne vali ne yargıç, hapissiz, davasız, her şey düzenli bir şekilde gider... Kamusal işlerin günümüzdekilerden çok daha büyük sayıda olmalarına karşın, ev ekonomisi, bir dizi aile içinde ortaklaşa ve komünist (bir nitelikte)dir" der (sy. 101) ve bu devletsiz konfederasyonun (yani doğrudan demokrasinin) on ilkesini sıralar. Ben yer darlığı nedeniyle sadece iki-üç şikkını alacağım.

"1- Eşitlik ve aşiretin bütün iç işlerinde tam bir bağımsızlık üzerinde, beş kandaş aşiretin sonsuz konfederasyonu.

5- Federal konseyin bütün kararlarının oy birliğiyle alınması gerekirdi.

8- Oturumlar, toplanmış bulunan halkın önünde yapıldı; her İrokualı erkek, oturumlarda söz alabilirdi; karar yalnız konseye aitti.

9- Konfederasyonun başına kimse konmamıştı; konfederasyonun yürütme gücüne sahip başkanı yoktu." (Engels, age, sy.98, 99)

S. Bulut, devletsiz-sınıfsız konfederasyon, yerel yönetim vb. kavramları duyduğu yerde aklına anarşizm geliyor. Geçmişte devlet ve sınıflar yoktu; toplumların yönetimi, zengin yerel, federal, konfederal özyönetimlere dayanıyordu. Daha anarşizm, Marksizm yokken, doğrudan demokrasi, komünal konfederasyonlar vardı. Ve bunlar komünistlerin dünya çapında varmak istedikleri nihai hedeflerdir. Anarşistler de sa-

vunuyor diye onlara mal edilemez ve ayrıca anarşizm savunuyor diye yanlış da denilemez. Marksistler devlet sevdalıları değiller. Sınıflı devletten devletsizliğe yani komünizme birden ya da tek hamle ile geçemeyecekleri için, kurulduğu andan itibaren kendi kendine sönmünecek olan geçiş devletini savunurlar. Sınıflı devletten doğrudan devletsizliğe geçişi savunan anarşistleri ise ütöpik görüp eleştirirlerdi.

S. Bulut, doğrudan demokrasi gibi "yerel" kavramından da gördüğü yerde irkiliyor ve işte anarşizm diyor! Tane tane S. Bulut yoldaşa anlatmak gerekiyor!

Birincisi; anarşizm merkezileşmeyi savunmaz. Yerelin merkezileşmesini anarşizm reddeder. Yani yerelin merkezileşmesi perspektifinin anarşizmle ilgisi yoktur. Ayrıca, yerelin merkezileşmesini kim kullandı, kim kullanmadı gibi çocuklu tutumlar yerine, bugünün gerçekliği ve özgün durumumuz açısından bizi ilerletir mi, geriletir mi, ona bakmalıyız. Hepimiz buna kafa yormalıyız.

İkincisi; yerelin merkezileşmesi kavramını, tamamıyla kendi özgün koşullarımız, sorunlarımız nedeniyle Türkiye ve Kürdistan'da belki ilk biz dile getiriyoruz. Ama bugün Latin Amerika'da da savunulduğu gibi 20.yy başında Bolşeviklerin de savunusuydu. Elbette farklı koşul ve sorunlarla. Biz, önce güçlü bir yerel boy versin, merkezin bütün sorunlarını yerelden göğüsleyerek adım adım ortak merkeze akış sağlansın, yani merkezileşsin diyoruz ya da diyorum. Çarlık Rusyası'nda ise zaten önce zengin bir yerel siyasal olu-

Ayrıca, yerelin merkezileşmesini kim kullandı, kim kullanmadı gibi çocuksu tutumlar yerine, bugünün gerçekliği ve özgün durumumuz açısından bizi ilerletir mi, geriletir mi, ona bakmalıyız. Hepimiz buna kafa yormalıyız.

şumlar oluşmuş ve sorun bunların birliğinin yani merkezileşmesinin nasıl sağlanacağıydı. Kısacası, bizim yerelin merkezileşmesi ile Bolşeviklerin yerelin merkezileşmesi sorunu aynı değil. Hem kalkış noktaları hem de koşulları farklıdır. Lenin'i dinleyelim:

"İlk bakışta, ağırlık merkezini yerel çalışmadan bütün Rusya'yı kapsayan çalışmaya kaydırmanın gerektiği kararının..."

"Yerel gazetelerin merkezi basın karşısındaki egemenliği ya yoksulluğun ya da bir lüksün belirtisi olabilir... Bu yüzden merkezi organdan başka çok sayıda yerel gazeteler yayınlamak zorunlu bir hal almışsa, bu bir lüks belirtisidir."

"Bütün yerel örgütleri birleştiren tek bir ortak, düzenli eylem yokluğunda, bu gibi baskınlar çok kez çalışmaların aylarca durması sonucunu vermektedir."

"Bu, yerel çalışma ile bütün Rusya'yı kapsayan çalışma arasındaki ilişkidir. Merkezi bir örgütün kurulması halinde, ağırlık merkezinin yerelden bütün Rusya'ya doğru kayabileceği... Ve son birkaç yıl içinde hareketimiz, asıl yerel militanların yerel işlere gereğinden çok daldıkları için zarar görmüştür." (Ne Yapmalı, sy.153, 160, 188, Sol Yay.)

Yani Rusya'da her açıdan zengin bir yerel zaten var, sorun bunların merkezileştirilmesidir. Lenin bu amaçla şunu önerir:

"Bir parti organının -ve bunun sonucu olarak bizzat partinin de- kurulmasına ve sağlam örgütsel yapının oluşturulmasına hemen girişebiliriz ve girişmeliyiz. Böylesi bir adım için gerekli ön koşullar vardır: Yerel çalışma yerine getirilmektedir ve görülebildiği kadarıyla halihazırda derin kökler de salmıştı."

"Özetleyecek olursak, genel örgütlenme tarzı kanımca şöyle olmalıdır: Tüm yerel hareketin, bütün yerel sosyal demokrat faaliyetlerin başında bir komite bulunmalıdır." (Lenin, Stalin, Örgütlenme Üzerine, sy.7, 27, İnter Yay.)

Rusya'da, RSDİP kurulmadan önce güçlü ve zengin bir yerel varolduğu halde, merkezileşme bir kez sağlandıktan sonra, süreçte merkez, parti yapısı içinde tanrı katına yükseldi. Lenin 1923'te bu durumu "işte size oligarşi!" diye ağır bir ifadeyle eleştirmişti. Bugün ciddi sorgulamamız gereken budur. Leninist parti modelini Kuran ayetleri gibi tekrarlayanlara, her şey bir yana Lenin'den aktardığım uyarıları okumalarını öneririm. Marx, Engels ve Lenin'in üretimini, tam bir zihinsel tembellik ve miras yiyicilikle papağan gibi tekrarlayanların, Marksizm'in, Leninizm'in yaratıcı dinamiğiyle ilgileri yoktur. Şu kavram Marksizm'e uygundur, bunun ise yeri yoktur gibi üretilmiş olanın bekçiliğini yapacaklarına, bulundukları coğrafyadan hareketle konulmuş taşların üstüne kendileri de bir taş koymaya çalışsınlar. Marksizm, bekçilere ihtiyaç duymayacak kadar güçlü ve dinamiktir. Dün de, bugün de bekçilere değil, taş üstüne taş koyabilen yaratıcı yeni yeni ustalara ihti-

yağ vardır. Yazılarımın uzun olduğu yönünde kimi yoldaşlardan uyarılar alıyorum, haklıdır. ama ideolojik-teorik yazılar yapısı gereği uzun olmak durumundalar. Uyarıları da dikkate alarak özetliyorum.

D- Yeniden dağıtmak üzere toplamak istemiyorum

'Sorunlama Belgesi'nde yer alan yukarıdaki ara başlık, arayışımızı çok kısa ama özlü olarak ifade etmişti. "Yaşayabilir bir örgüt oluşturabilenler, küçük dahi olsalar hayatta kalacak, ölüme mahkum bir örgüt oluşturanlarsa, büyük dahi olsalar yok olup gideceklerdir." (Sun Tzu, Savaş Sanatı, sy.19, Anahtar Kitapları)

Birinci sorunumuz; yaşayabilir bir hareketi/örgütü yeniden inşa etmek, edebilmek. Değerleri üzerinde yaşayabilen ve adım adım küçüğü büyütebilen bir örgüt! Örgütlenmede üzerinde düşünmemiz gereken sorunlarımızdan biri budur.

İkincisi; doğada benzersizlikte benzerlik, eşitsizlikte eşitliği simgeleyen çokça olgu vardır. Marksizm ana yatağında ve ulusal özgürlük-sosyalizm davasına bağlılık felsefesi ekseninde duran komünist kadrolar olarak; benzersizlikte benzerlik yaklaşımıyla ideolojik farklılıklarını kucaklayan ve eşitsizlikte eşitliği sentezleyen bir kadro hareketini öncelikle yaratmamız gerekiyor. Ayçiçeği tarlasında, karpuz bostanında, bitüm meyve ağaçlarında vb. benzersizlikte benzerliği yansıtan ve eşitsizlikte eşitliğin sentezlendiğini görürüz. Bugün MESOP-G, öncelikle nicelik değil, nitelik sorununu başat olarak görüyorsa, tıpkı doğa-

Teşkilatlanmanın kadrosu olmaya yönelecek olanlar, amatörülüğün yaratıcı ruhunu bir lehte faktör olarak görmeli ve bilmeli ki mükemmeliyetçilik firstları kaçırır! Yani teşkilat yaratmaya soyunacak olan, amatörülüğün yaratıcı ruhuna sahip olabilmeli.

dan verdiğim örnekler gibi yekvücut olmuş ve içten kuvvetli örgüt/örgütlenme arayışına odaklanmalıyız. Böyle bir örgütü yaratmak kolay değil, ama zaten hiç kimse rastgele büyük siyasetçi ya da örgütçü olmamıştır, olamaz da. Yerel ve giderek merkezi düzeyde teşkilatlanmanın mimarlarına, mühendislerine derinden gelen büyük bir davetiye var. Ve davetiye, adı belli olmayan bir gönderici (yani hareketin ihtiyacı) tarafından herkese iletiliyor. Mücadele sürecinin kendisi yeni teşkilatçıları dayatıyor ve her geçen gün daha fazla baskısını hissettirecektir. Ve kadro iddiasında olan herkes, değiştirmek istiyorsa önce kendisini değiştirecek, öğretmek istiyorsa önce kendisi öğrenecek, anlaşılacak istiyorsa önce kendisi anlamaya çalışacak. Teşkilatlanmanın kadrosu olmaya yönelecek olanlar, amatörülüğün yaratıcı ruhunu bir lehte faktör olarak görmeli ve bilmeli ki mükemmeliyetçilik firstları kaçırır! Yani teşkilat yaratmaya soyunacak olan, görev merkezli değil, amatörülüğün yaratıcı ruhuna sahip olabilmeli. Bir satış elemanı bile, alıcıların psikolojik, sosyal vb. profilini öğreniyorsa, toplumu değiştirmeye yönelenlerin, öğretmeden önce ya da öğretme sürecinde, bizzat öğreteceklerinden öğreneceği çok şey vardır.

Üçüncüsü; biz yeni bir partiden çok, yeni bir hareket-parti yaratmaya soyunmuşuz. Kadrolar, kadro iddiası taşıyanlar, bütün belli başlı sorunlarda direnç noktaları oluşturmakla yüzyüzedirler. Sözüne uygun davranış ya da konuştuğunu yaşamak, direnç noktalarından biri ama en önemlisidir.

Dördüncüsü; üzerinde düşünülmesi gereken bir alıntı:

"Tasarımlarımızı ve kavramlarımızı günlük yaşamımızdan esinlenerek kurarız; deneyimimizden kimi görünümüleri çıkarıp soyutlarız ve buradan yola çıkarak sadeleştirme ve soyutlama yoluyla, görünüşte açık seçik kimi kavramları, kimi yalın fikirleri yaratırız ve sonra da bunları olayları açıklamak amacıyla kullanmaya girişiriz: Yeri iyice belirli bir parçacık, gerçek anlamda tek-renkli dalga kavramları böyleydi örneğin. Ancak Bohr'un dediği gibi usumuzun çok keskin ve fazlasıyla sadeleştirilmiş ürünleri olan bu 'düşünselleştirmeler'in gerçekliğe sağınlıkla (gerçekliğe, hakikate tam uygun-bn) uygulanamayacaklarını da her zaman olağan görmemiz gerekir. Gerçeğin karmaşıklığını betimlemek amacıyla, öyleyse bir ve aynı kendilik için, bu düşünselleştirmelerden ikisini (ya da daha çoğunu) ardışık olarak kullanmak kaçınılmaz olabilecektir; bunlardan kimi zaman biri, kimi zaman da öteki upuygun düşecektir. Kimi zaman da ikisinden biri sadece incelenen kendiliğin betimlenmesine sağınlıkla uyarlanabilecektir." (De Clouis De Broglie, Yeni Fizik Kuantumları, sy.198, Kabcacı Yay.)

Yani olasılıkçı yaklaşımı geliştirmemiz gerekiyor!..

Bölgenin ekonomik, siyasi, stratejik önemi; emperyalistlerin bölge üzerindeki politikaları

✍ Hamit Yılmaz

19¹⁷ Ekim Devrimi'nin başarısının ardından zamanla bir sistem olarak emperyalizmin karşısına dikilen sosyalizmin, bugün etkin bir karşı kamp olarak varlığının olmaması nedeniyle bitmiş olan soğuk savaş, yerini aynı tarafta yer alan emperyalistlerin kendi aralarındaki pazar kavgasına bıraktı. Devletler artık birbirlerine savaş alanlarında saldırmıyorlar. Dünyanın stratejik olarak önemli bölgelerinde siyasi ve ekonomik olarak kendilerine bağlı, sözüm ona demokratik yönetimleri olan kukla iktidarlarla bağlarını güçlendirerek işi götürmeye çalışıyorlar.

Kürtlerin de içinde yer aldığı Ortadoğu, Doğu ve Güney-

doğu Asya, eski Sovyet toplumlarının yaşadığı coğrafyalar başta olmak üzere dünya genelinde egemenlik alanını genişletmeye çalışan ABD emperyalizmi, bu bölgelerde gerek zor yoluyla ve gerekse de kukla yönetimler aracılığıyla en büyük hükümdar olmak arzusuyla doludur.

Uluslararası ticaretin henüz deniz yollarıyla yaygın olarak yapılamadığı zamanlarda önemli bir ticari güzergah olan İpek Yolu'nun üzerinde yer alan ülkelerin ekonomileri, diğer ülkelere göre daha iyi durumdaydı ve Kürtlerin de yaşadığı bu bölgeler uzun bir süre bu üstünlüklerini sürdürdüler. Ne zamanki yeni deniz yolları

keşfedildi, işte o zamandan sonra İpek Yolu eski stratejik önemini yavaş yavaş kaybetmeye, bu bölgelerin ekonomileri de gerilemeye başladı. Zamanla, dünyada keşfedilecek yer kalmayınca ve 'beyaz adam'ın hırsı dinmek bilmeyince de bu bölgeler tekrar önem kazanmaya başladı.

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran, bölgedeki uluslaşma ve ulusal devletler halinde ayrışmalar, dönemin siyasi ve ekonomik olarak güçlü devletleri olan İngiltere, Fransa ve Almanya'nın, sahip olduğu stratejik özellikler nedeniyle Ortadoğu'ya olan ilgilerini arttırdı. Bu bölgenin geleceği üzerindeki tüm kararları

alma yetkisini kendisinde görenler, yeni kurulmakta olan genç devletlerle kurdukları efendi-köle ilişkilerini bugün bile devam ettirmek arzusunu hiç kaybetmediler.

Bölge, yapısı itibarıyla dış güçlerin kontrolünü sürdürebilmelerine dünyanın başka yerlerine göre daha fazla imkan sağlamaktadır. Bir kere, bölge devletlerinin çoğunluğunda hakim olan idari yapı daha baskıcı ve otoriterdir. Demokrasi geleneği hemen hemen hiç yoktur veya yeni filizlenmeye başlamıştır. Ayrıca çok uluslu olmanın getirdiği ve bunu demokratik yollarla hazmetme alışkanlığının olmayışı gibi sıkıntılar, bölge devletlerinin yönetimleri için zayıf halka olma ya devam etmektedir. Üstelik emperyalistler için bulunmaz bir argüman olan bu zayıf halka aynı zamanda onların bölge üzerinde sopa sallamalarını da oldukça kolaylaştırmaktadır. Bunun örneklerini sıklıkla görmekteyiz. Son olarak yaşanan Irak'ın işgali sırasında bu konuda sayısız veriye sahip olduk.

Bölge, hem bir dinler kavşağı ve hem de doğal zenginlikleri nedeniyle sahip olduğu stratejik önemden dolayı gerilim kaynağı olmaya devam etmektedir, anlaşılan etmeye de devam edecektir.

İşte böylesi bir coğrafyanın göbeğinde bin yıllardan bu yana yaşayan Kürt halkı da diğer halklar gibi iradesi dışında bu gerilimleri yaşamak durumunda kalmaktadır. Üstelik devletsiz ve statükoyu bozmaya yanaşmayan katı komşularıyla birlikte.

Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanıp tarih kitaplarında bir geçmiş zaman olgusu halini almasında elbette ki üretim iliş-

Emperyalizmden ve baskıcı rejimlerden köklü kurtuluşun yolu onlarla kol kola girmek, alternatif politikalar üretmek olmalıyken, maalesef bölgemiz devletlerinin hiçbiri bu yolu denememekte, Latin Amerika deneyiminden pay çıkarmaya çalışmamaktadır.

kilerinin payı çok büyüktür. Bunun yanında, süreci hızlandıran faktörlerden birisi, 1917 büyük Sovyet Devrimi'nin gerçekleşerek bölge halklarının ufkunu açmış olması ve bunun tamamlayıcısı olarak diğeri de emperyalistlerin bölgeyi sosyalizmden uzak tutmaya çalışmasıdır denilebilir. Demek ki, özellikle ulus-devletlerin tarihinde yer almaya başlamasıyla birlikte bu coğrafyalar egemen devletlerin çıkar çatışmalarına alan teşkil etmeye başlamıştır.

Yukarıda kısaca değinmeye çalıştığım gibi bu bölgeler uzun tarihsel geçmişlerinde büyük medeniyetlere beşiklik etmişler ve bolluk ve refahı yaşamışlardır. Gerek yer altı ve gerekse de yer üstü zenginlikleri, özellikle de bol temiz su kaynaklarına sahip olmaları ama bu zenginlikleri kendi halklarının refahı ve mutluluğu için değerlendirmeyişlerini erken fark eden emperyalistler, her türlü yöntemi kullanarak bölge üzerinde hakimiyet kurmaya çalışmışlardır. Bugün görünen odur ki bunda çok da başarılı olmuşlardır. Örneğin; hiçbir şekilde uyuşma şansları olmayacağı varsayılan Suudiler ile ABD'nin ilişkilerine bakıldığında bunu açıkça görmekteyiz.

Bölgede gerilimi her zaman diri tutmak için bir çok neden var. Özellikle de bütün dinlerin çıkış noktası olması nedeniyle en önemli kozlardan birisi dinsel çatışmaları körükle-

mektir. Bugün Filistin-İsrail kavgasının bitmeyeşiindeki önemli sebeplerden biri budur. Elbette ki bölge halklarının kendi iç dinamiklerinin rahatlıkla bitirebileceği bu kavga bitmez. Çünkü baskı politikaları fanatizmi körüklemekte, bölgesel barış olasılığı emperyalistleri korkutmaktadır. Bunun yanında basiretli politikacıların eksikliği de diğer bir etmendir. Emperyalizmden ve baskıcı rejimlerden köklü kurtuluşun yolu onlarla kol kola girmemek, aksine alternatif politikalar üretmek olmalıyken, maalesef bölgemiz devletlerinin hiçbiri bu yolu denememekte, önlerinde duran Latin Amerika deneyiminden pay çıkarmaya çalışmamaktadır.

Bölge halklarının gerek ortalama eğitim seviyeleri, gerek demokrasi bilinçleri ve gerekse de toplumsal muhalefet deneyimlerinin oldukça düşük olması emperyalistlerin ve söz konusu devletlerin işini kolaylaştırmaktadır. Son olarak Irak'ın ABD tarafından işgal ve talan edilmesi örneğinde olduğu gibi, genel bir toplumsal direniş ve muhalefetten söz edememekteyiz. Direniş ağırlıklı olarak aşırı dinci gerici gruplar ve sayıca az ve etkisiz bazı diğer gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir.

Oysa büyük bir Arap nüfusa sahip bölgede durumun böyle olmaması gerekirdi. Olmasının nedenlerinden biraz bahsetmiştim.

Yakın bir zamana kadar Kürt kimliğinin varlığı bile kabul edilmezken, bugün tüm dünya kamuoyu nezdinde bilinir hale gelen Kürtler için M. Izady'nin vurguladığı şu husus önemlidir:

"Bir tarihçi statükoyu boz-

ma korkusunun üstesinden bir kez geldi mi ve -geleneksel tarihçilerin ve komşu etnik grupların savunucularının düşmanlığı olmazsa bile- kaçınılmaz umursamazlığı karşısında varlığını korudu mu, Kürtlerin tarihi ve insanlık içindeki mirası eksiksiz biçimde anlaşılıp, yerli yerine oturtulabilir." (Mehrdad Izady, Bir El Kitabı - Kürtler)

Küreselleşme süreci bölgemizi nasıl etkiliyor/etkileyecek?

Günümüzde büyük sermayenin uluslararası hareketinin hızı inanılmaz boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Teknolojideki hızlı gelişmenin de yardımıyla büyük miktarlardaki paralar ülkeden ülkeye dizginsiz bir şekilde dolaşmakta ve her seferinde ekonomisine dahil oldukları ülkenin biraz daha tahrip olmasını sağlayıp kendi gelirlerini çoğaltmaktadırlar.

Artık tarihsel bir olgu olarak önümüzde duran küreselleşme denilen bu olgu, salt uluslararası para hareketi ile açıklanamaz. Aynı zamanda toplumların siyasal, kültürel ve askeri etkileşimidir de. Bu kapitalist küreselleşmenin toplumların değişik kesimleri ve sınıfları üzerindeki etkisi de doğal olarak farklı olmuştur. Örneğin kimi sol çevreler de dahil olmak üzere toplumun genişçe bir kısmı için kapitalist küreselleşme olgusu tehlike olarak görülmemektedir. Oysa ki bu süreçten en çok etkilenenler toplumların bu genişçe kısımlarıdır. Sermaye dolaşmaya başladığında, gittiği her yere kendi kültürünü ve hukukunu da götürmektedir. Ekonomik işgal altında tuttuğu ülkelerin yönetimlerini belirleme yetkisini kendisinde görmekte ve kolaylıkla

Artık tarihsel bir olgu olarak önümüzde duran küreselleşme denilen bu olgu, salt uluslararası para hareketi ile açıklanamaz. Aynı zamanda toplumların siyasal, kültürel ve askeri etkileşimidir de.

hükümetler yıkıp, hükümetler kurabilmektedir. Yüz yıllardır büyük fedakarlıklarla elde edilen emekten yana kazanımlar bir çırpıda tahrip edilebilmektedir. Sosyal dengenin hızlı bozulmasının yanında ekolojik denge de bu tahribattan payını almaktadır. Geri kalmış ülkelere borçları çığ gibi büyümektedir ve o ülkelerin şu andaki iç dinamikleri ile bu borçlarını ödemelerinin olanağı kalmamıştır. Kapitalist küreselleşme, açlık ve ölümcül salgın hastalıkların pençesinde kıvranan yoksullar için hiçbir gelecek vaat etmemektedir.

Bütün bu olumsuzluklar elbette ki bizim bölgemiz için de geçerlidir. Derin ulusal ve sınıfsal çelişkilerin yaşandığı bu coğrafyada küreselleşmenin AB ayağına karşı alınan genel tutum, sosyalist/komünist hareket açısından son derece iç karartıcı bir boyuta ulaşmıştır. Küresel bir güç olan Avrupa Birliği'ne dahil olma arzusuyla yarıp tutuşan kesimin içinde ne yazık ki Kürt siyasi grupların önemli bir ağırlığı vardır. Bu kesimler sırtlarındaki sopanın bugün ancak emperyalistlerin inayetiyle kalkacağına inanmış durumdalar. Bu ruh hali, kendine ve halkına olan inancın kaybolmasının doğal sonucudur. Türk solunun önemli bir kesimi için de aynı şeyleri söylemek abartı sayılmamalıdır.

Kapitalist küreselleşme olgusu derinliğine analiz edilmeden, salt kısa vadede sunduğu

bazı demokratik olanaklara aldanan bu kesimler, sosyalist/komünist hareketlerin alanını daraltmaktan başka bir şey yapmamaktadırlar. Siyasetteki bu büyük kaos ortamından bir an önce çıkmanın yollarını arayan kesimlerin ise kendi aralarındaki diyalog kopukluğu başka bir olumsuzluk olarak karşımızda durmaktadır. Avrupa'da, Latin Amerika ülkelerinde değişik adlarla bir çok eylemler yapılmakta, sol muhalefet güçlendirilmeye çalışılmakta iken, bizim bölgemizde siyaset tatil yapmaya devam etmektedir. Kapitalist küreselleşmeye ve ırkçı-gerici bölge devletlerinin halklarımız üzerindeki baskıcı politikalarına karşı MESOP hareketinin Marxizm'den referanslı duruşu karşısında, neredeyse tüm Kürt grupları ulusalçı yanlarını etkinleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu olguda Güney Kürdistan'daki gelişmelerin payı olmakla birlikte, esas olarak söz konusu grupların siyaseten geleceği kurgulama anlayışları belirleyicidir.

Küresel güç odakları ile Kürtlerin çıkarları çelişmektedir

Oysa ki, ezen-ezilen, sömüren-sömürülen çelişkisi halen devam etmektedir. Bu çelişkilerin sistem içi çözümlerinin olmadığı da öğrenilmiştir. O halde neden hala ısrarla ısrar edilmektedir, anlamamaktayız. Ülkemizin son yirmi yılında yaşananların yarattığı bir yığın mı, sosyalist sistemin çözülmesi mi, ideolojik olarak yeterli kadrolar yetiştiremeyeşimiz mi, ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmeleri yorumlayamayışımız mı..? Belki de hepsidir.

Ötekilerin (emeğinden başka hiçbir şeyi olamayanların)

sömürülebileceğinin keşfedilmesiyle başladı insanların birbirlerine karşı zorlu mücadelesi. Bugün de, daha kısıtlı bile olsa devam eden bu mücadelede kaybeden tarafta kalmak tarihsel bir zorunluluk değildir. Önemli olan, duracağımız yeri doğru seçmektir. Önümüzde zengin bir ideolojik, kültürel miras durmaktadır ve orada geleceğimizi kurgulayabileceğimiz bir çok deneyim bulunmaktadır. Bize verilenleri değil, istediğimizi almamız için mücadele etmeliyiz. Bunun yolu ise emperyalistlerle kol kola olmaktan değil, onlara karşı güçlü bir örgütlenmeden ve doğru taktikler geliştirmekten geçmektedir. İdeolojik yeniden üretim önemsenmesi gereken bir şeydir. Uzun vadeli çıkarlarımızın ne tarafa denk düştüğü iyi tespit edilmelidir.

Örneğin bugün dünyanın efendiliğine oynayan ABD ve AB emperyalizminin genelde dünya, özelde ise Kürt halkına ne gibi bir faydası olabileceğini, onların savunuculuğuna so-

Irak'ta yüz bini aşkın Kürt sistemli bir şekilde katledilirken, Suriye'de Kürtlere kimlik bile verilmezken, Türkiye'de köyler boşaltılıp dört buçuk milyon insanımız sefaletin sürgününe gönderilirken ciddi bir uluslararası tepkiye şahit olanınız var mı?

yunanların çıkıp bize de anlatması gerek. Bu küresel güç odaklarının azgın sömürülerini devam ettirebilmeleri için her yerde payandalara ihtiyaçları vardır. Halkların çıkarları onların zararınadır ve asla izin verdikleri çerçevenin dışına çıkılmasına izin vermek istememektedirler. Maalesef Kürt ve Türk halklarının kafası karışmıştır. Bu bir nebze doğal karışılabilir, çünkü onların adına siyaset yürütenlerin, karışmış kafalarıyla ürettikleri siyasettir esas sebep.

Şöyle biraz geriye dönüp bakılacak olursa, ırkçı bölge devletlerinin halklarımız üzerindeki baskı ve şiddetini küresel güç odaklarının icazeti ve desteğiyle sürdürebildiklerini görürüz. Tüm dünyanın gözü

önünde uzun yıllardır uygulanan baskıcı politikalar, zorla göç ettirmeler, asimilasyon çabaları, dünyaya demokrasi dağıtmaya çalıştığını iddia eden bu güç odaklarınca görmezlikten gelinmedi mi? Irak'ta yüz bini aşkın Kürt sistemli bir şekilde, kimyasal silahlarla katledilirken, Suriye'de Kürtlere kimlik bile verilmezken, Türkiye'de köyler boşaltılıp dört buçuk milyon insanımız açlığın ve sefaletin sürgününe gönderilirken ciddi bir uluslararası tepkiye şahit olanınız var mı? Ve sonra bugün ne değişti de Kürtler emperyalistler için kurtarılması gereken bir halk oldu?

Bütün bunların iyi tahlil edilmesi ve sağduyulu davranılması geleceğimiz açısından önem taşımaktadır. Özellikle de şu yaşadığımız dönemde tüm ülkeye hakim olan derin kafa karışıklığının, halklarımız lehine sonuçlar doğuracak çalışmalarla aşılması önümüzde duran bir zorunluluktur.

Güruh ve sadakat -2-

✍ Munzur Gülapuşağı

Dünya genelinde yaşanan küreselleşmenin Türkiye toplumunda ortaya çıkardığı/güçlendirdiği yeni eğilimlerin, AB'ye üyelik süreciyle birlikte güç kazanması, statükocu güçleri ve geneleksen anlayışları önemli oranda zorladı. Türkiye bir yandan dünya pazarlarıyla bütünleşirken/bütünleşmeye çabalarırken, küreselleşme ekseninde istikbal yaratmaya çalışırken, diğer yandan da mevcudiyetinden duyduğu kaygı ve korkulardan kurtulamamanın çelişkilerini yaşamakta. Türkiye mevcudiyetinden duyduğu korkularından dolayı, önemli oranda gizlen-

me ihtiyacı duyuyor. Aslında Türk egemenlik sisteminin stratejik paktlar arayışının altında da mevcudiyetine duyduğu korkular var. AB sürecine eklemelenmenin önemli nedenlerinden birisi, mevcudiyetinin geleceğiyle ilgili kaygılarıdır. Türk yöneticilerinin sık sık ABD ile stratejik ortaklık içinde olduklarına vurgu yapmaları da güvenlik kaygısından kaynaklanıyor. Fakat diğer taraftan, toplumda güç kazanan yeni eğilimlerin iktidarları, egemen çoğunluğu -yasaklarla, şiddetle, askeri yöntemlerle, tehditlerle baskılandırılmış tarihsel-toplumsal gerçeklerle yüzleşmeye

zorlaması, statükocu güçleri kaygılandırmakta.

Yalan, inkar üzerine kurulmuş sistemin kendi farazileriyle yüzleşmesi, elbetteki çetin bir süreç olacak. Kürtlerin varlığı yetmiş yıllık ret ve inkardan sonra itiraf edildi; 1915 Ermeni tehciri, doksan yıl sonra resmi düzeyde konuşulmak zorunda kalındı; "yüzde 99'u müslüman olan ülkede" ezberinin -alevi gerçekliğiyle birlikte- salt propaganda olduğu ortaya çıktı. Ortada söylenelerle kandırılmış, kurgulanmış bir toplum gerçekliği var ve toplumun bu yanılsamalarla yüzleşmesi egemen çoğunlu-

ğun/iktidar denkleminin çökmesi olacak. Türk egemenlik sisteminin gerçeğe yüzleşme sürecine seyirci kalamayacağını unutmamalıyız.

Devletin yasaklarla/zorbalıkla kurduğu "gerçeklerinin", aslında bir karış küf olduğu ortaya çıktığında; Cumhuriyet'le yaşıt yalanların teker teker deşifre olması egemen çoğunluğu ve devleti kastı/gerdi/sertleştirdi. Gerek devletin kendisi, gerekse egemen çoğunluk/kalabalıklar kendi kurgularına, yalanlarına yalan diyememenin çelişkisini yaşıyor/yaşayacak.

Toplulukların, insanların, inanç gruplarının zihinsel çizgilerinin/zihniyetlerinin egemen çoğunluğun tarihsel yalanlarıyla kurulu/kurgulanmış "gerçekler" temelinde şekillenirilmiş olması, kurgusal bir toplum gerçekliğini ortaya çıkarmış olur. Sanılar, sanrılar, hezeyanlar, korkular, kuşku üzerine şekil almış toplumsal bilincin; sanrılara, hezeyanlara, yanılsamalara dayanan tarihsel-toplumsal gerçeklerle yüzleşme sürecine tepkisinin histeriye dönüşmesi kaçınılmaz bir toplumsal davranış olacaktır.

Yanılsamalarla, sanrılarla kurgulanmış bir toplumda en küçük bir kıvılcım insanın tahayül edemeyeceği noktalara tırmandırılabilir. Böyle bir toplumda en zor olan şey sahibi olabilmektir. Bu gibi ülkelerde toplumun iki yüzü vardır; birisi dışarıya karşı gösterdiği yüz; diğer yüzü ise kendi içine dönük olandır. Sahici olmayan toplumlar taşıdıkları iki veya daha fazla yüzün/görüntünün çelişkisinden kurtulamamanın sancılarını yaşarlar. Sorun, içi-

Egemen ulusun, inanç grubunun, ideolojinin en geri ve gerici kesimlerinin açık tehdidi ve zorbalığının arkasında elbette ki iktidar denklemini var. Burada sorunu devlet olgusundan ayırmış gibi düşünmek yanlış olur.

ne dönük yüzünü dışarıya yansıtamamanın yarattığı gerilimlerle yaşamının şekillendirdiği bir toplum gerçeği.

Kandırmacılığın, abartılı güvensizliğin, ikiyüzlülüğün, bayağılaşmanın, kültürel çoraklaşmanın beslendiği zemin olması açısından, kurgusal bu toplumsal-tarihsel gerçekliği bilince çıkarmak zorundayız. Çünkü kurgulanmış toplumlar da, kalabalıkların en cahil, en geri, en saldırgan kesimleri toplumun geleceğini karartacak kadar, geleceğin belirleyici unsurları olur. Bu o kadar ki, toplumun en geri/gerici kesimlerinin hezeyanları bütün toplumu tehdit edebilecek kadar herkes ve her kesim üzerinde hegemonyasını kurar. Bu gürhün/kalabalığın zorbaca duruşunun arkasında iktidar denkleminin olduğunu gözden kaçırmamalıyız. İktidar denklemini zorlayacak her toplumsal girişimin/düşüncenin gerilme noktası olması ve kalabalıkların ayranını kabartan tetik olaylar olarak algılanmasının altında ulus-devlet olgusu yatmakta. Egemen ulusun, inanç grubunun, ideolojinin en geri ve gerici kesimlerinin açık tehdidi ve zorbalığının arkasında elbette ki iktidar denklemini var. Burada sorunu devlet olgusundan ayırmış gibi düşünmek yanlış olur. Irkçı, saldırgan kalabalıkların, dürtülerin, hezeyanların arkasındaki politikaları görmeden Türkiye'deki popülizmi anlamamız da mümkün

değildir.

Türkiye'de dikkat çeken önemli olgulardan birisi de ülkeyi, devleti, herkesi sembolize eden ya da temsil eden sembollerin (bayrak, ezan, ulusal marş vb.) toplumda belli kesimlerce eylem, linç, baskılandırma vasıtası ve vesilesi yapılması. Son olarak Trabzon'da ve ülkenin bütün merkezlerinde bayrağa saygı yürüyüşlerinin "sözde vatandaş" olanlara karşı yapılmış olması da söylemek istediğimi doğrular mahiyette. Aslında meselenin özü, herkese ait olması gereken simgelerin, sembollerin egemen çoğunluğun elinde tehditkar bir mahiyet kazanmasıdır. Elindeki bayrağı sokakta ya da sokağa karşı sallayan kalabalık, resmi söylemden aldığı güç ve yasallıkla toplumun belli bir kesimini tehdit etmekte. Türkiye'de bayrak gibi sembollerin kalabalığı tahrik edici özellikler taşıyor olması incelenmeye değer bir konu.

Türkiye gibi bölünme sendromu içinde bulunan ülkelerde semboller, simgeler konuşmayı güçleştirici/engelleyici şeylerdir. Eğer bir devlet ve toplumda düşüncenin, davranışın, politikanın, eğitimin yönünü güvenlik kaygılarına dayanan kırımları çizgiler belirliyorsa, orada özgür tartışma olmaz/olamaz. Çünkü o ülkede ve o toplumda kırmızı çizgilerin belirlediği hatlarda yürüyen siyasi irade ve kalabalıklar ortak tartışma/konuşma zeminlerini yok eder. Böylesi baskıcı toplumlarda bir kesim kimseden onay ve destek almaya ihtiyaç duymadan kendisini kamu vicdanı yerine koyar. Ülkede bu çarpıklık siyaset zemininde de yaşanır; siyaset üstü kurumlar (ordu, polis, yargı vs.) siyasetten

daha etkindirler. Aslında bazı-
larının kendisini kamu vicdanı
yerine koyması, başkalarının
düşünce sürecinin, temsiliyeti-
nin, siyasi katılımının, itirazla-
rının dışavurumunun engellen-
mesidir. Böyle bir devlette ve
toplumda "kamusal alan" tar-
tışmaları çok komik geliyor.
Çünkü olmayan bir şeyi tartış-
mak gibi bir şey...

Türkiye’de insanın kendisi
olma, bir kimse olma süreci
önemli oranda engellenmiştir.
Şahsiliği engellenmiş insan
kendisi olma dışında başka bir
şeydir; insan Türkiye’de
Türk’tür, Laz’dır, Doğuludur,
milliyetçidir, vatan hainidir, kı-
zılbaştır vb. Kişi ancak aidi-
yetiyle vardır; kişinin toplumsal
statüsünün belirlenmesinde ai-
diyet önemlidir (Türkiye’de ba-
zı inanç grubundakilerin, bazı
bölgelerdeki insanların, Hristi-
yan olanların bazı alanlarda
çalışmalarının engellenmesi gi-
bi...); kişinin devlet/yargı karşı-
sındaki konumunu belirleyen
ne yaptığı değil, hangi aidiyette
olduğudur. Örneğin, Agos Ga-
zetesi’ni tehdit edenler izinsiz
gösteri yapmaktan suçlanırken,
tehdit eden güruhu kinayanlar
ise halk arasına nifak sokmak-
tan yargılanmaktalar. Örnekleri
uzatmak mümkün. Kısacası
Türkiye’de insanın varlığını/ka-
derini kendisinden çok Alevi,
Sunnî, Türk, Hristiyan olan ai-
diyetleri/sınıf dışı kimlikleri be-
lirlemekte.

Türkiye’de bir kimse olama-
ma, insanın tüm yaşam alanla-
rını etkilemekte. Bu o kadar ki,
devlette ve iş hayatında etkili
kişilerin/partilerin/çıkar grupla-
rının adamı olmadan işe girme-
nin hemen hemen mümkün ol-

Türkiye toplumunda birey,
bir kimse olamamanın pato-
lojisini yaşıyor demek müm-
kün. Kendine ait zihin oluş-
turmaktan korkan, kendi
öz-kışılığıyla iş bulmaktan
dolayı muzdarip olan, bir
"kişi" olmamış kişi ancak
bir nesne olabilir.

madığı bir toplum-insan ger-
çekliğiyle karşı karşıyayız. Böy-
lesi bir zeminde ancak işbirlik-
çi/dalkavuk kişilikler besle-
nir/yeşerir. İlk defa yüzyüze ge-
len iki insan arasındaki iletişim-
in boyutu kim olduğundan
çok ne olduğundan etkileniyor-
sa, bu zeminde insan şahsileşe-
mez. İnsanın şahsileşemediği
bir toplumda siyaset, kültür,
kentler, insan ilişkileri yara alır.

Türkiye toplumunda birey,
bir kimse olamamanın patoloji-
sini yaşıyor demek mümkün.
Kendine ait zihin oluşturmak-
tan korkan, kendi öz-kışılığıyla
iş bulmaktan dolayı muzdarip
olan, bir "kişi" olamamış kişi
ancak bir nesne olabilir; kendi-
sine rağmen belirlenmiş nite-
liklerle/gerçeklerle yaşamaya
mahkum edilmiş bir toplum
edilgendir ve sürüdür.

Türkiye’de devlet tüm im-
kanlarıyla ve elindeki araçlarla
toplumsal hayata ve bireyin bir
kimse olma sürecine ideolojik
ve fiziki şiddetle müdahale
eden bir kuvvettir. Bütün dev-
letler devleti koruma adına
müdahildirler; fakat Türkiye gi-
bi iç dinamikleri zayıf, farklılık-
ların tehlikeli kırılma noktaları
olarak algılandığı ülkelerde
devlet, varlığını zorbalık düze-
yine vardırır. Eğer bir devlet sı-
nırlarının içinde yaşayanlarla
bütünleşememenin kaygısını
sendrom düzeyinde yaşıyorsa
devletin zorba olması kaçınıl-

mazdır. Tek dil, tek millet, tek
din gibi siyasi stratejisi olan bir
devlet, kendi bağlaşıkları ve
yarattığı egemen "çoğunluk"
dışında kalan etnisitelere,
inanç gruplarına karşı abartılı
bir güvensizlikle ve önyargılar-
la davranır. Egemen "çoğunlu-
ğun" dışında kalanların siyasal-
laşması, kendisi olma süreci,
farklı olanın realite haline gel-
me sürecinin engellenmesi
devlet politikalarının özünü
oluşturur. Bunun için devlet
toplulukların, tek tek bireylerin
özellik, sosyallık, kendisi ol-
ma alanı olması gereken kamu-
sal ya da sosyal alanlara müda-
hele eder ve tahakküm altına
alır.

"Vatandaş" ve "sözde va-
tandaş" şeklindeki söylemin
Türkiye toplumunu anlatması
anlamında önemli. Vatandaş-
sözde vatandaş şeklindeki bö-
lünme aslında bir iç savaş
sendromudur. Türkiye tarihi
ilan edilmemiş bir iç savaş tari-
hidir. Aynı zamanda egemen
çoğunluğun kültürünü, sembol-
lerini, toplumsal davranışlarını,
hezeyanlarını, histerilerini şe-
killendiren temel uyarılardan
birisini iç savaş psikolojisidir.
Devletin resmi güçlerince arka-
lanmış bir kesim, ellerindeki
sembollerle, fetiş nesneleriyle
millici refleksleriyle sokakta
yürürken, gururlanırken, öteki
olanların canını acıtır, gururu-
nu incitir; kendi milli ve dini
"fazilet"lerini yüceltirken, öte-
kileri aşağılar. İç savaş duygu-
larıyla, refleksleriyle şekillen-
miş bir toplumda tek taraflı
tazyikle baskılanmış ötekiler ile
kendisini kamu vicdanı yerine
koyan zorba arasındaki ilişki
bireyin ölümünü getirir. Böyle
bir ortamda olmayan ya da
oluşu engellenen tek şey, her
şeyin/herkesin/her olgunun sa-

hihleşmesidir.

Kürtler, Aleviler, Ermeniler gibi Türk ve Sunni İslam olmayan farklılıkları kabullenememiş bir kalabalığa sınıfsal-toplumsal kurtuluş telkin etmek zor. Farklılıkların gerçekliği ile yüzleşemeyen bir toplumda demokratikleşme, kardeşleşme sürecinin gerçeklik kazanamayacağını bu ülkenin aydınları, sosyalistleri anlamakta tutuk davranmakta.

Sol-sosyalist eksen, egemen çoğunluğun farklılıklar karşısındaki duruşunu, hezeyanlarını, histerik tepkilerini çözümleyememektedir; kalabalıklar karşısında sosyalist eksenin tutum alamaması sağcılığı, milliyetçi/ulusçu popülizmi ve faşizmi güçlendirdi. Bu sağcı/ırkçı/saldırgan eğilimlerin ve güdülerin temelinde ötekine duyulan korkular ve düşmanlık vardır. Sosyalist sol inatla kitlelerdeki içkinleşmiş, ideolojileşmiş, kişilikleşmiş faşizmi, şovenizmi, ötekini sevmeme bilincini anlamamakta hala diretiyor. Ve bugün solun belli bir kanadı, kitlelerdeki ulusalcı-faşizan tepkilere önemli oranda yenik düşmüş durumda.

Ortada oldukça sevimsiz, kötücül, çıkarıcı, gürülaşmış bir kalabalık var. Ve bu kalabalık, iktidarın/rejimin ekseninde, bütün farklılıkları, farklı düşünceleri, eleştirel fikirleri/kişileri/partileri tehdit ediyor. Bu kötücül, mütecaviz kalabalık, insanların hak ve özgürlüklerini kullanmalarını, kendileri olma sürecini, kendi sınıfsal ilişkilerinde eleştiri geliştirme/tartışma/konuşma zeminlerini tehdit eden bir pozisyonda. Kütlenin, kalabalıkların kötü-

Sol-sosyalist eksen, egemen çoğunluğun farklılıklar karşısındaki duruşunu, hezeyanlarını, histerik tepkilerini çözümleyememektedir; kalabalıklar karşısında sosyalist eksenin tutum alamaması sağcılığı, milliyetçi/ulusçu popülizmi ve faşizmi güçlendirdi.

cül/tehditkar duruşuna tavır alamıyorsak, kendimizi öldürmek/bitirmek/gürülaşmak gibi bir tehlikeyle karşı karşıyayız. Çünkü Türkiye topraklarında, egemen çoğunluğun baskın karakteri altında filizlenen çürüme/bozulma/toplumsal veba ve epistomolojik ölüm ancak Çatlıları, Kırıcıları, faşizmi üretir.

Türkiye’de kalabalıkların insan haklarından, özgürlüklerden, demokrasiden, ötekilerin varlığından duyduğu rahatsızlık, incelenmeye değer bir konu. Bu haklardan ve özgürlüklerden ötekilerinin de yararlanabileceği kaygısı, tepki duymanın bir sebebi olabilir; fakat tepki duymanın, “kahrolsun insan hakları” şeklinde slogan atmanın altında, daha başka psiko-sosyal sebepler olduğuna inanıyorum.

Kimsesiz, yetim, zayıf ve güçsüz insanlara karşı bu toplum nasıl davranıyor, ne hissediyorsa, ötekilere/farklılıklara davranış arasında belli bir korelasyonun olduğuna inanıyorum. “Allah bu ülkede kimseyi yetim bırakmasın” sözü, aslında toplumsal bir duruşu anlatıyor. Çünkü bu toplumda insan birey olamamış, bağımlılık duygusundan kendisini azat edememiş, birilerinin adamı olmak bağlamında kimlik bulmaya çalışan bir toplum. Kişi yaşamının bütün zeminlerinde hep birilerinin/yapıların adamı

olmuş. Böyle bir toplumda kişinin ulusal, dinsel, mesleki vb. gerinmesi/gururlanması başkasını aşağılar. Bu durumu belki de en güzel anlatan şey, bu toplumda yetim ve güçsüz insanlara yöneltilmiş davranışlarda görülür. Yetim ve güçsüz kişinin sahipsizliğinden ve güçsüzlüğünden aldığı güçle cüretkar ve saldırgan olur.

Toplumların da yetimleri vardır. Bu ülkenin yetimleri, egemen çoğunlukta olmayanlar oluyor; ya da iktidar zemininde destek alamayan, iktidar zemininde meşruiyeti ve yasallığı istenmeyen/olmayan inançsal, ulusal, düşünsel gruplar, toplumsal yetimler oluyor. Sokaktaki bir kimsesize, yetim kişiye duyduğumuz şeyle, bir Ermeni’ye, Kürd’e, Alevi’ye, komüniste duyduğumuz şey önemli oranda aynı duyguları içeriyor. Kendisinden güçsüz olanların varlığı, öz-güven duygusundaki patolojik boyuta bağlı olarak güruhu ölçsüz yapar. Memnuniyetsizliğini, zayıflıklarını kendinden güçsüzü ezerek memnun etmeye çalışır. Zayıf olanlar karşısındaki saldırganlığın temelinde güçsüzlükler yatmaktadır. Aslında bu davranış sahibi kalabalıklar ya da bireyler kendinden güçlü olanlar karşısında sinik ve yaltakçıdır; gerindiğinde kendi gücünün sınırlarıyla yüzleşir, fakat yüzleşmekten kaçınacak kadar korkaktır. Kendisini tartışmaktan, kendisiyle yüzleşmekten korkan bir toplum hastadır, ruhsal olarak örselenmiştir. Böyle bir toplumun yaşadığı gerçeklik korkusu o toplumu ruhsal, zihinsel olarak yönlendiren ve şekillendiren temel bir uyaran olur.

Son yıllarda tanık olduğumuz ulusalcılığın, popülizmin

temelinde gerçeklik korkusu vardır. Bu o kadar ki, anti-Kürt direniş ve hezeyan Türkiye'nin küresel trendle buluşmasını olumsuzlayacak kadar önemli. Bir yandan Türkiye halkı AB sürecine katılırken, diğer yandan AB sürecinin dayattığı bazı demokratik reformlardan dolayı kaygı duymakta. Daha fazla özgürlük, daha fazla demokrasi istemeyen bir toplum tasavvur etmek zor. Doğal olarak özgürlüklerden korku, şüphe duyan bir toplumda siyaset, kültür, kişilik etnik-dini maneviyatlar üzerinde şekil bulur. Hissiyatlarıyla "olgunlaşan" bir topluluk, ötekine karşı duyarlılığını bir savaş mantığı ekseninde sürdürür.

İç savaş duyarlılıklarıyla şekillenmiş bir toplum, farklılıklarıyla, ötekiyle nasıl birlikte, bir arada olabilir? Böyle bir ülkede herkesin ve her kesimin özgürlüğü duyumsayarak içinde yer alacağı bir kamusal alan olabilir mi? Olursa nasıl olur?

Sokaklar, meydanlar, iletişim organları, kamusal alanlar ve siyasi ortak zeminler ulusal-cı-ırkçı hezeyanların hırslandıkları alanlar olur. Kendisini kamu vicdanı yerine koyan egemen çoğunluk tarafından, kendisi gibi olmayan/düşünmeyen, ötekileştirilmiş ulusal, din-

Ötekileştirilmiş kesimlerin "kendisi" olmalarını milli bir tehdit olarak algılayan bir rejimin ve bağlaşıklarının ruhsal, zihinsel, siyasal ve toplumsal şekillenmesi abartılı bir konforizmi içerecektir.

sel, siyasal topluluklara herkesin olması gereken ortak alanlarda itelenerek/baskılandırılarak marjinalize edilir.

Toplumdaki farklılıklar kendilerini tarif ettiklerinde, egemen çoğunluktan ayrı bir dil-inanç-etnik kimlik olduklarının bilincine vardıklarında ayrılıkçı olmakla suçlanarak toplumsal bir sendroma yol açmış olurlar. Bu ülkede ne zaman öteki kendisi olma bilincine ulaşırsa iç savaş tehdidiyle yüzleşir. Ötekileştirilmiş kesimlerin "kendisi" olmalarını milli bir tehdit olarak algılayan bir rejimin ve bağlaşıklarının ruhsal, zihinsel, siyasal ve toplumsal şekillenmesi abartılı bir konforizmi içerecektir. Ötekileştirilmiş olanın kendi kimliğiyle, farklılıklarıyla, ibadetiyle, inancıyla yaşamamasını her araç ve yöntemle ezmeyi/bastırmayı/bozmayı/engellemeyi resmi politika haline getirmiş bir rejim, bastırılmış/inkar edilmiş korkularıyla yaşamının getirdiği patolojiler

sağlıklı bir toplumun oluşum sürecini engeller. Rejim bütün olanaklarıyla gürültüyü aşan bir sesin ortaya çıkmasını önlemek için ideolojiye ve şiddete ihtiyaç duyacak.

Ulus-devletin siyasi sınırlarının içinde yaşayan herkesin etnik, dinsel, dilsel, düşünsel farklılıklarını hiçe sayan millet olarak telakki edilmesi, tek bir millet olmaya itelenmesi başlı başına ciddi bir zor/zorlanmayı içerir. Bu zorlamanın egemen çoğunluğun davranışlarını, ilişkilerini belirleyen bir yargıya dönüşmesi eleştirel düşüncenin ve kişiselleşmenin şartlarını ortadan kaldırır. Bu toplumdaki temel sorun, farklılıkların hem resmilerce hem de sokak güçlerince tehdit edilmesidir. Ötekilerin varlığı üzerinde bir toplumun şekillendirilmeye çalışılması, o toplumun ruhsal ve zihinsel süreçlerini yaralar. Ötekilerin varlığının, korkularının şekillendirdiği bir toplum, zamanla sosyal, siyasal, kültürel, ruhsal, zihinsel olarak çoraklaşır. Güruh ile çoraklaşma arasında simbiyotik bir ilişki vardır. Çoraklaştırılmış toplumsal zeminde ancak linç kültürü beslenir. Böylesi toplumlarda kalabalık/kütle bataklık ve çürüme noktaları olur.

Toplumlar arası etkileşim olgusu, küreselleşme ve Kürtler

✍ Ali Kendav

İnsanlığın bilinen tarihi gösteriyor ki, bir topluluğun/toplunun yaşamı, yarattığı değerleri sadece onun olmakla kalmıyor, diğer toplulukları/toplumlari da etkiliyor. Başka bir ifadeyle, her topluluk/toplum, diğerleriyle karşılıklı etkileme ve etkileşimler yaşar. Tabiidir ki doğa ile de.

Evrensel etkileşim yasasının toplumlar bazındaki tezahürü olan 'toplumlar arası etkileşim' şu özellikleri arz eder:

1- Sürekli devinim ve gelişim halindedir.

2- Bir çok olguyu, olayı içerir.

3- Taraflar arasında direkt veya dolaylı ilişkilerden kay-

naklanır.

4- Köken olarak üretimin yapılış biçimi içinde şekillenen ve boyutlanan ilişkilerden kaynaklanması itibariyle üretim tarzının her ileri aşamasında, önceline göre daha da yaygınlaşmış ve yoğunlaşmıştır. Rastgele, düzensiz, basit etkileşimler, sınıflı toplumlarla birlikte düzenli, sistemli, nitel etkileşimlere dönüşmüştür.

5- Tüm toplumsal örgütlenme birimlerinde (aile, klan, aşiret, halk/ulus, halklar/uluslar arasında) hem yatay hem de dikey biçimlerde görülür.

6- Tarafların nitel ve nicel durumlarına ve diğer etkenlere bağlı olarak farklı şekil, kurum,

kapsam ve derecelerde olabilir.

7- Farklı zaman dilimlerine yayılabilir.

8- Diyalektik bütünlüğü içinde, farklı sonuçlar doğurur.

9- Diyalektik bütünlüğü içinde, benzer ilişkilerin yoğunlaştığı farklı alanlarda (ekonomik, ticari, toplumsal, kültürel, siyasal, hukuksal, askeri, bilim ve teknoloji vb.) görülür.

Toplumlar arası etkileşim olgusunun günümüzde ulaştığı aşamanın bir ifadesi olarak 'küreselleşme' soncul olgusu da tüm bu özellikleri taşır. Dünya ölçeğinde, düzenli, sis-

temli, nitel doğrudan ve dolaylı ilişkilerden kaynaklanan, yaşamın tüm alanlarında bir çok olgu ve olayı içeren, kapsamlı ve yoğunlaşmış haldedir. Küreselleşme olgusu, bu genel çerçevesi içinde özel ifadesiyle 'sermayenin egemenliğini tüm küreye yaymış olması'nı ifade eder. Ancak, ulaştığı bu haliyle, sermaye de nitel ve nicel değişikliklere uğramıştır. Başka bir ifade tarzıyla, 'emperyalizmin günümüzde ulaştığı aşama' küreselleşme kavramıyla ifade ediliyor.

Haluk Gerger, Henry Kissinger'in doğru bir teşhisle, küreselleşmeyi 'ABD hegemonyasının öteki adı' olarak tanımladığını belirttiikten sonra tarihçi Eric Hobsbawm'ın tanımını aktarıyor: "Tarihte ilk kez, sadece ticaretin değil, üretimin ulusüstü (transnasyonel) biçimde düzenlenmesi... Pratikte, üretim artık ana şirketin bulunduğu devletin politik sınırları içinde organize edilmemektedir."

Üretimin ulusüstü düzenlenmesi, aslında 'uluslararası bir üretim tarzı'nın doğmuş olduğunu gösterir... Ulaşılan düzeyde, sermayenin sınır tanımayan kar hırsı kendisini çoktandır sanayi aşamasından finansal aşamaya yükseltmiş, 'üretken sermayeye ve dolayısıyla da reel ekonomiye mali kaynak oluşturma temelinden koparak bütünüyle spekülative faaliyetlere, mali manipülasyonlarla paradan para kazanmaya ve rant gelirlerine yönelen devasa bir ekstra finans sermayesi' haline gelmiştir. Üstelik bu gücü denetleyebilecek başkaca bir güç de yok.

Sermayenin tarihi devinim ve gelişimi içinde ulaştığı küresel bazdaki egemenliğinin bu hali, emperyalizmin mali aşı-

Mevcut haliyle sermayenin emekle en üst düzeye ulaşmış olan uzlaşmaz çelişkisi, aynı şekilde doğayla da en üst düzeye ulaşmıştır. Doğa üzerindeki yıkıcı, yok edici etkileri dünya ölçeğini de aşmış, artık atmosfer ve ötesine yayılmıştır.

ması, etkilerini yaşamın tüm alanlarında gösteriyor. Bu etkiler, sadece toplumlar/bireyler üzerinde değil, doğa üzerinde de kendisini gösteriyor. Mevcut haliyle sermayenin emekle en üst düzeye ulaşmış olan uzlaşmaz çelişkisi, aynı şekilde doğayla da en üst düzeye ulaşmıştır. Doğa üzerindeki yıkıcı, yok edici etkileri dünya ölçeğini de aşmış, artık atmosfer ve ötesine yayılmıştır. Ozon tabakasının delinmesi, iklim değişiklikleri, nükleer güç kullanımları, zehirli ve radyoaktif atıklar vb. ile insan yaşamı ve doğa yavaş yavaş yok ediliyor, ayrıca bir anda bir bütün olarak da yok olma tehlikesi ile karşı karşıya. Bu yönüyle, emperyalizme karşı mücadele, insan yaşamını ve doğayı korumak için de zorunlu.

Birey/toplumlar üzerindeki etkiler ise yaşamın her alanında görülüyor. Her şeyden önce, ABD ve diğer emperyalist ülkelerin toplumları da dahil olmak üzere, zenginlik-yoksulluk uçurumu tüm dünyada devasa boyutlara ulaşmış durumda. "BM İnsani Kalkınma verilerine göre, 1998 yılı itibarıyla, dünyanın en zengin üç kişisinin servetleri, yaklaşık 600 milyon insanın yaşadığı 48 ülkenin gayri safi milli hasılasına eşittir" ve "dünyadaki en zengin on kişinin net servetleri, gelişmekte olan ülkelerde yaşayan bütün insanların yıllık gelirlerinin toplamından daha fazladır. (...) Bugün yeryüzün-

de 1,2-1,5 milyar insan temiz içme suyu bulamıyor; (...) açlık, yetersiz beslenme, tedavi edilebilir ve basit aşıyla önlenbilir hastalıklardan ölen çocuk sayısı 20 milyondan fazla..."

Örnekleri çoğaltarak sıralamak mümkün. Ancak bu kadarı bile açıkça gösteriyor ki zenginlik-yoksulluk uçurumu; çok az sayıdaki zenginin sınırsız lüks yaşamına karşılık milyarlarca insanın yetersiz beslenmesi, hastalık, işsizlik, eğitim, sağlık sosyal hak ve hizmetlerden yararlanamama, sağlıksız ve yetersiz konut, çarpık kentleşme, ana-çocuk ölümleri, bireysel ve toplumsal bunalımlar, göç ve mültecilik vb.'ni ifade ediyor.

En genel hatlarıyla belirtmeye çalıştığımız tüm bu sorunların çözümü, yaratıcısı olan emperyalist sistemle mümkün değil. Zaten ulaştığı haliyle kendisinin aşılması koşullarını da sunuyor. Ancak, o, korkunç sömürsünü tek merkezden ve dünya çapında katlayarak sürdürmede kararlı. Postmodernizm (modernizm sonrası; sanayi sonrası topluma geçiş) gibi sinsi ideolojik yansırıyla da yanılsamalar yaratarak, değişimsel gelişimleri yavaşlatma ve hatta lehine çevirmenin yollarını bulma gayretinde. Ulusun hayali bir toplum olduğu, heterojenliği, bütünleştirilemezliği, modern ulus-devletlerin aşılması, sonrasında tek bir dünya devleti, kent devletleri vb. kavramlar ile formüle edilen bu ideoloji, sahibinin sesi olarak sahibinin varlığını ve geleceğini koruma ve sürdürmesine hizmet etmekte. Başka bir ifadeyle, bakilik umudundaki emperyalizmin günümüz ve geleceğini tarif etme; mef-

humun muhalifinden, sosyalist-komünist geleceğin/toplumun inkarını dillendirmekten ibaret.

Küreselleşme kavramı, doğası gereği ulus kapsamını aşmışlığı ifade ediyor. Ancak bu (küresel bazda egemenliğini kurmuş) mali sermaye ve sömürüsü açısından böyle. Ulusal devletleri ve kurumlarını kurduğu sistem içerisinde kendisine tabi kılarak -Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, IMF vb. aracılığıyla- sömürüyor. Sisteme dahil edilmiş ülkeler ekonomik, sosyal, siyasal alanlarda sürekli geriliyor... Sermayenin kendisinden, hele hele de bu halinden zarar gören unsurların (ki aynı zamanda sürecin devrim dinamikleridir) başında gelen işçi-emekçi sınıf ve diğerleri açısından örgütsel bir mücadele birliği anlamında da olsa, onların küreselliğini ifade edecek bir birlikten-enternasyonalizmden (gereklilikten öte bir zorunluluk olduğu halde) ne yazık ki bugün için söz edemiyoruz.

Biz bu noktada, Kürtler ve Kürdistan'ın durumu üzerinde de kısaca durmak istiyoruz. Günümüzdeki özgün durumları ile Kürt halkı ve Kürdistan da bütün diğer toplumlar ve ülkeler gibi 'küreselleşme' olgusundan etkilenmektedir. Hatta daha da yoğun etkilendiklerini söyleyebiliriz. Bu yoğunluk başka bir takım sebeplerle birlikte (bağımlılık, az ve dengesiz gelişmişlik vd.), günümüzde yükseldiği aşamasıyla emperyalizmin, varlığını sürdürme ve (umduğu) gelişimi sağlama/sürdürme amaçlı yeni yapılandırmalar ve kurumlar oluşturma gayretlerinde -ki Büyük Orta-

Sarsılan, yeni oluşturulan ve oluşturulmaya çalışılan statükolar içerisinde, şimdilik, Güney'deki istisnai oluşum dışında halkımız ve ülkemiz açısından olumlu bir durum yok. Bunu yaratacak olan da halkımızın kendi gücüdür.

doğu Projesi de bunlardan biridir- önemli bir yer tutmasından kaynaklanıyor. ABD ve müttefiklerinin Irak'a müdahalesi ile bölge bazında somutlaşan bu yönlü gayretleri/etkinlikleri, bölge dengeleri içinde Güney Kürdistan özelinde oluşan çıkar örtüşmesi sonucu Kürdistan'ın bu parçası ve halkı, ulusal bazda önemli kazanımlar sağladı. Bu, ulusal sorununu çözmemiş Kürt halkı için önemli bir gelişmedir. BOP kapsamında Suriye ve İran'a yönelebilecek bir müdahalede Doğu ve Güneybatı Kürdistan halkının da önemli oranda etkileneceği açık. Gerçekleşme durumunda bunun ulusal bir kazanımla sonuçlanıp sonuçlanmayacağı ise belli değil. Türkiye'nin ve Kuzey'in etkileneceğine gelince; BOP ve AB projeleri içindeki yeri, çok yönlü bir etkileşime gebe olduğun gösteriyor... Sarsılan, yeni oluşturulan ve oluşturulmaya çalışılan statükolar içerisinde, şimdilik, Güney'deki istisnai oluşum dışında halkımız ve ülkemiz açısından olumlu bir durum yok. Bunu yaratacak olan da halkımızın kendi gücüdür. (Postmodernist ulus ve devlet anlayışlarının tüm ideolojik saldırılarına rağmen ve aynı zamanda cevap olarak da.)

Kürt halkı açısından ulusal özgürlüğünü kazanmak, doğal ki çok önemlidir. Kürt halkı, gelişiminin ulusallık aşamasını yaşamak zorundadır. Bu her şeyden önce onun en do-

ğal hakkıdır. Sağlıklı bir gelişim, doğal aşamaların yaşanması ile mümkün.

'Tarihsel Gelişim Sürecinin Dayattığı Bir Zorunluluk: Devletleşme' adlı çalışmamızda da belirttiğimiz üzere "Devlet, her ne kadar ulusun zorunlu ögelerinden biri değilse de, Kürtlerin içinde bulunduğu, kökleri geçmişe uzanan şartları karşısında zorunluluk arz ediyor. (...) 21. yüzyılın kapitalist toplumlarında 'gelişimin yasası' hızla işliyor. Zaten gelişimin (özellikle de sosyo-ekonomik; uluslaşma bazında) gerisine düşmüş bir halk olarak Kürtler, farkı kapatabilmeli. Aksi takdirde gelişimin hızı karşısında çok daha gerilerde kalınacaktır. Mevcut durumda egemenlerce önleri kesilmiş durumda. Varolma mücadelesi veriyorlar. Bu durumdan kurtuluş/özgürleşme gerek, gelişimin çağını yakalamak için. Bunları tetikleyecek olan da devlet olgusudur. İki bin yıldan fazladır süren devletsiz dönemin tarihi ve acı tecrübeleri göstermiştir ki başka devletler, onlara kendi devletlerinin verdiği olanakları veremez. Bu kölecî devletler döneminde de böyleydi, feodal devletler döneminde de. Hele hele kapitalist-emperyalist çağda..."

Günümüz şartlarında, uluslaşma sürecinin devlet kurumuyla tamamlanması 'gelişim farkını kapatabilmenin', 'modernleşme'nin(!) olanaklarını sunacak, buna kaynak olacaktır.

Ne var ki, tek başına ulusal özgürlüğü hedeflemek/kazanmak da yetmiyor. Ulaşılabilecek ulusal özgürlük, sınıfsal özgürlüğün altyapısını sunmayacaksa, sınırlı (ulusal baskıdan muaf ama emperyalist sömürüye ta-

bii olma), eksik bir anlam ifade edecektir. Genelde ulusal kurtuluş hareketlerine, özeldde Kürt ulusal hareketine sınıf ideolojisinin önderlik etmesi gerekliliği de buradan kaynaklanıyor.

Bu noktada şunu da belirtmekte yarar var: Artık günümüz koşullarında sınıf ideolojisinin önderlik etmediği bir ulusal kurtuluş hareketini (küreselleşme sürecinin) devrim dinamikleri arasında gösteremeyiz. Ulusallığın yerelliğini evrensellğe taşıyan bağ; sermaye-emek ilişkisinin sermaye ayağı, çoktandır çıkarlarının ulusallığını aştığını gördü. Emek ayağı için ise bunu söylemek henüz erken. Tüm bileşenleriyle mesafeyi kapatması gerekiyor. Kapatıldığı ölçüde bir bütün olarak (ulusal ve sınıfsal) özgürlüğe yaklaşacak ve aynı zamanda devrim dinamiklerinin Kürdistan ayağı olabilecek.

Emperyalizmin sömür sistemi içinde ulusal yapı ve kurumları geriletme, kendine tabi kılma olgusundan muaf olmayan, parçalı, bağımlı ve kendi iç çelişkilerini henüz aşamamış mevcut statükosu ile Kürt halkının ve Kürdistan'ın durumu, diğer halkların ve ülkelerin durumlarından çok farklı ve kendine özgü. Bu farklılık ve özgünlük ise Kürt halkının omuzlarına çok ağır bir yük yüklüyor. Kürt halkı, bu yükü omuzlarından atacak potansiyel güce sahip. Sorun, bu potansiyel gücün doğru hedefe (ulusal-sınıfsal kurtuluşa), doğru bir şekilde kanallı edilebilmesinde. Bu noktada ise özellikle Kürt devrimci sosyalistlerine, aydınlarına büyük görev düşüyor.

Son derece hassas olan coğrafik konumunda Kürt halkının ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelesi ve yaratacağı devrim-

Ulusallığın yerelliğini evrensellğe taşıyan bağ; sermaye-emek ilişkisinin sermaye ayağı, çoktandır çıkarlarının ulusallığını aştığını gördü. Emek ayağı için ise bunu söylemek henüz erken. Tüm bileşenleriyle mesafeyi kapatması gerekiyor.

ler, sadece Kürt halkını/Kürdistan'ı değil, başta tüm bölge halkları/ülkeleri olmak üzere küreselleşmenin merkezi odaklarını da derinden etkileyecektir. Tarih, Kürt halkına ikinci kez bu boyutta bir misyonu üstlenme görevini, hatta zorunluluğunu veriyor.

İşte Kürt halkının, emperyalizmin günümüzde ulaştığı aşama olan küreselleşmenin kendisi ve ideolojileriyle zıtlığı bu kadar keskin.

Modernizm, Postmodernizm hakkında çok yazıldı, tartışıldı. Bu ürün bolluğu içinde insanın yolunu bulması gerçekten de zor. Ancak, dikkatli bir izleyiş şunu gösterecektir: Her sosyal sınıf kendi çıkarları açısından düşüncesini şekillendiriyor. Doğaldır. Doğal olmayan, egemen sermayenin toplumlar ve doğa üzerindeki doymak bilmez sömürsünü yıkım, yok etme boyutlarına ulaştırmış olmasıdır. Dönemine göre şekillendirdikleri ideolojileri ise bu yıkıcı, yok edici sömürülerinin hizmetinde. Bu nedenle, emperyalizme karşı mücadele aynı zamanda onun ideolojik saldırılarıyla da mücadele demek.

Bu temelde, Aydın Çubukçu'nun "Sömürgecilik, batılı olmayan kültürlerin fiziksel işgali demektir. Modernizm, kendini bir tür hakikat odağı gibi tanımlayarak, batılı olmayan kültürlerin belleklerini işgal etmek demektir. Postmodernizm ise, kendisini bir tür hakikat odağı gibi tanımlayarak, batılı olma-

yan kültürlerin kimliklerini kendine mal etmek, onların geleceklerini sömürmek ve varoluşlarını işgal etmek demektir." tespiti gayet yerinde.

Bakış açımızın esasını böylece ortaya koyduktan sonra, temel unsurlardan hareketle bu kavramların Kürt halkı açısından yorumunu yapmak istiyoruz.

Modernizm kavramında, temel unsur olarak zamanın yenisi lehine eskiden köklü bir kopuş olgusu üzerinde durulmaktadır. Zaman, zamana göre eski-yeni alt unsurları da her biri kendi içinde 'eşitsiz gelişim yasası' karşısında nasıl bir anlam ifade eder? Örneğin, 2005 yılının Fransa'sının eskileri ve yenileri ile Kürdistan'ın eskileri ve yenileri aynı mıdır, ya da benzeşiyor mu? Yoksa farklı şeyleri mi ifade ediyor? Aynı, hatta benzer olmadığı, farklı olduğu ortada. Şunu da burada hatırlatmakta yarar var; farklı olması etkileşim yaşanmadığı anlamına gelmez.

Soruyu farklı bir şekilde de sorabiliriz: Gelişmiş ülkelerin halklarının eski-yenilerini mi, yoksa kendi eski-yenilerimizi mi esas alacağız? Ya da her ikisinin sentezi mümkün mü? Doğru bir sentez bizce doğru yöntem olacaktır.

Bu kapsamda şu konuya değinmek gerekiyor: Kürt halkı, modernizm kavramıyla ifade edilen olguların hangi kaynaklarına sahip ya da hangilerine sahip değil? İlk başta, ulus-devlet gibi önemli bir kaynaktan henüz yoksun olduğunu vurgulamak gerekli. Bu yoksunluğun bedelinin ne derece ağır ödendiği de biliniyor. Kürt halkı için devletleşmenin zorunluluğuna ve nedenlerine yukarıda değinmiştik. Mevcut haliyle 'suyu

kesilmiş kurak topraklar' gibi.

Ulus-devletten yoksunluk; egemen devletlerin ve emperyalizmin iç içe geçmiş, yoğunlaşmış sömürsü, başta ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda olmak üzere tüm alanlarda gelişimini önüyor. Mevcut cılız gelişim ise, iç dinamiklerin sürekli bastırılması sonucu esas itibariyle egemen devletlerin ve emperyalizmin çıkarlarının gerektirdiği kadarıyla ve onların üzerinden, orjinal, doğal olmayan ve sağlıksız bir gelişim. Kürdistan'da işçi sınıfının zayıflığı, aydınların nicel ve nitel durumu, sağlıksız-çarpık kentleşme, din kurumunun etkinliği vb. bir çok gerçek bunun bariz örnekleri.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, bilimsel, teknolojik gelişmelerin bir takım olumlu yansımaları gibi bazı dış etkenlerin de katkılarıyla Kürt halkının iç dinamiklerinde -tüm baskılara rağmen- nisbi bir gelişim yaşandığı da bir gerçek: Ulusal ve sınıfsal bilincin yaygınlaşması, dil ve tarih alanlarındaki bilimsel çalışmaların hızlanma-

Küreselleşme olgusuna rağmen, Kürt halkı ve Kürdistan, öncelikle gerisine düşmüş olduğu günümüz gelişim aşamasını yakalamak zorunda. Bu nedenle, zamanı her anıyla en iyi şekilde değerlendirmek zorunda.

sı, Kürtçe basın-yayın ve sanat eserlerinin çoğalması, toplumun politizasyonunun hızlanması gibi.

Ne var ki, sanayisini kurmuş ve geliştirmiş, bilimsel ve teknolojik gelişimi yakalamış, planlı, sağlıklı kentleşmesini gerçekleştirmiş; eğitim, sağlık, sosyal güvenlik sistemlerini kurmuş; içteki geri kültürle hesaplaşmasını tamamlamış bir Kürdistan için bunların yeterli olmadığı açık.

Ne yapmalı? Suyumuzu ve toprağımızı sahiplenip, alinterimizi de katarak tüm topraklarımızı yeşertmeliyiz...

Biz bu süreci, küresel, bölgesel bazda dengesiz gelişimin, aleyhimize olan dengesizliğini ortadan kaldırma, gelişimin yasasının zamanımızdaki

durumunu yakalama süreci olarak tanımlıyoruz. Modernizm kavramıyla ifade edilmek istenen olgulara bakışımız ve tanımlamamız işte böyle.

Topumlar arası etkileşim olgusu, tarihsel gelişimi içinde kapitalizmin doğuşu ve gelişimiyle daha da yoğunlaştı ve yaygınlaştı. Günümüzde yapı ve biçimleriyle bir hayli değişerek, 'küreselleşme' kavramıyla ifade edilen hale büründü. Yukarıda da vurguladığımız gibi, küresel bazda yaygınlaşmış ve merkezileşmiş mali sermaye bu haliyle kendisinin aşılması için nesnel koşullarını da sunuyor. Mali emperyalizmin, ne öncülleri gibi postmodernizm, ne de başka ideolojileri onu gelişim yasasının (köhnenin yok oluşu ve yeninin doğuşu) işleyişinden kurtaramayacaktır.

Küreselleşme olgusuna rağmen Kürt halkı ve Kürdistan, öncelikle gerisine düşmüş olduğu günümüz gelişim aşamasını yakalamak zorunda. Bu nedenle, zamanı her anıyla en iyi şekilde değerlendirmek zorunda.

Xweşîya helbestê

✍ Lokman Polat

Bavê navê "Surrealîzm"ê helbestvanê Fransî Guillaume Apollinaire ye. Ew jî wek gelek helbestvanên din, ji bo xwenûkirin û pêşveçûna helbestê di nav lêgerînek de bûye. Ew li riyên nû û asoyên berfireh geriyaye. Wî ne tenê helbest nivîsiye, di gel helbestan şano, çîrok û roman jî nivîsandîye.

Di navbera helbesta klasîk û ya nûjen de bi her awayî, bi taybetî jî ji alî ziman, form û demê de ferq heye. Li cîhanê pêşevayê helbesta nûjen Ba-

udelaire û Rîmbaud in. Wan wek şikl û naverok helbestê ji ya klasîk cuda kirin.

Helbestvan Melarmê dibêje: "Helbest ji peyvên pêk tê. Lê, peyv peyvên manedar in." Helbestvan Valéry jî dibêje: "Zimanê helbestê di nav ziman de zimanekî taybetî ye, cuda ye."

Li cîhanê gelek însanên helbesthez hene. Ji bo wan xweşî û girîngîya helbestê bêpayan e. Helbest ji bo wan riya jîyanê ye, aramîya gîyanê ye, hunera hest û ruhê însanan e. Ew de-

rûnîya ruhê xwe bi saya helbestê ji tenêtiyê xilas dikin û di hêla ruhî de şad dibin. Gelek helbest di hêla felsefî û estetikî de hîtabê ruhê mirov dikin. Lewre jî helbest dibe ronahîya hundirîn a ruhî. Helbestên lîrîk û trajîk derûnîya hestên mirov didin der, dibin neynika psîkolojîya mirov. Lê, di wan de çîrîska hêvîyê jî heye.

Di helbestan de, bi saya îmgeyan, sembol û nîşanan gelek tiştên ravekirin. Helbestên helbestvanê nûjen Paul Eluard

ji bo însanan bûbû hêvî, rona-
hî û xweşiya ruhî. Wî di hel-
bestên xwe de mijara evîn û
azadiyê dinexşand û hîtabê
hestên însanan dikir, azadî, ro-
nahî û xweşiya jîyanê bi mirov
didan hezkirin.

Li ser xweşiya helbestê çi-
qas bê nivîsîn, çi bê gotin jî
hindik e. Helbest xweş e, lê
dema tê xwendin, dema wek
stran tê strandin hîn xweştir di-
be. Di van demên dawîn de hi-
nek helbestvan helbestên xwe
di kasetan de xwendin. Hinek
dengbêjan ji ber helbestan
klam û stranên xweş gotin.
Min helbesteka keçek kurd li
ser kaxiz xwendibû, xweş bû,
lê dema min di Medya-Tv-ê de
guhdariya xwendina helbesta
wê kir, bi min hîn xweştir hat.

Li ser helbest, çiye, çi nîn e,
gelek nivîs hatine nivîsîn. Lê-
belê piraniya wan nivîsên ku
hatine nivîsîn ne bi kurdî ne.
Bi zimanên din in. Di Kurdistana
bakur de pirtûkên helbestan
hindik in. (Ji sala 1975-an heta
sala 1980-yê tenê du pirtûkên
helbestan bi kurdî hatin weşan-
din. Ew jî yek a Rojen Barnas
bû ya din jî a kurdê Kafkasyayê
Askerê Boyik bû.) Nivîsên ku li
ser helbestan hatine nivîsîn bi
tiliyên destan tên jimartin.

Helbest şaxekî edebîyatê ye
û gelek cureyên wê hene. Ji bo
şiklê helbestê qalib tunin. Hel-
bestên dirêj û kin, yên bi wezn
û bê wezn, yên bi malik û yên
dûz û herweha gelek cure hel-
best hene. Naveroka helbestan
jî curbecur û pirrengî in. Li
ser her mijarê dikare helbest
bê nivîsîn.

Helbest hîtabê hest û ruhê
mirov dike û dîqeta mirov dik-
şîne, mejîyê mirov dixê hare-
ketê. Helbest di derûnîya ruhê
mirov de xweşhalî yan jî xem-
gînî çêdike, mirov coş jî dike û

Helbest şaxekî edebîyatê ye
û gelek cureyên wê hene. Ji
bo şiklê helbestê qalib tunin.
Helbestên dirêj û kin, yên bi
wezn û bê wezn, yên bi
malik û yên dûz û herweha
gelek cure helbest hene.
Naveroka helbestan jî cur-
becur û pirrengî in.

bi derd, kul û keder jî dike. Hi-
nek helbest hene, wisa xweşa
mirov diçe ku, ruhê mirov pê
mest dibe.

Jîyana her helbestvanî ji na-
veroka helbestên wî/wê cuda
ye. Lêbelê, carna di helbestên
helbestvanan de rengê jîyana
helbestvan bi xwe heye. Hel-
bestvanekî/a aşîq, rengê eşqa
jîyana xwe bibe, nebe dide
helbesta xwe. Lê, car heye hel-
bestvanekî/a neaşîq li ser eşqê
dikare helbesteke baş û xweş
binivîse. Helbestvanekî/a ku di
jîyana xwe ya rasteqîn de bê
derd û kul be, dikare helbeste-
ke tije bi derd û kul û keder bi-
nivîse. Helbestvanekî/a xemgîn
jî dikare helbesteke şadimani-
yê, keyfî û zewqê, şad û bexti-
yariyê binivîse. Helbestvan
carna derdê xwe, lê piranî
derd û pirsirêkên civakê dini-
vîse.

Ji hinek helbestan stranên
gelek xweş pêk tên. Hinek hel-
best ji bo ajîstasyona sîyasî baş
tên bikaranîn. Hinek helbest ji
alî xwendevanan ve tene ezber
kirin. Ez dizanim ku gelek nas
û dostên min hinek helbestên
Ahmed Arif, Nazim Hikmet û
Cegerxwîn ezber kirine.

Li rojhilata navîn helbesta
klasîk a Areban, Farisan û Kur-
dan xurt e. Helbesta klasîk a
tirkan tune. Helbestên ku di
dema Împaratorîya Osmanîyan
de hatine nivîsîn bi farisî ne.
Lê, helbesta tirkan a modern
xurt e. Ev xurtbûn jî bi saya
helbestvanên ku netirkin, lê bi
tirkî dinivîsin. Herwekî Nazim

Hikmet bi eslê xwe Polonî ye.
Ahmed Arif kurd e.

Helbesta kurdî ya nûjen li
Kurdistana bakur hêj nû gul
vedide û ber bi kemilandinê ve
diçe. Helbesta kurdî a klasîk
hem li başur û hem li bakurê
Kurdistana gelek xurt e. Lê, li
bakur helbesta nûjen qels e. Ez
bi rewşa helbesta kurdên rojhi-
lat baş nizanim. Ez dizanim ku
ya wan a klasîk xurt e, lê ya
modern di çi rewşê de ye, ha-
ya min jê tune. Helbesta kur-
dên Kurdistana başur û başurê
rojawa -kurdên binxetê- baş in.
Ji ya Kurdistana bakur xurttirin.
Li perça herî biçûk a Kurdistana
nê, helbesta kurdî ji perça herî
mezin a Kurdistana xurttir û
geştir e. Bi min, divê nivîska-
rên kurdên bakur girîngiya afi-
randina helbestê li ber çav big-
rin û giranî bidin afirandina
helbesta kurdî a nûjen li Kur-
distana bakur.

Helbest û helbestvan

Helbestvanek dikare helbes-
tên xwe bi wezn û kafîye jî bi-
nivîse û dikare bê wezn û kafî-
ye jî binivîse. Ew li gor dilê
xwe şikl û şemalê dide hel-
besta xwe. Helbestvan dikare
behsa hemû tiştên ku însan
eleqeder bike, binivîse. Di nav
rêz û hevokên helbestvanan de
evîn, jîyan, soreş, civak, eş, ke-
der, hêvî, bedbînî, bextiyarî,
hestên derûnî û gelek tiştên din
hene.

Huner jîyanê bi mirov dide
nîşandan. Hunermend, ji realî-
têya civakî cuda nîn e. Jîyana
helbestvan, têkiliyên wî/wê li
ser fikr û hunera wî/wê tesîr di-
ke. Hunermend -wêneçêker,
peykervan, muzîsyen, dengbêj,
aktor, çîrokbêj, romannîviser,
helbestvan- bi karkerîya ked û
mejî ji rengan, dangan, peyv û

hevokan, îmgê û xeyalan cîhanek ava dikin, nexş û coşîyên jîyanê didin nîşandan.

Hunermendîya helbestvanan zor û zehmet e. Jîyana wan ne wekî însanên normal jîyanekî basît e, rojane ye. Ew ji karkeran bêtir karkerin, xebatkarin. Lewre ew di afirînin. Di welatên paşvemayî de, hunermend, rewşenbîr, nivîskar, dibin hedefa dewleta antî-demokratîk, bi fermanên dîktatoriyê dikevin hepis û zîندان, sirgûn dibin.

Helbestvan însanên welatparêz yên herî xas in. Heger ew ji welatê xwe, zimanê xwe, gelê xwe, edebîyata xwe hez nekin, evîndar nebin, nikarin helbest binivîsin. Helbet mexseda min ji evîndariyê ne tenê evîna keç û xortan e, yan jî ne tenê evîndariya helbestvanekî bi keç an jinek re ye. Hezkirina ji gel û welat jî evîndariyek e. Helbestvan dikare welat bişîbine gulek û li ser gulê helbest binivîse. Helbesta "Aylê gulê, gulê, gulê nadim malê dinê" li ser welat hatiye nivîsin û li vir "gul" sembola welat e.

Helbestvan însanên welatparêz yên herî xas in. Heger ew ji welatê xwe, zimanê xwe, gelê xwe, edebîyata xwe hez nekin, evîndar nebin, nikarin helbest binivîsin. Hezkirina ji gel û welat jî evîndariyek e.

Helbest keda mejî ye û bi sebir tê nivîsîn. Yê ku bêhteng be, bê sebir be bila xwe nêzikê helbestê neke. Tu tiştê ku bi kedê bê afirandin hêsan nîn e. Keda însanan pîroz e. Divê herkes ji kedê re rêz û hurmet nîşan bide.

Nivîsîna helbestan di serî de qels be jî, paşê di pêvajoya demê de dikemile, digîşe kemala xwe. Jîyan bi mirov gelek tişt dide fêkirin. Her rojên pêşerojê zanîna mirov zêde dibe. Hunera gotinê li ser mirov tesîr dike. Hestên mirov û ramanên mirov li hevûdu diquncin, hevîtemam dikin û mirov pêşve dixin.

Bingeha helbestê peyv e, gotina hunerî ye. Hevok ji peyvan pêk tên. Afirandina helbestê, wek çekirina dermanê xwezayê ye. Helbest dermanê hest

û ruhê însan e. Helbest ne tenê bi ramanê, herweha bi hest û xeyalan tê afirandin. Lê, ev afirandin afirandina keda mejî ye. Di helbestê de, di gel hest û raman, şîkl û naverok heye. Mijar û temaya her helbestê cuda ye.

Hestên helbestkî, wekî herikandina avê ye. Carna tiştên ku mirov ji dil û bi hestên xwe tîne zimên, wekî kehanetê di jîyanê de rast derdikevin. Min beriya têkçûna Saddam Huseyin li ser têkçûna wî û azadiya gelê kurd helbestek nivîsî, tiştên ku min nivîsibû pêk hat, rast derket. Ev jî zanîna dûrbîniya hestê nivîskar e. Bi tirkî jê re "önsezi, öngörü" dibêjin, anku mirov bi hestên xwe pêkanîna wê tiştî hîs dike, yan jî texmîn dike ku ew tişt dê pêk bê û paşê pêk tê.

Li cîhanê tu tişteke mutlaq ku neyê guhertin tune. Li xwezayê û di nav civakê de hertişt tê guhertin. Guherandin zagonêkî dîyalektîkî ye. Heger mirov xwedî zanîna dîyalektîkê be, dikare beriya guherandinan, guherînê bibîne.

Kürt sorununda öncelikli çözüm federasyon olmalıdır

✍ Hurşit Kaşıkırmaz

Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduğundan bu yana politik olarak inkar ve imhaya dayalı bir strateji uyguluyor. 80 yıldır üniter devlet, tek ulus edebiyatıyla şoven bir tutum içerisinde olan bütün renklerden burjuva politikacılar, sözde aydınlar, askerler ve bunların etki alanındaki kitle bu davranış ve savunularıyla anti bilimsel, anti demokratik hatta anti insani bir cephede birleşiyorlar. Bu kadar geniş bir yelpazede bulunan kurum, kuruluş ve kişilerin, ülkede kang-

ren olmuş bir sorun karşısında "bizim böyle bir sorunumuz yok" demeleri, insanı ister istemez kara kara düşündürmektedir.

Bunca olup bitene rağmen, varolan sorunu "terör ve teröristlerin oyunu, dış mihrakların tezgahı" olarak kamuoyuna yansıtmak ve bu söylemler üzerinden politika yapmak, hatta ülkenin güvenliğini sağlamaya çalışmak, halkı, insanları bu duygu ile yönlendirmek bu sorunun üstünü örtmeye yetmedi, yetmeyecektir. Bu çaba-

lar bu saatten sonra beyhude çabalardır. Çünkü 20-30 yıldır verilen mücadeleler, yapılan çalışmalar Kürt sorununu hem ulusal alanda hem de uluslararası alanda gündeme getirmiş ve onun tartışılmasına zemin hazırlamıştır.

Türkiye'de Kürt sorunu bugünün sorunu değildir. Bu sorun Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşu ile birlikte varolmuş ve çözümsüzlük içerisinde egemenler tarafından inkar edilerek günümüze kadar sarmıştır. Bu sorunun bugüne

kadar çözümlenememiş olması ve onun günümüze kadar sarkmasına neden teşkil eden sebepler çoktur.

1- Başta öznel öge, yani Kürt cephesi sorunun çözümü için yeterli derecede şartları olgunlaştıramamış, çözüm için daha net politikalara sahip olmamıştır.

2- Kürt cephesi bugüne kadar çözüm için iç birliğini sağlayamayarak, bir konsensus oluşturamamıştır.

3- Ulusal ve uluslararası koşulların çözüm için uygun bir momente sahip olamaması.

Bir bütün olarak bu nedenlerden dolayı Kürt sorunu Türkiye’de çözümsüzlük içinde günümüze kadar sarkmıştır. Burada Türk devletinin sorunun çözümünün önünde engel olduğunu vurgulamıyorum. Çünkü hak hiçbir zaman verilmez, hak alınır. Önemli olan bizlerin (Kürt cephesinin) hakkın nasıl alınacağını anlaması, kavraması ve ona göre hareket etmesidir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuyla birlikte inkar ve imha politikasına sahip olan devletin bu tutumuna karşı Kürtler onlarca kez ayaklanarak, bu sorunun çözülmesi gerektiğini dile getirmişlerdir/getirmektedirler. Fakat öyle olmuştur ki, Kürtlerin her hak arayışı ve sorunun çözülmesi istemi kan ve katliam ile bastırılmıştır. Şunu belirtmekte yarar vardır: Kürtler hiçbir zaman sorunun çözümlemesi için ayaklanma ve kan akıtma taraftarı değiller. Ama devletin yasaları bu sorunun tartışılarak bilimsel ve insani bir tarzda çözümlenmesine olanak tanııyorsa ve “bizim böyle bir sorunumuz yok” deniyorsa, Kürtlerin örgütlenmeleri, mücadele ederek

Bunca olup bitene rağmen sorunu “terör ve teröristlerin oyunu”, “dış mihrakların tezgahı” olarak kamuoyuna yansıtmak ve bu söylemler üzerinden politika yapmak, halkı bu duygu ile yönlendirmek, sorunun üstünü örtmeye yetmedi, yetmeyecek.

sömürgeci boyunduruktan kurtulmanın yol ve yöntemlerini denemeleri onların en doğal haklarıdır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti 80 yıldır “demokrasi” ile yönetildiğini iddia ediyor. 80 yıldır “demokrasi” ile idare edilen bu ülkede hangi sorun tartışılarak, bilimsel ve insani bir biçimde, halkın talepleri doğrultusunda çözüme kavuşmuştur? Demokrasi, burjuva anlamda da olsa, farklılıkları hazmetme, kabullenme yöntemidir. Yazının başında da belirttiğim gibi sorun Kürt sorunu (ki diğer sorunların çoğunda da öyledir) olunca, kimi kendisine “sosyalistim, devrimciyim” diyenler de dahil olmak üzere demokratlardan aydınlara, askerlerden muhafazakarlara, milliyetçilerinden dincisine ve bunların etki alanındaki kitlelere varana kadar geniş bir yelpazede birliktelik sağlanıyor. Burada sanki kim daha çok millici yarışı yapıyor. Bu geniş yelpazede yer alan bütün kesimler her konuda “bilime ve akla” dayalı hareket ettiklerini iddia ediyorlar. Öyle ki bu kesimlerin bu yöntemlerinin içerisinde Kürt ulusu yer almıyor. Kürtler bilim ve akıl dışı bir yöntemle tabi tutuluyor. Türk ulusuna kendi devletini kurma, kendi dilini koruma ve geliştirme, kendi kültürünü koruma ve geliştirme hakkı tanınıyor. Ama devlet hariç ulus olma özellikleri açısından aynı kıstaslara sahip olan Kürtler söz konusu oldu-

ğunda “bilimsellik ve akıl” ile hareket etmek bir tarafa bırakılıyor. Bu anlamda Kürtler kaderleriyle baş başa bırakılıyor, baskı altında tutuluyor, horlanıyor ve dahası kişiliği rencide ediliyor. Bir ulusu düşünün ki; onu dilinden, kültüründen, gelenek ve göreneklerinden koparıp, ona başka bir dil, başka bir kültür ve başka bir gelenek-görenek empoze ediyorsunuz. Bu durumun neresi bilimsellik-tir? Neresi akla dayalı davranmadır? Bu ulusun-halkın bütün tarihsel değerlerini hiçe sayarak onu asimile etmek, etmeye çalışmak bir insanlık dramıdır.

Bugün varolan koşullarda bu sorunun çözümlenmemesi Türkiye’de barış ve istikrarın sağlanamaması anlamına gelmiştir/gelecektir. Türkiye üniter yapısı içerisinde iki büyük temel ulus ve onlarca azınlık bulunmaktadır. Devlet ve onun rejimi böyle devam ederse, başta Kürt sorunu ve azınlık halkların durumu onun kanayan yarası olmaya devam edecektir. Bizim istem ve arzumuz, öncelikli olarak üniter devlet sınırları içerisinde bulunan iki ulusa dayalı federatif bir çözümdür. Böylesi bir çözüm durumu gündeme geldiğinde, ülkede bulunan azınlık halkların durumu da yeni “demokratik” yapı içerisinde çözüme kavuşacaktır. Federatif yapı, yani federasyon savunusu ülkenin bölünmesi anlamına gelmiyor. Kürt cephesinde şu anda zaten hiçbir kurum ve kuruluş ülkenin bölünmesine yol açacak bir stratejiye sahip değildir. Bu anlamda federasyon savunusunu dile getirmek ve bu konuda propaganda yapmak Kürt cephesinin en demokratik hakkıdır. Şu andaki koşullarda böylesi bir çözüm

yöntemi burjuva demokratik bir hak ve çözüm biçimidir. Bu savunu rejimin temellerini sarsmaz, rejimin burjuva anlamda demokratikleşmesini ve ülkede kangren olan Kürt sorunu ve diğer kimi durumlarda bir iyileşmeye gitmenin önünü açar.

Fakat 80 yıllık devlet geleneği gereği, Kürtler ve diğer sol muhalefet için izlenen politika, uygulanan strateji göz önünde bulundurulduğunda, bunca olup bitene rağmen devletin hemen hemen bütün organları, kurum ve kuruluşlarının konu hakkında takındıkları tavır ve izledikleri rota aynıdır. Önerilen çözüm yönteminin (federasyon) burjuva demokratik bir hak olması bile onları ürkütüyor/ürkütecektir. Çünkü 80 yıldır oturmuş bir devlet geleneğinin revizyonu (yeniden yapılanması) yeni güç dengelerinin oluşmasına yol açacak ve devletin bugünkü halinden memnun olan ve ondan rant edinen, hatta bugünkü durum kendilerinin varlık sebebi olan kimseler böylesi bir değişikliğe şiddetle karşı çıkacaklardır. İşte bu noktada "Hak verilmez, alınır!" ilkesi kendisini dayatmaktadır. Bu konularda Türkiye öyle enteresan bir ülke ki, bugün Avrupa Birliği'ne (AB) girme konusunda bile o eski statükonun bozulmasını hazmedememektedir.

Deyim yerindeyse, AB Türkiye'yi salt jeopolitik konumundan dolayı birliğe dahil etmek istemektedir. Türkiye de bu durumu güle-oymaya kabul etmektedir. AB'ye girecek olan bir ülkenin başta burjuvazi, yani ulusal ve uluslararası sermaye için demokratik bir ortama ve uygun bir altyapıya sahip olması şartı vardır. Devlet bu düzenlemeyi dahi oluşturacak

ABD kendi çıkarları için bu bölge ve ülkelerde eski statükoyu kırıp yerine yeni bir statüko getirme çabalarına gerekçe olarak, bir yalandan ibaret olan "barış, demokrasi ve özgürlük" kavramlarını hoyratça kullanmaktadır.

bir mentaliteye sahip değildir. AB her gün "şu konuda düzenleme yapmalısınız, bu konuda şartları, yasaları uygun bir zemine oturtmalısınız" beyanlatlarıyla iktidarı, devleti uyarıyor. Öyle ki AB, hakkı olmayan hak için bu kadar uğraş veriyor. Ve esasen sermayenin çıkarları için yapılacak olan bu düzenlemeler, statükocu, gerici, şoven yapılanma tarafından hazmedilmeyerek, eski yapıda diletirmektedir. Ama devletin durumu bu olmasına rağmen, ağır aksak da olsa AB kendi isteklerini yavaş yavaş iktidarlara ve devlete yaptırmaktadır. Bundan dolayı sermayedarlar kendi aralarında, onun sözcüsü siyasetçiler kendi aralarında bu durum için dolaşıp duruyorlar. Devletin konumu gereği bu süreç böyle işleyecektir. Eski statükonun kırılması yönünde bu durum birinci şıktır.

İkinci şık ise; ABD'nin Avrasya Stratejisi ve Büyük Ortadoğu Projesi'nin (BOP) Kafkaslar ve Türkiye üzerinde yaratacağı etki ve yol açacağı değişikliklerdir. ABD'nin Ortadoğu'da öngördüğü bu strateji gereği, ister istemez Türkiye de bu durumdan etkilenecektir. Şu anda bile bunun etkileri görülmektedir. ABD'yle stratejik ortaklığı bulunan Türkiye ile ABD arasında Avrasya ve Ortadoğu Stratejisi konusunda dönem dönem anlaşmazlıklar çıksa da, sonuç olarak Türkiye ABD'nin istemleri doğrultusunda hareket etmek zorunda kal-

mıştır/kalacaktır. Bu durum sadece Türkiye için değil, genel anlamda Ortadoğu ülkeleri açısından, büyük oranda olmasa da eski statükonun kırılmasına yol açmış, açmaya devam edecektir. Bu durumdan ötürü bölge ülkeleri hem ekonomik hem politik olarak yeni bir süreçle karşı karşıyadırlar. ABD kendi çıkarları için bu bölge ve ülkelerde eski statükoyu kırıp onun yerine yeni bir statüko getirme çabalarına gerekçe olarak bir yalandan ibaret olan "barış, demokrasi ve özgürlük" kavramlarını hoyratça kullanmaktadır. ABD bu kavramlar üzerinde oynayarak bölgeyi kendi istediği şekilde düzene sokmaya çalışmaktadır. ABD bu bölge için "barış, demokrasi ve özgürlük" derken, çağımızda artık gericileşmiş olan temsili parlamenter rejimi bir kurtuluş olarak bölge halklarına işaret etmektedir. Çünkü çağımızda temsili parlamenter rejimler emperyalizme darbe niteliği taşımıyor. Tam tersine bu rejim biçimleri 21.yy'da emperyalizmin hem ekonomik hem politik yöneliminin önünü açarak, onun istediği bölgelerde hakimiyeti pekiştirmesine olanak sağlıyor.

Bu iki şıktan dolayı bölgede, hatta Türkiye'de eski taşların yerinden oynatılması ve onlara yeni bir biçimin verilmesi gündemdedir. Bu, emperyalistlerin uzun erimli bir stratejisidir. Bu noktada Türkiye'de Kürt cephesi ve sol kesim bu durumdan nasıl yararlanacağını ve nasıl bir politik hat izleyeceğini belirlemeli ve ona göre hareket etmelidir. Kürt cephesi açısından, bu durumdan yararlanmak, izlenecek politik hat ve yapılacak olan etkinliklere bağlıdır. Kürt sorununun günü-

müz koşullarında çözümlenmesi için Kürt cephesinde belirli bir duyarlılık ve güçlü bir potansiyel vardır. Meseleye sağduyulu yaklaşılarak çözüm noktasına getirilmesi görevi önümüzde duruyor, bir zorunluluk olarak kendisini dayatıyor.

Sorunun çözümü için Kürt cephesi ne yapıyor?

Kürt sorununun bu şekilde (federasyon) çözümlenmesi için öncelikle konunun ideolojik, teorik, politik olarak tartışılması ve kamuoyuna maledilmesi gerekmektedir. Bu konuda gereken propaganda yazılı ve sözlü olarak yapılmalıdır. Ve konu sürekli gündemde tutulmalıdır. Bu konuda Mezo-potamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi Geçici Yürütme Kurulu, Sosyalist Mezopotamya Dergisi'nin 4. sayısında "federasyon"u dosya şeklinde tartıştı. Konuya ilgi duyanlar, konuyu anlamak ve kavramak isteyenler ve "biz böylesi bir çözüme tarafız" diyenler, söz konusu 4. sayıyı alıp incelemeli, irdelemeli ve sorunun çözümüne katkıda bulunmalıdırlar.

MESOP Girişimi konuyu tartışmakla yetinmedi, 5-6 Şubat 2005 tarihinde yaptığı 4. Genel Toplantı'sında konuyu tekrar tartıştı ve konuyla ilgili olarak çok yerinde ve olumlu bir karara vardı. Kararın 5. bendi aynen şöyledir:

"Ülkemizin kuzey parçasında ulusal sorunun çözümüne ilişkin olarak farklı siyasi parti, dinamik ve bireyler bugün farklı farklı görüş, yaklaşım ve pratikler geliştiriyorlar. En başta ortak siyasi duruştan ve davranıştan yoksun oluşları nedeniyle bu farklı görüş ve öneriler

Komünistlerin asıl hedefledikleri çözüm biçimi sosyalist federasyondur. Ama eğer bugün öncelikli olarak kapitalist federasyonun gündeme gelme imkanı varsa -ki olabilir- Kürt halkının genel çıkarları için bu çözüm biçimi reddedilemez.

Kürt sorununun çözümüne ciddi bir katkı sunamamaktadır. Dolayısıyla komünistlerden, ulusal demokrat siyasi parti ve dinamiklere varana kadar herkesin arkasında duracağı ortak bir siyasi hattın (hedefin) belirlenmesi acil bir görevdir. Bunlardan hareket eden MESOP-G;

a) Kuzey'de ulusal sorunun çözümünde (demokratik federasyon ve azınlık hakları) temel siyasi bir tez olarak öne çıkarılarak, tüm siyasi yapıların, aydınların ve işçi-emekçi halkın arkasında durup uğruna mücadele edeceği bir pratik hedef haline getirilmesine;

b) Komünistlerden, yurtsever, ulusal demokrat parti, güç ve bireylere varana kadar herkesi tek bir siyasi şemsiye (platform, ulusal demokratik cephe, kongre vb.) altında birleştirebilecek kalıcı bir yapılanmanın yaratılmasına;

c) Türkiye metropollerinde ve İç Anadolu'daki Kürt ve diğer ulusal azınlıkların sorunlarının çözümünün esas muhataplarının ise Türkiye komünist ve devrimci hareketleri olduğunu belirleyen MESOP, bu sorunun çözümünde onlarla ilişki ve güçbirliği içinde olacağına;

d) Bu amaçla, ilk adım olarak zaman geciktirilmeden bir konferansı (ya da benzeri bir adımı) toparlayacak olan bir çağrı merkezinin oluşturulması gerektiğine inanır ve bu doğrultuda üzerine düşen görevi yerine getirir."

Yukarıda çok açık ve net bir

şekilde formüle edilen ve Kürt sorununda günümüz koşullarında objektif çözüm olan federasyon yöntemi dikkate alınmalıdır. Bunca emekten sonra Kürt halkında çözüm için oluşan duyarlı potansiyel değerlendirilmelidir. Burada komünisti, devrimcisi, aydını, işçisi, köylüsü, hatta burjuva demokrat kişisinden hareket ve partilere varana kadar geniş yelpazede bir birliktelik sağlanarak, söz konusu sorunun bu şekilde çözülmesi için çaba sarfedilmelidir.

Aslında komünistlerin asıl hedefledikleri çözüm biçimi sosyalist federasyondur. Ama eğer bugün öncelikli olarak kapitalist federasyonun gündeme gelme imkanı varsa -ki olabilir- Kürt halkının genel çıkarları için bu çözüm biçimi reddedilemez. Öyle ki, daha dün Güney Kürdistan'da farklı bir yöntemle gündeme gelen kapitalist federasyon komünistler tarafından da desteklendi.

Güney Kürdistan'daki federasyon modeli, Kürdistan'ın bütün parçalarındaki irili-ufaklı bütün organizasyonlar ve aydınlar tarafından desteklenirken, genel anlamda Kürt halkının sempatisiyle karşılandı. Bu anlamda Kuzey'deki duyarlı bütün çevreler, şahsiyetler ve Türkiye devrimci hareketi konuya duyarlı olmalıdır. Böylesi bir çözüm yöntemiyle, en azından Kuzey'deki Kürtlerin 20-30 yıldır çektikleri çilelerin karşılığını alma duyarlılığı gösterilmelidir. Kuşkusuz, hiçbir şey bedelsiz olmuyor. Bizler (Kürt cephesi) bunun için de bedel ödemeye hazır olmalıyız.

Ülkemizin kuzey parçasında irili-ufaklı örgütler, aydınlar ve duyarlı bireylerin kendi ba-

kış açılırlarıyla konuya yaklaştıkları ve kendilerince bir çözüm biçimi tasarladıkları doğrudur. Objektif bir bakış açısıyla somut duruma göre sorunun çözümüne yaklaşılmalı ve Kürt cephesi öncelikli olmak koşuluyla Türkiye devrimci-komünist hareketiyle aynı talep üzerinde bir konsensus sağlayarak harekete geçmelidir.

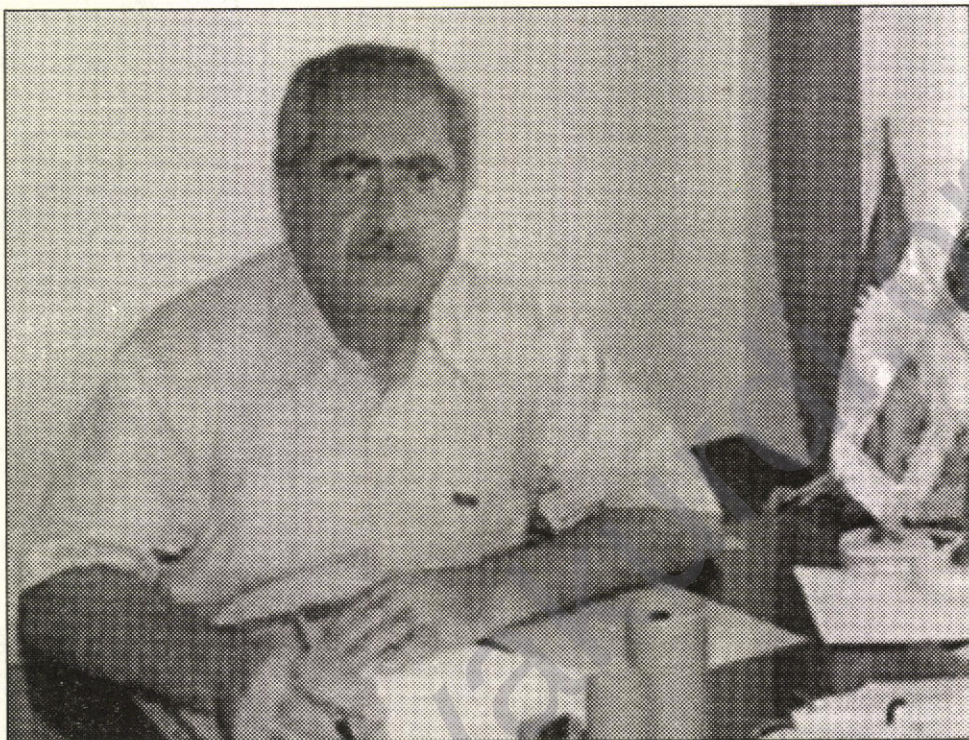
Ülkemizde güçler dengesi ne baktığımızda, Kürt cephesinde DEHAP bu sorunda motor güç olarak karşımıza çıkıyor. Bu çevrenin şimdiye kadar

Objektif bir bakış açısıyla, somut duruma göre sorunun çözümüne yaklaşılmalı ve Kürt cephesi öncelikli olmak koşuluyla Türkiye devrimci-komünist hareketiyle aynı talep üzerinde bir konsensus sağlayarak harekete geçmelidir.

soruna yaklaşımında bir nitelik söz konusu değildir. Konu ile ilgilenenler bilirler; bu çevre şimdiye kadar sorunun çözümüne ilişkin birkaç sefer görüş ve yöntem değiştirdi. Bu çevrenin savunuları objektif olmadığı gibi, bu savunular için gerekenler de yapılmadı. Öyle ki, basından takip ediyoruz, bazı gazeteciler bu çevreden ilgililere soruyorlar; "Kürtler ne istiyor?" diye. Öyle cevaplar veriliyor ki, insan bu kadar olup bitenler karşısında verilen cevapları duyunca ızdırap çekiyor. Evet, ülkemizde bu sorun var. Benim de her duyarlı Kürt

insanı gibi konu hakkında görüşlerimi yazma ve kendime göre yanlış veya tutarsız gördüğüm görüşleri, yönelimleri eleştirme hakkım olduğuna inanıyorum. Demokrasi biraz da budur. DEHAP çevresi eğer gerçekten sorunun çözümünü istiyorsa net olmak zorundadır. Bu belirsizlikten, bu ikide bir görüş ve yöntem değiştirmekten, bu oyalama taktiğinden vazgeçmelidir. Bu çevre net ulusal demokratik bir politika izleyerek soruna yaklaşmalıdır.

Bugün Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Irak'taki üç-beş yüz bin Türkmen'in ulusal demokratik haklarını gündeme getirip savunuyorsa, bizim de tereddüt etmeden 15-20 milyon Kürdün ulusal demokratik haklarını açık bir şekilde gündeme getirip savunmamız en doğal hakkımızdır. Burada önemli olan, ne istendiği konusunda net olmaktır.

Endamê Polîtbûroya PDK-Îranê Elî Mêhrperwer:

Ehmedînejadê Serokkomar di şehîdkirina Dr. Qasimlo de dest heye

Hilbijartina Serokkomariya Îranê hate lidarxistin û Mehmedînejad bi 17 milyon dengên destçêkirî û ne rast di gera duyem de serket û bû Serokkomarê Îslamî yê Îranê.

Ji bo zêdetir balkişandina vê hilbijartinê, Kovara Agirî bi endamê Polîtbûroya (Deferî Siyasî) Partiya Demokratê Kurdistanê Îranê (PDK-Î) birêz Elî Mêhrperwer ve, hevpeyvîneke taybet pêk anî.

Em jî wekî Kovara Sosyalîst Mezopotamya ev hevpeyvînê radixin ber çavê xwendevanên xwe.

Kovara Agirî: *Gera nehem ya hilbijartina Serkomariya Îslamî di Îranê de pêk hat. Di encam de bi awayekî bawerpê-nekirî Mehmedînejad bû Serok Komarê Îranê. Çi hêz û aliyekê li hundir û derve û heta civatên xelkê jî çavnihêriya vê çendê nedikirin ku Ehmedînejad bibe Serokkomar! Raya cenabê te li ser vê dozê çîye?*

Elî Mêhrperwer: Bi dîtina min bijartina Mehmedînejad encama hewleke berde-wam e ku piştî 2'ê Cozerdana

sala 1376'an (1997) jî aliyê baskê Pawanxwaz ve dest pê kiribû. Heke di bîra xwendevanên hêja yên Agirî de be, çaxekê ku Xatemî 8 salan berî niha bi dengeke balkêş hate hilbijartin, baskê Pawanxwaz matmayî kir, lê ew teslîm nebûn û ser hemda xwe û di du pêvajoyan de xebat bo vê çendê kirin.

Yekem; pêkanîna astengan li hember guhertinxwazên hikûmetî (ne kêrhatibûna wan bi xwe û nemaze Xatemî alîkarî dida).

Duyem; xwerêxistin û xwe organîzekirin. Di heyamê van

"Di rastî de rejîm hêdî hêdî ber bi rejîmeke yekdest ya Hikûmeta Îslamî gavan davêje û em nikarin bibêjin Mehmûd Ehmedînejad ji aliyê xelkê ve hatiye hilbijartin, belkî baştir ewa ye ku em bibêjin cilê hilbijartinê li wî kirin."

mî derbikeve. Çi Refsencanî û çî jî Xatemî (di wan 16 salan de) rûçikeke wekî tem û mijê ji sîstemê nîşan dabûn û kakil û naveroka rejîmê wek eva ku heye nexuya kiribûn û wekî dibêjin rûçikê rejîmê peçavtine. Lê Ehmedînejad rûçikê raste-rast û eslî yê rejîmê çî li navxwe û çî li derve dê bide xuya kirin û eva di wateyekê de erênî ye. Teklîf û helwesta xelkê jî dê rohn be.

K.A.: Dosyeya Etomî ya Îranê di rojeva siyasî ya Îranê û Ewropayê de ye. Hilbijartina Ehmedînejad wekî keseke tundrew heta çiqas dikaribe li ser têkiliyên diplomatîk, siyasî, aborî û... yên Îran û Ewropayê û pêşeroja bernamêyên etomî yên Îranê bandorê çê bike?

E.M.: Ez li ser vê baweriyê me ku pirosesa han bi diyarîkirina Ehmedînejad ji bo Serok Komariya Îranê ji aliyê Pawanxwazan ve bo qonaxeke giring derbas kiriye. Wekî me bas kir, rejîm yekdest kiriye, ji her demekê pêtir ber bi giyanê leşkergerî û mîlîtarîzê diçe. Rejîmeke wiha îdeolojîk hewcehî bi bidestxistina çekên zaf heye. Lewre xebat ji bo bidestxistina çekên etomî di vê dewreyê de berfirehtir dibe. Rejîm nikare bi destê vala û betal di jî pêla azadîxwezîyê bisekine. Rejîma Îslamî ya Îranê îdeolojî heye û dixebite ku çekên etomî jî bi dest bixe.

Komara Îslamî ya Îranê ji bo

pêşdebirina bernamêyên xwe yên etomî û tevkuji bi fênd û fêlên diplomatîk, zeman û demê ji Ewropayîyan distîne. Lê guman tê de nine ku ji bo mijûl û bendkirina Ewropayîyan him ji îmtiyazên aborî mifahê distîne û him hemû fênd û fêleke diplomatîk ji bo bidestxistina zeman û demê û negirjkirina Ewropîyan li ser bernamêyên xwe bi kar tînin. Lê herçiqas ew bibêjin hewl û xebatên wan aşîxwazane ne, derewan dikin. Çiqas Ewropî niha di helwestên xwe de mîcît in û li dû soz û qerarên derew yên rejîmê nakevin, rengê vê hindê dide ku vê carê ew micittir bibin.

K.A.: Di Îranê de bi giştî û bi taybetî li Kurdistanê, ev gera hilbijartinê bi awayekî berfireh hate baykot kirin. Lê serhijmêriyên rejîmê berevajî vê çendê diselimênin! Sedem çiyê?

E.M.: Xelkê Îranê bi giştî bona wê ku bikarin ji rêya sindoqên dengdanê ve parek ji daxwazîyên xwe cî bi cî bikin û guhertinan di rejîmê de pêk bînin, bê hêvî bûn, lewra baweriyê wisan bi vî awayê hilbijartinê nemaye. Wekî me dît çî di dewra yekem û çî di dewra duyem de xelkê beşdariyeke wisan nekir. Lê rejîmê bi du terzan, ji aliyekê bi holê anîna leşker û Besîciyan û şandina bi kom ya wan bo ser sindoqan û dengdan bi wan ne carekê, belkî çend caran û qerebalixkirina derdora cihên sindoqan rûmetek ji bo xapandina gel dane vê hilbijartinê, ji aliyê din jî serhejmariyeke destçêkirî û nebûyî di dîroka hilbijartinên Îranê de kir û Şewra Nobedar jî ew pejirand.

Di vê navberê de bi rastî li

8 salan de guhertinên wekî bûyera 11'ê Septembarê, Şerê Efxanistanê, hîloşîna Rejîma Be-es ya Sedam Husên li Îraqê û hatina hêza leşkerî ya Rojava-yîyan û bi taybet Amerîka bo herêmê û bilind kirina dirûşma azadîxwazîyê û pêşdebirina demokrasiyê û nasandina Îranê wekî tewera şeraretê (têkdan), rejîm anî ser vê baweriyê ku nikare xwe tevî vê pêvajoyê rê bixe. Ji ber vê çendê ku pêkhateya sîstema Komara Îslamî şiyana xwe rêxistin tevî demokrasiyê û liberçavgirtina mafê mirovan û azadiyên takekesî û giştî nine. Lewre dixwaze her wekî ku di destpêka avabûna xwe de bi şandina şoreşê bo derve dest pêkir û bû sebebê çêbûna pîrsgirêk û arîşeyên di deverê de, her bi vî awayî jî li hember pêvajoya azadîxwazîyê bisekine. Di vê pirosesê de şexsê Xamaneyî û ew organ, sazî û dezgehên ku di bin zêrevaniya Rêber de birêve diçin û xwedî îmkanat û desthilat in, roleke bîngehîn lîstin. Di rastî de rejîm hêdî hêdî ber bi rejîmeke yekdest ya Hikûmeta Îslamî gavan davêje û em nikarin bibêjin Mehmûd Ehmedînejad ji aliyê xelkê ve hatiye hilbijartin, belkî baştir ewa ye ku em bibêjin cilê hilbijartinê li wî kirin.

K.A.: Hilbijartina Mehmûd Ehmedînejad ji bo Serok Komariya Îranê, çiqas dikare li ser siyasetên hundir û derve yên Îranê bandorê bike?

E.M.: Ez bawerim bi destpêbûna karê Ehmedînejad di posta Serok Komariyê de siyasetên navxwe û derve yên Îranê bi awayekî rohn û zelal dê pitir derkevin rojevê û dê ji wê rewşa serdemê Refsencanî û Xate-

Kurdistanê Îranê gel şoreşgerane liviya û helwêst girt. Gelê Kurd vê carê tenê "NE" gotin rejîmê. "BELÊ" bi tu kesekê negotin û rejîm di tevahiya xwe de ret kirin. Gelê Kurd ji mêj dem e rejîm wekî eva ku heye, nasîne. Lewre di helwestên xwe de pêşeng in.

K.A.: Piraniya Gelê Kurd li Kurdistanê Îranê di vê gera hîlbijartinê de beşdarî nekirin. Sedemên baykotkirina hîlbijartinê ji aliyê xelkê Kurdistanê û deng nedayîna wan çi ne?

E.M.: Bê hêvîti bi çêtirkirina rewşê di Komara Îslamî de, nasîna rejîmê, kiryarên rejîmê li Kurdistanê û serkut û tund û tûjî û perçiqandina berdewam, bêparbûna pişkek zaf ji xelkê Kurd ji mafê xwe berbijarkirin ji bo serok komariyê, bêparbûna Kurdan ne tenê di rêvebirina welat de, belkî li herêma xwe jî, paşdemana aborî, bersivnedana erênî bi hêzên siyasî yên Kurd, asta bilind ya hişyarî û agahiya siyasî û neteweyî a xelkê Kurd û hwd... hinek sebeb bûn ku xelk anî ser vê bawerê ku di hîlbijartinê de beşdariyê nekin.

K.A.: Dibêjin Mehmûd Ehmedînejad di terora Şehîd Dr. Qasimlo û hevalên wî de rola eslî hebûye. Raya PDK Îranê li ser vê meseleyê çiya?

E.M.: Rejîma Komara Îslamî wekî xwe rejîmeke terorîstperwer e. Destmaye û rabiheriya kesekê wekî Ehmedînejad di wê rejîmê de ew karane ne ku ji bo rejîmê kirine. Diyarîkirina terorîstekê ji bo Serok Komariya Îranê me dibe bo ser basekê ku di bersîva pîrsa yekem de hate holê. Di vê qonaxê de re-

"Wezîfeya hizbê aşkirakirin û şermazarkirina cinayetkaran e. Ya balkêş ewa ye ku 2 terorîst (Refsencanî nerasterast û Ehmedînejad rasterast di şehîdkirina Dr. Qasimlo de dest hebûn) ketibûne rikeberanê."

jîmê hewcehî bi kesên wekî Ehmedînejad heye ku bikare careke din fayla tozgirtî ya şandina şoreşê bixe rê.

Wezîfeya hizbê aşkirakirin û şermazarkirina cinayetkaran e. Ya balkêş ewa ye ku 2 terorîst (Refsencanî nerasterast û Ehmedînejad rasterast di şehîdkirina Dr. Qasimlo de dest hebûn) ketibûne rikeberanê. Ji wê balkêştir ewa ye ku kesekê wekî Refsencanî hêdî hêdî ji deshilatê tê vedebirin.

Piraniya gelê Kurd li Kurdistanê Îranê di helwesteke şoreşgerane de beşdarî hîlbijartina Seroka Komariyê nekirin û hîlbijartin baykot kirin.

K.A.: Li gorî gotinên serokên rejîmê û piropagandeya çapemenî û ragihandina rejîmê encam û awayê birêveçûna vê gera hîlbijartinê ji bo wan gelek girîng bû. Gelek xebat kirin ku xelkê bikişînin ser sindoqên dengdanê. Sedema wan nêgeranî û hewlên rayedarên rejîma Îslamî ya Îranê vedigere ser çi?

E.M.: Wekî me bas kir dixwastin bi raya giştî ya cîhanê bidin xuya kirin ku di Îranê de demokrasi heye û xelk serokên xwe hildibjêrin û ewa ku Rojava dibêje, gel rejîmê naxwaze bi derew derbixin. Ji bo hîlbijartina vê carê jî zêrevanên navneteweyî beşdar nebûn. Zêrevanên ser sindoqan, piranî çavdêrên Şewra Nobedar bûn ku bi xwe amar û hejmar çêkirin û hêsanî ji bo beşdariya

çendîn car ya hêzên leşkerî û Besîcî di dengdanê de kirine. Heta berpirsiyarê giştî yê zêrevanên Wezareta Karê Hundir ji hêla çavdêrên Şewra Nobedar ve hatiye girtin. Rejîmê 28 milyon deng ragehand, tu sazî û rêxistineke bêalî ji zêrevanên ser sindoqan nebûye, heya ku rastiyan bixe rojevê, serbarê şikayetên zaf.

K.A.: Hîlbijartin yek ji bingehên demokrasiyê ye. Gelo bi giştî di çarçoveya sistema Komara Îslamî ya Îranê de hîlbijartin dikare demokratîk be?

E.M.: Di bersîva pîrsa berê de me îşare bi ne demokratîkbûna bi nav hîlbijartinan kir. Rejîmek dikaribe hîlbijartineke demokratîk birêve bibe ku bi xwe bawerî bi demokrasiyê hebe. Xelk tenê dikarin di nava bijartiyên rejîmê de (ji hêla Şewra Nobedar) kesekê diyarî bikin. Di halekê de ku ev pîroseye jî bi duristî nameşe. Di nava wan de jî bi amarçêkirin û desttewerdanê kesekê dikişînine serê û li ser kursiya Serok Komariyê didanên. Ne rejîm demokratîk e, ne demokrasiya rastîn di Îranê de hakim e, ne hîlbijartin jî dikare demokratîk be. Sistemê demokratîk eve ku rêxistin û saziyên demokratîk tekoşînê bimeşînin û azad bibin. Demekê ku partiyên siyasî yên gel tekoşîn tu nînin, çawa hîlbijartin dikare demokratîk be.

K.A.: Hûn pêşeroja Îranê di 4 salên bin rêveberiya Serok Komariya Ehmedînejad de çawa dibînin?

E.M.: Her çend li gorî Qanûna Bingehîn Serok Komar nîkare roleke bibandor di rêvebi-

rina welat de bilîze, lê ji ber vê çendê ku Ehmedînejad hîlbijartiyê şexsê rêber e, di rastî de hevahengiyeke zaf bi hev re he ne yan bi wateyeke din Ehmedînejad li benda fermana rêber e. Tê çavnihêrî kirin ku ew azadiya kêr û kin ya ku gel bi xwe sepanîye, ji nav biçê û serkût û dîktatorî pitir bi ser welat de zal be û rojname zêdetir ji niha bikevine bin tîxa sansorê û bihêne daxistin. Rengê wê hindê dide ku bi giştî zext û givaş bo ser xelkê û bi taybetî jinan û ciwanan pitir bibe û pêvajoyê ji bo damezrandina Hikûmeta Îslamî amadetir bikin.

K.A.: Çima di vê gera hîlbijartinê de Reformxwazek nebû Serok Komar? Gelo eva vediger ser 8 sal kar û kiryarên Reformxwazan. Yan eva ku rêberê olî yê rejîmê û tundrewên rejîmê bîyar dan ku Serok Komar jî wekî Parlemanê ji dest Reformxwazan der bixin. Hûn vê dozê çawa dibînin?

E.M.: Hereketek ku sala 1376 (1997) an bi hîlbijartina Xatêmî dest pêkir û bi 2'ê Cozerdanê hate nas kirin, liv û hereketek bû ku xelk li ser vê baweriyê bû ku dikarin guhartineke wisan di rejîmê de pêk bînin ku xelk heta radeyekê qedera xwe bidestve bigirin. Lê bi çend sedeman ku di lêre de ez bi kurtî dikarim îşarê bi hinek ji wan bikim, xelk ji wê hereketê bê hêvî bûn. Yekem, pêkhatiya vê rejîmê nikare guhartinên wisan pêk bîne ku tê de azadî û demokrasî bihêne

"Guhartineke mezin ber bi nemana dîktatoriyê di Îranê de bi hîlbijartina Ehmedînejad hatiye holê, lê gel jî hişyartir bûye, zanîn û agahiya siyasî a gel li gor salên borî çûye jor, dewrana dîktatoriyê ber bi nemana diçe..."

cîgir kirin. Duyem, Serok Komar di sîstema Welayeta Feqîh de tevî vê çendê ku serokê dewlet û desthilata birêveberiyê ye, lê rola sereke Rêber e û astenga sereke jî her Rêber e. Sêyem, 2'ê Cozerdanê, bizavê xwedî bernamê û organîzekirî nebû. Partiyên siyasî yên gelî li pişt nebûn, yan her partiyêke wisan di holê de nebû. Şexsê Xatêmî tevî wê çendê ku wekî takê xwe tevî Melayên din di warê bîr û baweriyên azadîxwazane ve hinek vekirî-tir bû, lê ji ber ku ne serokê ew tevgera guhartinxwazane bû û ne piştî hîlbijartinê Serokatîya Îslamî girte stûyê xwe, ne wekî şexsê xwe kiryarê wisan ji xwe nîşan da ku hereketê zindî û aktîv biparêze û ne çî çaxekê piştî xwe bi hitbara xelkê girêda û xelk jî anî meydanê. Çarem, di heyamê wan 8 salan de di rastî de bizava 2'ê Cozerdanê bê serok bû û hêdî hêdî paşde kişiya û baskê pawanxwaz hemû destkewtek ji wan standin. Bi kurtî hêviya xelkê bi Reformxwazên Hikûmetî nema û piştî xwe dane wan.

K.A.: Ji vê qonaxê pêde û piştî hîlbijartina nû, gelên Îranê bi giştî û gelê Kurd bi taybetî divê çawa kar û hereketê bikin?

E.M.: Hekî ev şiroveyên ku me bas kir rast derkevin holê, di Îranê de perçiqandin de pitir bibe, serkût dê pitir bimeşe û nemaze bo ser gelên zulmlêkirî. Xwezayî ye gel taze naçîne bin siya dîktatoriyê. Lewra ew dê rikeberiya xwe bikin û daxwazên wan jî dê radîkaltir bibin. Heke guhartinên di herêmê de bi qazancê azadî û demokrasîyê pêşde biçin, gelên Îranê jî bi hêviya serkevtinê ji bo daxwazên xwe dê xebatê bimeşînin û xebata xwe dê bîdomînin.

K.A.: Gotina te ya dawiyê ji bo vê hevpeyvîna Agirî çiyê?

E.M.: Gotina min ya dawiyê eva ye ku guhartineke mezin ber bi nemana dîktatoriyê di Îranê de bi hîlbijartina Ehmedînejad hatiye holê, lê gel jî hişyartir bûye, zanîn û agahiya siyasî a gel li gor salên borî çûye jor, dewrana dîktatoriyê ber bi nemanê diçe û em jî divê wekî berê bi serkevtinê hêvîdar bibin û di xebatê de mukimtir û bi bernametir biçine pêş û xwe tevî guhartinan rê bixin û ji astengên ser rêyê netirsin.

K.A.: Rêzdar Kekê Elî Mêhrperwer, em gelek spasiya te dikin ku te dema xwe ji bo vê hevpeyvîna Agirî veqetand.

E.M.: Ez jî pir bi dil spasiya we dikim û ji we xebatkarên Agirî re serkevtinê dixwazim û ji xwendevanên we re silav û hurmetan dişînim.

Destên qirêj ji ser gelê me yê li rojhilatê Kurdistanê rakin!

✍ Cankurd

Weku sîstema Şahê Iranê bûye qurbana hovbaziya xwe ye mezin û gelên Iranê ew sîstem bi darê zorê roxandine, diyar e ev sîstema têrorî jî, ya ku kurkekî derewîn li ser navê Islamê li xwe kiriye û ji zû ve rastîniya wî bo hemî cîhanê diyar e, dikeve wan şaşiyan Şah M. Riza, û wilo temenê xwe kintir dike û roxandina xwe bi xwe nêzîktir dike.

Şahê Iranê ket şaşiyeke mezin, dema hêzên xwe dij bi serhildana gelên Iranê derxistin kolan û xiyabanan, wan hêz li hember fedekarî û biryara gel jar bûn û nema dikarin sîstema

wî biparizin. Di dîrokê da jî her wilo bûye, gava desthelatdar û gel dij bi hev dibin, hêza leşkerî dest bi bedkariyên xûnî dike, lê paş demekê dibîne, ku ji berjewendiyên wê hêzê ye, xwe bide aliyê gel û dev ji desthelatdar berde.

Lê belê wilo dibe, gava teviya gel li hember desthelatdar bi hev re rabe, hema gava parek seriyê xwe hilde û parên di jî destgirêdayî û wek temaşevan di mala xwe da rûnin, hîngê rewş wêran dibe û hêza leşkerî û hêminî bi desthelatdariyê re dimîne û hovbaziya wê bi cih tîne, wek acetek xûnri-

jandinê kar dike. Ew parê gel, ku serê xwe hildaye, di xûna xwe da digevize û ew serhildan tê vemirandin.

Em di dîroka nûjen da jî vê yekê dibînin. Çawa Kemalîstan hemî serhildanên gelê me li bakurê niştê me yek û yek bi darê zorê, bi xûnrêtinê û bi qirkirin û wêrankirinê pelixandin û vemirandin. Bo çi? Ji ber ku parek ji gel radibû ser pêyan û para mezin jî di mala xwe da bêliv daniştibû, weku ev kêşe hîç ne ya wan e.

Li Sûriyê jî sîstema Esed di sala 1980ê da serhildana bajarên Hema û Helebê bi xûnri-

jandinek mezin şikandin û di sala 2004 da serhildana gelê Kurd tepisand, ji ber ku dîsa parek ji gelê sûrî tev li serhildanê bû ne teviya gel.

Iro li rojhilatê Kurdistanê, ji ber îşkencekirinê, wêrankirinê û darvekirina mirovan bi şeweyekî hovane, ji ber nasnekirina nasnameya neteweyî ya gelê me, ji ber talankirina xêr û bêrên Kurdistanê û ji ber bînpêkirina mafên mirov, êdî gelê me yê qehreman nema vê yekê dipêjirîne.

Ev serhildan terzek ji terzên bi cihanîna mafê çarenivîsê ye, ew mafê di peymanên navneteweyî da hatiye parastin û dewleta Iranê jî îmze û şeqleya xwe li binî daye.

Rewşa cihanê hatiye guhartin. Di dema Şah da du xendek stratîcî li hember hev hebûn, ya Sosyalîst û ya Imperyalîst. Iro ne wilo ye. Di dema Şah da biryarek neteweyî ya bo ketina hindir welatekî bi egera paristina mafên mirov tune bû. Paşku Seddam Huseyn ê har di sala 1991ê da hêrişa xwe ya xûnî aniyê ser gelê me li başûrê Kurdistanê, Neteweyên Yekbûyî di encumana xwe ya hêminiyê da biryarek bo rawestandina wê hovîtiyê di nav sînorên fermî yên dewleta Iraqê da

Desthelatdariya têrorî li Iranê destê xwe yê zorê daye ser gelê me, her û her bizavê dike, ku bihna serhildanê di sîngê gelê Kurd da bifetisîne, lê ew nema dikare, ji ber ku neteweya Kurd di van bîst salên dawîn da pir gav ên mezin di hişyariyê da avêtine.

stand û bi teherekî leşkerî ew biryar bi cih anî. Ev biryar çavêd desthelatdarên Iranê jî ditirsîne, lê gelek pêwîste, ku bangeşîniya "mediya" kurdî hovîtiya va sîstema têrorê baş bide ber çavêd cihanê. Mixabin! Di vir da karê Kurdan wek hercar qels e û bangeşîniya kurdî ketiye bin basikên partîniyê.

Hêzên ramyarî yên neteweya Kurd, weku çawa piştvanîya serhildana başûrê Kurdistanê di sala 1991-1992 kirine, ji sala 1984ê da bi histobariya xwe ya neteweyî bo bakur rabûne û gelek şehîd di rêya azadiyê da dane û sala 2004ê li serhildana gelê me li rojavayê Kurdistanê derketine, wê bêguman di ber gelê xwe da li rojhilatê Kurdistanê jî bi erkên xwe yên biratiyê û hevmaliyê rabe. Ne di şahiyê da û ne jî di tengiyê da, çi hêz li cihanê nikane vê neteweyê paş dayîna evqas şehîd û paş evqas hişyarî ji hev cihê

bike.

Desthelatdariya têrorî li Iranê destê xwe yê zorê daye ser gelê me, her û her bizavê dike, ku bihna serhildanê di sîngê gelê Kurd da bifetisîne, lê ew nema dikare, ji ber ku rewşa cihanê bi tevayî hatiye guhartin û neteweya Kurd jî di van bîst salên dawîn da pir gav ên mezin di hişyariyê da avêtine. Paş wan gavên berçav ên li başûrê Kurdistanê, êdî kêşeya kurdî di cihanê da deng vedaye. Kurd bi hêz bûne, bêtir hatîne naskirin, ku ewan bo azadiyê û demokratîyê dixebitin û derewêd neyarên wan berbad bûne, yek û yek çarîkêd wan ên qerêj hatîne çirandin.

Raste ku gelên Iranê yên di niho li gelê me destgîrêdayî û bêliv û bêşiv temaşa dikin, lê ewê binzor bibin, ku ciyê xwe diyar bikin, ka ewan li gel serhildana azadiyê ne an li dij in.

Histobariya hêzên neteweyî û demokrat ên kurd jî eve, ku wan gelan û hemî gelên cihanê û azadîxwaz û aştihezan bi ser xwe ve û bi ser serhildana gelê xwe ve bikişînin. Hîngê wê desthelatdariya têrorî ya Iranê binzor bibe, ku destê xwe yê bi xûn ji ser gelê me rake.

Nasıl bir örgüt ve örgütlenme sorusuna yanıt verecek olan kadrolardır -2-

✍️ Tuncay Atmaca

Sosyalist Mezopotamya'nın 11. sayısındaki aynı başlıklı yazıyı sonlarken, yazının devamında kendi cephemden nasıl bir kadro sorununda kimi belirlemeler yaparak, yanıtlar vermeye çalışacağımı belirtmiştim. Yazının bu bölümünde bu belirlemeleri yaparak, kimi yanıtlar vermeye çalışacağım. Ancak öncelikle bir noktaya değinmek istiyorum. Derginin aynı sayısındaki yazısının sonuna bir not düşen Hamit yoldaş, "neredeyse tüm yoldaşlar ağız birliği etmiş gibi geçmiş örgütlenme ve örgüt modellerinde arıza bulma yarışındalar" diyerek, bu konudaki yazılara hem bir eleştiri, hem de bir sitemi dile getiriyor.

Kendi cephemden, yoldaşın düşmüş olduğu nota kısaca cevap verme gereği duyuyorum. Öncelikle yoldaşın da belirttiği gibi "bir-iki sayfa yazıyla" örgütlenme sorunu çözüme kavuşturulamaz. Sanırım yoldaş kadar herkes bunun farkında. En azından bu konuda Sosyalist Mezopotamya sayfalarında yazanlar bunun farkındalar diye düşünüyorum. Kırımca, Sosyalist Mezopotamya sayfalarında bu konuda yazanlar, kimi tespitler yaparak sorunu tartışmaya çalışıyorlar. Ve bu tartışmaların devam etmesi gerektiği kanısındayım.

İkincisi; 20.yy örgütlenmesini kendi adıma yok sayma diye bir derdim yok. Çünkü henüz 20.yy örgüt ve örgütlenme mo-

delini aşabilecek bir örgüt modeli yaratılmamıştır. Önümüzde duran asıl sorun bu. Ama şunu hepimiz kabul ederiz ki 20.yy örgüt ve örgütlenme modeli 21.yy'a yanıt verememektedir. Ve tıkanmıştır. Bugün yapmamız gereken, 20.yy örgüt modelini yok saymadan, ama onu kutsamadan da, deyim uygunsa taş üstüne taş koymak, 21.yy'ın Bolşevik partisini yaratmaktır. Kuşkusuz 20.yy örgüt modelinden öğreneceğimiz ve bugün de uygulayacağımız yanlar vardır. Buna karşın 20.yy örgüt modelinde eleştireceğimiz yanlar da olacaktır. Örneğin, hafızam beni yanıltmıyorsa 1994 veya 1995 yıllarında Kuzey Kore Komünist Partisi Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı hasta yatağında sosyalizm adına, kendi ölümünden sonra hem parti genel sekreterliğine, hem de devlet başkanlığına oğlunun geçmesi vasiyetinde bulunmuştu. Salt bu değil, biliyoruz ki 20.yy'ın örgütlerinin tümünde genel sekreter ya da merkez komite üyeleri ölmeden bulundukları yerleri terk etmiyorlardı. Küba, hala buna bir örnektir. O zaman buradan çıkaracağımız dersler var demektir. Artık bu yöntemlerle 21.yy'a yanıt veremeyiz.

Bu kısa belirlemelerden sonra, yoldaşa önerim var; eğer bu konudaki düşüncelerini yazarsa, birbirimizi daha iyi anlar ve daha iyi bir tartışma yürütürüz kanısındayım. Şimdi yazının aslına

dönelim...

Nasıl bir kadro?

Bu bölümde kendi cephemden kimi belirlemeler yapmaya çalışacağım.

Bilindiği gibi, kapitalizmin ortaya çıkışından, bugün içerisinde bulunduğu noktaya kadar hep kapitalizmin başarısından söz edilir. Peki nedir kapitalizmin başarısı olarak lanse edilen? Kapitalizmin başarısı, kendi zıddını da üreterek kendisine entegre edebilmeyi sağlamasıdır. Dahası böyle bir esnekliğe sahip olması/olabilmesidir. Oysa ki, uygulanan sosyalizm pratiğinin böyle bir özelliği olmadı/olamadı. Kuşkusuz bunun çeşitli nedenleri sıralanabilir. Bütün bu nedenlere burada değinmeyeceğiz. Kırımca bunlar başka bir yazının konusu. Burada belirtmek istediğim, her şeye yeniden başlarken böylesi bir üreticiliğin de göz önünde bulundurulması gerektiğidir. Her şeye yeniden başlamak derken, bu her şeye sıfırdan başlayalım anlamına gelmemeli/gelmiyor. Kuşku götürmez ki, komünistler tarihten ders çıkarmasını becerebilenlerdir. Bu anlamıyla tarihten ders çıkarmalıyız. Evet, her şeye yeniden başlamak, varolan bir kültürden çıkıp doğaya dönüşü ve oradan tekrar kültüre geçişi kastediyorum. Tabii ki düşüncenin böyle bir cesareti vardır ve olacaktır. Burada asıl nokta fel-

sefede düğümleniyor. Diyebiliriz ki, söz yeniden felsefenin olmalı. O ünlü 11. tezi hatırlarsak, bugün dünkünden daha fazla, aslanan dünyayı değiştir-mektir. Geline nokta itibariyle, eski argüman ve söylemlerle dünyayı açıklamak artık yeterli ve mümkün değildir. Yeni bir bakış açısıyla bunu yapmalıyız. Bilinir; Marksizm bir bilimdir. Ve herkesin kabul ettiği ve Marksist bilimi oluşturan bileşenler vardır. Herhalde tarihin hiçbir döneminde bu bileşenler bu kadar farklı farklı kulvarlarda yol almamıştır. Bugün bu farklı kulvarların birleştirilmesi gerekmektedir. Yani Marksist bilimin bir bütün olarak kavranması ve hayata geçirilmesi gerekmektedir.

İşe özgürlük kavramını tanımlamakla başlamalıyız. Özgürlük denildiğinde herkes bir dış sınırlamadan bahseder. Ve bu dış sınırlama kalktığında özgür olunacağı hayal edilir. Oysa ki, özgürlük dış sınırlamalardan kurtulmakla elde edilemez. Ters-i, dış sınırlamalardan kurtulmak asla büyük bir özgürlük kazanımı olarak anlaşılmamalı. Çünkü "bir şeyden" kurtulmak gerçek anlamda özgürlük sağlamaz. Bizim dışımızda birileri var olarak gördüğümüz dış sınırlamaları ortadan kaldıracaktır. Buna karşın, bu durumda insan olma durumunu eylemle ortaya koymaya yönelik kesin istek yok olmuştur. Bu noktada öyle kolayca kazanılan "özgürlük" içeriksiz kalır. Hatta bu durum hiçbir şeydir, yanılsamadır. Yanılsamadır, çünkü, insan olmanın gerektirdiği ve eylemde anlamını bulan yaratıcı bildirim olmadan elde edilen "özgürlük", özünde bir yanılsamadır.

Dünyayı açıklamakla yetinil-meseydi, onu değiştirmeye kalk-

Kapitalizmin başarısı, kendi zıddını da üreterek kendisine entegre edebilmeyi sağlamasıdır. Dahası böyle bir esnekliğe sahip olması/olabilmesidir. Oysa ki, uygulanan sosyalizm pratiğinin böyle bir özelliği olmadı/olamadı.

mak kimsenin aklına gelmeyecekti. Ama dünyayı değiştirmek, onu açıklamayı reddetmekle varolmuştur. Bu durumda diyebiliriz ki; pratik teorinin hem sonucu ve hem de inkarı olmaktadır. Tersinden teori de pratiğin hem sonucu ve hem de inkarıdır.

Geline nokta itibariyle, dünyanın bugün içerisinde geçmekte olduğu koşullar nedeniyle sosyalizmi yeniden yegane ve somut ütopya düzeyine çıkarmakla yüzyüzeyiz.

Buradan tekrar dış sınırlama sorunsalına dönecek olursak; bir bireyin şu ya da bu dış sınırlamadan kurtuluşundan söz ettiğimizde, kaçınılmaz olarak iki momentle karşılaşırız. Bunlardan ilki, özgürlüğe ulaşma çabası içerisindeki bireydir. İkinci ise, bireyin kendisini kurtardığı (ya da kurtarması gerektiği) o dışsal sınırlamalardır. Çünkü bilinmektedir ki; insanın özgürlüğünü "engelleyebilen" her şey, onun özü ile doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılıdır.

Kabul edileceği üzere, özgürlüğün "dışsal sınırlamaları" insan faaliyetine göre büyük ölçüde "içsel"dir. İşte, insan, kendisini çevreleyen gerçeğin şu ya da bu görüngüleri ile ne kadar çok bağlantılı ise, onlar onun yaşam faaliyeti alanına ne kadar çok sokulmuş ve bu faaliyetin gerçekleşmesi için koşul oluşturmuş ise, o kadar büyük ölçüde birer "set" durumuna gelir. Ancak bu, özgürlüğün önündeki "set"in "dışsal" bir engel olduğu anlamına asla gelmez. En azın-

dan bu durum, "içsel"in çok ötesinde "dışsal" bir engel değildir.

Sonuçta insanın özgürlüğünün boyutları, onun kendi insan doğasının, kendi özünün zorunluluklarına bağlıdır. Ya da Marx'ın belirttiği üzere; "İnsanların 'doğa ile madde değişimini ayarladıkları' koşullar, 'onların insan doğasına en yaraşır ve en uygun koşullar' ." (Marx, Kapital, Cilt 3)

Buradan çıkaracağımız sonuç: Özgürlük sorununun bütün görünüşleri bir noktada yoğunlaşmaktadır. Bu da insanın özünün, yani onun "doğa"sının nasıl kavranacağıdır. Sorunun öteki bütün yansımalarının araştırılması, insanın özünün materyalist ya da idealist açıdan açıklanmasına bağlıdır. Marx ve Engels, 'Lüdwig Föuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu' adlı çalışmada şöyle bir belirleme yapmaktadırlar: "İnsanı harekete getiren her şeyin onun kafasından geçmek zorunda olması... kaçınılmazdır."

Peki buradan nereye varmak gerekiyor? Nesnel toplumsal içerik çözümlemesine gidilirken, insanın özü, "doğa"sı araştırılmalıdır. Çünkü toplumsal insanın, toplumsalın dışında hiçbir içeriği yoktur. İşte "nedenlerin nedeni" insan eyleminin gerçek kaynağı, yani insanı etkin olmaya yönelten şeyin nedeni burada aranmalıdır.

Kabul edilir ki; "dünyayı görüşler yönetmektedir" bu bağlamda "katıksız ben" ve "kendi bilincine varmış özne" olarak insan, bütün tarihsel değişimlerin nedenidir. Ve böyle görülmelidir. Oysa bugün dört bir yandan bireyi kuşatan bir "ideal" özgürlükten söz edilmektedir. Ama "ideal" özgürlük denilen şey özünde, nitelik bakımın-

dan, insanın maddi köleliğinin düşünsel yansımından başka bir şey değildir. Lenin'in idealist Hegel'e karşı öne sürdüğü "insanın miyarlarca kez yinelenmiş pratiği, onun bilincinde mantık figürleri olarak kalır" (Lenin, Felsefe Defterleri) tezini kabul edecek olursak, sonuç olarak diyebiliriz ki; insanal pratik hayli uzun bir döneme sahiptir.

İnsanın ilk karakteristiği maddi-üretici çalışmasıdır. Bu anlamıyla henüz insan pratiğinin nesnesi olmamış doğayı, insan faaliyetinin sonucu olarak değişmiş doğanın karşısına koymak biz Marksistlerin işi olmaz.

Buradan kalkış yaparak diyebiliriz ki, insan yaşamının kaynağının, yani toplumsal varlığın gelişmesinin sınırları yoktur ve bu anlamda özgür olduğu kadar evrenselidir. Çünkü, bir bireyin özgürlüğünün ötekininkiyle olan ilişkisi sorununu somut-tarihsel açıdan ortaya koyduğumuzda görürüz ki, tarihte insanlar hiçbir zaman birbirinden ayrı, izole durumda toplumsal "atomlar" olarak görünmemektedir. İnsanlığın gerçek ampirik (görgüsel) tarihinde insanlar, her zaman belli toplumsal sınıf ve tabakaların vb. temsilcisi olarak yer almışlardır. Bu bakımdan bir bireyin özgürlüğü ile ötekinin özgürlüğü arasındaki ilişki sorunu, bir başka sorunun çözümünü öngörür. Bu sorun söz konusu bireylerin ait oldukları toplumsal tabakaların, yer aldıkları toplumsal grupların, temsilcisi oldukları toplumsal sınıfların özgürlüğü sorunudur. O zaman bireysel "ideal" özgürlük mümkün değildir. Bireysel ve toplumsal özgürlüğün elde edilebilmesi için bireyin eylemsel faaliyetlerde bulunması gerekmektedir. Eylemlerin belalı sonuçlarından

İnsanın ilk karakteristiği maddi-üretici çalışmasıdır. Bu anlamıyla henüz insan pratiğinin nesnesi olmamış doğayı, insan faaliyetinin sonucu olarak değişmiş doğanın karşısına koymak biz Marksistlerin işi olmaz.

korkması, bireyi her faaliyete sırt çevirmeye götürebilir. Hatta özgürlüğünden bile vazgeçmesine kadar.

Özgürlük sorunsalına devam etmeye çalışırsak, aslında özgürlük sorununun "yabancılaşma" sorunuyla ele alınması gerektiğini görebiliriz. Marx, "yabancılaşma"yı "emeğin yabancılaşmasının (elden çıkmasının)" salt "ulusal-ekonomik olgusu" olarak saptamaktadır. Emeğin yabancılaşması sorunu, giderek çalışmanın toplumsal biçiminin çözümlenmesi sorunu olarak somutlaşmaktadır. Söz konusu biçim içinde insanın faaliyeti "yabancılaşmış" bir karakter kazanır ve bundan doğan bütün sonuçları da kapsar.

Evet, toplumsal özgürlüğün ifadesi biçiminde beliren çalışmanın evrenselliği giderek daha çok, tek tek (birbirinden ayrı) çalışan her bireyin evrensel bağımlılığı ve köleliği olarak belirir. Bunun sonucu olarak "insanın emeğinin ürününe, yaşam faaliyetine, tür varlığına yabancılaşmasının doğrudan sonucu, insanın insana yabancılaşmasıdır." (Marx) Bugün gelinen noktada "insanın insana yabancılaşması" hat safhadadır. Çünkü Marx'a göre kapitalist iş bölümünün ilerlemesi, özgürlüğün maddi üretim alanından tamamen uzaklaşmasına neden olmuştur.

Yukarıda "ideal" özgürlüğün mümkün olmadığına, bunun toplumsal bağının olduğuna vurgu yapmıştık. Buradan de-

vam edecek olursak, "her bir kişi özgür olmadığı sürece, toplum kendini... özgür kılmış değildir." (Engels) Ya da yine Komünist Manifesto'da belirtildiği üzere; "herkesin özgürce gelişmesinin önkoşulu, her bir kişinin özgürce gelişebilmesidir." (Marx-Engels, Komünist Manifesto) Bugün varolan özel mülkiyet ilişkilerinin ortadan kalkması; "özel mülkiyet, ancak bireylerin bütün yanlarıyla geliştirdiği bir ortamda" (Marx, Alman İdeolojisi) mümkündür. Buradan kalkış yaparak diyebiliriz ki; Marksizm'in ışığında geleceğin toplum düzeni, bir kerelik devrim olayıyla sonsuza kadar geçerli olarak hareketsiz bir "durum" değildir. O çok uzun bir gelişme sürecidir. Bu sürecin akışı içerisinde yeni insan oluşumu ve giderek artan biçimde tüm yanlı ve evrensel bireye dönüşümü tamamlanır. İşte yeni insanın oluşumu ya da bugünden kadro denilen bireylerin bu bakış açısına sahip olmaları gerekmektedir.

Bilindiği üzere, sosyalizmin kazandığı zafer günlük bilinci kökünden değiştirmiştir. Mevcut kapitalist ülkelerde bile kitle bilinci büyük ölçüde değişmiştir. Önemli bir Katolik felsefeci olan Jacques Maritain şöyle diyor: "Ne Asya'da, ne Afrika'da, ne de Amerika'da artık hiç kimse kapitalizm uğruna ölmek istemiyor." Marksizm karşısında at koşutan birinin yaptığı bu itiraf göstermektedir ki, sömürülen kitleler arasında, kendilerinin toplumsal kurtuluşunu sağlayacak olan şeyin kapitalizmin çöküşü olduğu gerçeği giderek daha çok benimseniyor. Burada asıl sorun, kadroların yapması gereken, sosyalizmin tek alternatif olduğunun kitlelere gösterilmesi. Yaşam şekli ve felsefi

olarak.

Bunun böyle olduğunun bilincinde olan kapitalizm, özellikle günümüzde kitlelerin bilincini biçimlendirmek için yeni güçlü araçlar geliştirmekte ve devreye sokmaktadır. Kitle iletişim araçları diye adlandırılan bu araçlar, özünde kitlelerin, egemen ideoloji ve ahlak tarafından düşünsel olarak boyunduruk altına alınmasının araçlarıdır. Bu araçlarla kapitalizm salt yok-sulluğu değil, "yabancılaşma"yı da küreselleştirmiştir/küreselleştiriyor.

Marx'ta yabancılaşma, insana ait olanın, insanın yarattıklarının, öznenin üzerinde yer alarak onun üzerinde belirleyicilik kazanması halidir. Yabancılaşmanın giderilmesi, insanların, onu biçimlendiren maddi koşulları bilinçli pratik faaliyetle dönüştürmelerinin sonucunda gerçekleşebilecektir. Dolayısıyla emek ideali toplumsal üretim sürecindeki etkin, bilinçli-iradi, kendini gerçekleştiren insan tarafından temsil edilmektedir, buna ek olarak faaliyetin kendisinin kendi içerisinde bir hedefi olmalıdır. Bunun dışında kalan her türlü emek yabancılaşmış faaliyettir. Bugün yabancılaşmanın gündelik yaşamdaki anahtarı "Benim elimden bir şey gelmez ki..." cümlesinde yatmaktadır. Gelinek nokta itibarıyla kendisine kadro misyonu yükleyen bir çok birey de bunu sık sık kullanmaktadır. Bunun sonucu bir çok kadro topluma, sınıfa, halka, hatta giderek kendisine bile yabancılaşmıştır. Kadrolar topluma, halka yabancılaştıkları için, zaman zaman toplumu, halkı, sınıfı küçümsemekte, yok saymaktadırlar. Oysa kadrolar, yok saymak yerine önce değişime kendilerinden başlamalıdır. Çünkü; "vermediğiniz şeyi ala-

Bir çok kadro topluma, sınıfa, halka, hatta giderek kendisine bile yabancılaşmıştır. Kadrolar topluma, halka yabancılaştıkları için, zaman zaman toplumu, halkı, sınıfı küçümsemekte, yok saymaktadırlar.

mazsınız. Kendinizi vermelisiniz. Devrimi satın alamazsınız. Devrimi yapamazsınız. Devrim olabilirsiniz ancak. Devrim ya ruhunuzdadır, ya da hiçbir yerde değildir." (Ursula K.Le Guin, Mülksüzler, Metis Yay.)

Diğer bir sakat bakış ise iktidarla ilgilidir. Bu coğrafyada kendisine kadro misyonu veren bir çok birey, iktidarı salt devlet aygıtıyla sınırlı görmektedir. Oysa "İktidarın devlet aygıtıyla sınırlı olmadığını kavramak gerekir." (M.Foucault, Dostluğa Dair-Söyleşiler, Hil Yay.) İktidar yaşamın her alanına sirayet etmiştir. Özellikle bilimsel-teknolojik süreçle birlikte, gelişen endüstriyel ve toplumsal ilişkilerin artan işlemlerinin etkisi altında bireyin ruhsal dünyasında ortaya çıkan değişimler dikkate alınmalıdır. Bu yapılmadan kadrolar toplumu, halkı, sınıfı ve hatta tek tek bireyleri sosyalist mücadele konusunda ikna edemezler.

Yukarıda kadroların yok saymak yerine önce değişime kendilerinden başlamaları gerektiğini belirtmiştik. Sosyalist bireyler, kadrolar değişime/değiştirmek istediklerine önce kendilerinden başlamalıdır. Ya da Tolstoy'un çok haklı olarak yaptığı vurguyu hep akılda tutmak gerekir. Tolstoy, "Dünyayı değiştirmek isteyenler hep nedense kendilerini değiştirmeyi beceremezler." belirlemesini yapıyor. Bugün bu coğrafyada buna benzer örnekleri çokça görmek mümkün. Kendini dahi "değiştirmeyi beceremeyen" onlarca

kadro, tek tek bireyleri, toplumu değiştirmeye soyunuyor. Umduğunu bulamayınca da(!) -ne umduğu ayrı bir tartışma konusu-toplumu, tek tek bireyleri günah keçisi ilan edip işin içinden çıkıyorlar. Oysa bir sosyalistin, bir kadronun yapması gereken, mümkün olduğunca geniş kesimlere seslenmektir. Çünkü onun asıl muhatabı geniş halk kesimleridir. Ama bunu yaparken kesinlikle halkı küçümsememelidir. Toplumu tanımalı, ondaki değişimleri görmelidir. Kültürel, sosyal ilişkileri iyi gözlemlemelidir. Öncelikle kendisi zihinsel değişim ve dönüşüme açık olmalıdır. Komünist kadronun asla insanların çektiği acılar ve yaşadıkları baskılar konusunda belli doğruluk standartlarından şaşmaması gerekir. Her zaman toplum karşısında, halk ve sınıf karşısında nabza göre şerbet vermemeli, konuşulması gereken yerde susmamalı, şovenist kabadayılıklara, tantanalı günah çıkarma törenlerine rağbet etmemelidir. Her şeyi doğru ve yanlışlarıyla ortaya koymalıdır. Hiçbir zaman abartılı anlatımları yeğlememelidir.

Bir kadronun faaliyetinin asıl amacı insanın özgürlüğünü ve bilgisini arttırmak olmalıdır. Bir kadronun yapması gereken, yaşamı her yönüyle kavramak. Çok yönlü olmaktır. Çünkü siyaset her yerdedir. Saf sanat ve düşünce alanlarına ya da tarafsız nesnellik veya aşkın teori alanına kaçmak mümkün değildir. Bu bağlamda yaşamın bütün yönleriyle kavranması gerekir.

Değindik, kadro kendisini toplumdan, içerisinde yaşadığı sınıftan soyutlayamaz. Çünkü nihayetinde kadro da insandır. Bu anlamıyla insan bilinci yalnızca genel olarak yaşam tara-

fından değil, özel olarak toplum yaşamı ile de belirlenir. İşte bu nedenle, kadro içerisinde yaşadığı sınıfı, toplumu iyi gözlemlemeli ve tanımalı. Bu ise kadronun topluma, halka titiz bir sabır ve özenle yaklaşmasını gündeme getirir. Kadronun ana özelliklerinden bir tanesinin de halkla çalışabilme yeteneğinde olması, bireysel ortaklaşmacı ve toplumsal ruhbilimin temellerini bilmesi gerektiği kanısındayım.

Kadro, kendi halkını, halkının tarihini bilen, yorumlayan kişidir. Oysa günümüzde, bu coğrafyada kendisine bu misyonu biçen onlarcasının, -ana başlıklarıyla bile olsa- kendi tarihini bilen çok azdır. Yaşanılan bölgenin, Ortadoğu halklarının tarihi ise hemen hemen hiç bilinmemektedir. Kendi halkının, içerisinde yaşadığı bölgenin tarihini bilmeyenler, dünya tarihi hakkında ahkam kesmektedirler. Oysa yapılması gereken; kendisine sosyalistim diyenlerin ilk olarak yaşadıkları ülke ve bölgeye geri dönmeleridir. "Dünyayı bilen ama kendini bilmeyen" gariplik ortadan kaldırılmalıdır. Çünkü, dünyayı devrimci tarzda dönüştürmek iddiasında olanların geçmişini, içerisinde yaşadığı toplumun tarihini öğrenmeden bunu yapamayacakları inancındayım.

Kadrolar, kendi halkının kültürel değerlerine, halkın ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgasına inançla bakmalıdırlar. İnançtan yoksun, şüpheli, kaypak ve güvensizlikle bakmak asla kadroların-sosyalistlerin işi değildir/olamaz. Çünkü kendi halkının değerlerine inkarcı bakan, kendi topraklarının derinliklerine kök salmayan birisi, başka halkların kültürel değerlerini de kavrayamaz. Daha da önemlisi kendi halkının tarihsel birikimle-

Kadrolar, kendi halkının kültürel değerlerine, halkın ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgasına inançla bakmalıdırlar. İnançtan yoksun, şüpheli, kaypak ve güvensizlikle bakmak asla kadroların-sosyalistlerin işi değildir/olamaz.

rini kavrayamayan ve sahiplene-meyen birisi, halkın ileriye götürülmesine en ufak bir katkıda bulunamaz. Unutulmamalı ki, bir halk ya da halklar ancak ve ancak kültürel birikimlerinin ileri dinamiği yakalandığı ölçüde ileriye taşınabilir/götürülebilir.

Oysa bugün sosyalist hareket buna yeterince önem vermediğinden ya da halkının kültürel değerlerini bilmediğinden/sahip lenmediğinden, devrimci davranışın ne olması gerektiği konusunda tam bir belirsizlik yaşamaktadır. Her sosyalist küme, kendine ait, kendi iç ilişkilerini ve yaşamını düzenleyen ve kesin olarak varlık gerekçesi olan politikalara doğrudan bağlı davranış normlarına sahiptir. Sosyalist hareketin genelini bağlayıcı ve tüm kümelerin hemfikir olduğu tek bir ilke var; grup ve örgüt çıkarını her şeyin üzerinde tutmak. Bu ilke, sosyalist grup ve kümelerin ortak genel davranış normlarına sahip olmalarını ve yığınlarla sağlam ve sıkı bağlar kurmalarını da engelliyor.

Sosyalist grup ve kümeler içerisinde ortak ve genel davranış normları olmadığından, örneğin ortaklaşa yaşam konusunda her grup ve her birey kendine ait "özel" bir ilkeye sahiptir. Nesnel koşulların ve insanlığın birikiminin derinlemesine analizi üzerinde oluşturulan ve dolaşısıyla genel olan davranış ilkeleri belirlenemiyor. Kuşkusuz toplumsal grupların, dolayısıyla örgütlerin ahlâki davranış normlarında farklılıklar olması kaçır-

nılmazdır. Bu farklılıklar o grubun toplumsal duruşunu belirleyen sınıfsal ilişkiler üzerine oturtulur. Tabii ki, tüm zamanlar için geçerli ve tüm sınıfları bağlayıcı genel davranış normları olamaz; ancak belli bir sınıfa ait dönemsel davranış normları vardır. Kabul edilir ki, kurallar sınıfın ve bireyin yaşamını kolaylaştırdığı ölçüde geçerlidir ve kurallar oluşmasına neden olan dönemsel koşullar ortadan kalktığı anda geçerliliğini yitirir. Oysa günümüzde ve bu coğrafyada sosyalist, devrimci gruplar, tek tek bireyler için kurallar hiç değişmez birer tabu düzeyine çıkartılmıştır. Bu kadrolar için de böyledir. Kadrolar yeniliğe açık olması gerekirken, tutuculuğa saplanıp kalmaktadırlar.

Kadrolar, halkın önünde yürüyerek, ama halktan kopmadan hareket etmelidir. Halkın önünde yürüyebilmek kuşku götürmez ki, en başta halkı derinlemesine tanımakla mümkündür. Kadrolar her şart altında ve halkta görülen bütün olumsuzluklara rağmen ona inançla bakabilmelidir. Çünkü halka güven ve inanç, mücadelenin başarıya ulaştırılmasında ilk ve önemli şarttır.

Bizler çoğu zaman şeyleri, olayları ve insanları sadece bir yandan, denilebilir ki yukarıdan görürüz, bunun sonucunda görüş alanımız az çok sınırlıdır. Tersinden yığınlar ise, şeyleri, olayları ve insanları diğer yandan, denilebilir ki aşağıdan görürler; bunun sonucunda onların görüş alanları da belli bir ölçüde sınırlıdır. Soruna çözüm bulmak için bu iki deneyim birleştirilmelidir. İşte hem yığınlarla öğretim, hem onlardan öğrenme budur. Bu noktaya ileride tekrar döneceğim.

Burada tekrar da olsa bir

noktanın altı önemle çizilmelidir. Geniş halk yığınlarıyla bağlantılar sürdürüldükçe yenilmez olunacağı bir yasa olarak kabul edilmelidir. Tersi ise, gücün yitirilmesi, bir hiç haline gelmesi, yığınlardan bağların koparılması ve bürokratikleşme demektir. Türkiye ve K.Kürdistan'da varolan bir çok yapılanma bugün bu noktadadır.

Sanırım yığınlarla ve halkla olan bağın önemini eski Yunan mitolojisindeki bir öykü kadar hiçbir şey daha iyi anlatamaz. Eski Yunan mitolojisinde deniz tanrısı Poseidon ile toprak tanrısı Gaea'nın oğlu Anteus adlı meşhur bir kahraman vardır. Anteus kendisini doğuran, besleyen ve büyüten annesine özellikle bağlıdır. Anteus'un yenmediği kahraman yoktur. Anteus yenilmez bir kahraman sayılır. Peki Anteus'un gücü nerededir? Bir düşmanla her kavgaya girdiğinde toprağa, kendisini doğuran ve besleyen anasına dokunur ve yeni bir güç kazanır. İşte Anteus'un gücünün kaynağı. Ama gene de bir zayıf noktası vardır. Topraktan herhangi bir biçimde ayrılma tehlikesi. Düşmanları Anteus'un bu zayıflığını hesaba katıp onu kollamaya başlarlar. Ve bu zayıflığından yararlanıp Anteus'u yenen bir düşman bulunur. Bu Herkül'dür. Peki ama Herkül, Anteus'u nasıl yener? Herkül Anteus'u toraktan koparıp havaya kaldırır. Anteus'un toprağa dokunma olanağını ortadan kaldırıp boğar.

Bu kısa öyküden çıkarılması gereken ders; tıpkı Anteus gibi, bizi doğuran, besleyen ve eğiten analarımızla, yığınlarla güçlü bağları sürdürmek. Onları küçümsememek. Çünkü kısa öyküden de anlaşılacağı üzere halkla, yığınlarla bağlarımızı sürdürdüğümüz ölçüde yenilmez ola-

Anteus'un gücü nerededir? Bir düşmanla her kavgaya girdiğinde toprağa, kendisini doğuran ve besleyen anasına dokunur ve yeni bir güç kazanır. İşte Anteus'un gücünün kaynağı. Ama gene de bir zayıf noktası var: Topraktan ayrılma tehlikesi.

rak kalabiliriz. Belki de Bolşeviklerin uzunca bir süre yenilmezliğinin anahtarı buradadır. Yığınlarla, halkla bağların koparılması/kopması giderek beraberinde bürokratlaşmayı vb. şeyleri de gündeme getirmektedir.

Yığınlara öğretme ve yığınlardan öğrenme

Yukarıda değindiğimiz noktaya tekrar dönecek olursak, sosyalistler, sosyalist/komünist kadrolar yığınlara öğretme ve yığınlardan öğrenmeyi her zaman becerebilen bireylerdir.

Kanımcı dünyanın sahip olduğu bütün değerli sermayenin en değerli ve en belirleyici olanının insan olduğunun kavranması gerekir. İnsanın bütün yönleriyle kavranması büyük önem arz etmektedir. Yalnızca zorluklardan korkmayan, zorluklardan kaçmayan, tersine yenmek ve ortadan kaldırmak amacıyla zorlukların karşısına çıkan birey (kadro) bir işe yarar. Unutulmalı ki, ancak zorluklara karşı mücadelede gerçek kadrolar, deyim uygunsa demir gibi işlenir.

Doğru bir siyasal çizgi, doğru bir hat hiçbir zaman bir bildiri olarak değil, uygulanacak bir şey olarak gereklidir. Ama unutulmamalı; doğru bir siyasal çizgiyi uygulamak için, partinin siyasal çizgisini anlayan, bunu kendi çizgisi olarak benimseyen, bu çizgiyi uygulamaya hazır, bunu bütün yönleriyle prati-

ğe geçirebilecek, bu çizgiden sorumlu olup onu tavizsiz savunabilecek ve onun için mücadele edebilecek bireyler, kadrolar gereklidir. Eğer böyle kadrolar yoksa, ne kadar doğru bir siyasal çizgi olursa olsun tamamen sözde kalır.

Bunun için kadrolar eskiye takılıp kalmamalı. Bugün bu coğrafyada yeni adına söylenen ve yapılanların tamamı aslında eskinin bir tekrarıdır başka bir şey değildir. Bu, kendine, halka, yığınlara güvensizliğin sonucudur. Kendine güvenmeyen, halkını, yığınları tanımayan, onun kültürel birikimlerini yok sayan yeniyi üretmez. Yeniyi üretmek, eskiyi yok saymak değildir. Çünkü geçmişi olmayanın geleceği de olmaz. Bu bağlamda geçmişinden ders çıkaran, çıkardığı dersler ışığında içerisinden geçilmekte olan süreci değerlendiren, bunun sonucunda yeniyi üreten kadrolara ihtiyaç vardır bugün. Yeniyi kabullenmemek adına eskiye sarılmak, özünde tutuculuktur. Bundan kurtulmak gerekmektedir. Yaşamın her alanında her şey birbirinden soyutlanmış, kopartılmış ve içi boşaltılmıştır. Yeniden bir uyum gereklidir. Bu en başta ekonomik ve siyasal çalışmanın uyumunu gerektirmektedir. Salt bu değil, en önemlisi komünistlerin yeniden halkla ilişkilerini, bağlarını sıkılaştırması gerekmektedir. Bunun salt doğruyu söylemekle mümkün olmadığını düşünüyorum. Ne kadar doğru politikalar üretirseniz üretin, yeterli değildir. Bu coğrafyada bir süreç yaşanmıştır. Bu süreç sonucunda halkla, yığınlarla komünistler arasına bir mesafe girmiştir. Bu mesafe her geçen gün büyümüştür. Gelineen noktada toplum komünistlere güvenmemektedir. Dahası bu durum kar-

şıklı birbirine güvensizliği gündeme getirmiştir. Bu güvenin yeniden tesis edilmesi gerekmektedir. Güvensizliğin nedeni tek tarafa yüklenemez. Yani bu işin bütün suçlusu halk, yığınlar değildir. "Hırsızın hiç mi suçu yok!" örneğinde olduğu gibi. Komünistlerin de dönüp kendilerine bakmaları gerekmektedir. Kanımca bu güvensizliği aşmanın yolu biraz komünistlerden geçiyor. Önce eleştirmeye kendimizden başlamalıyız. Bunun en önemli yolu kendi hatalarımızı açığa çıkarmaktan işe başlamaktır. Bu hatalara yol açan nedenleri incelemek ve bu hataların üstesinden gelmek için gerekli olan yol ve yöntemleri belirlemeliyiz.

Lenin; "Siyasal bir parti'nin kendi yanlışlarına karşı tutumu, Parti'nin ciddiyetinin ve sınıfına ve çalışan halk yığınlarına karşı yükümlülüğünü pratikte yerine getirmesinin en önemli ve en kesin ölçülerinden biridir. Açıkça yanlış kabul etmek, nedenlerini açıklamak, bu yanlış doğuran durumu tahlil etmek ve yanlış dikkatle düzeltme yollarını tartışmak - işte bu, ciddi bir Parti'nin işaretidir, bu Parti'nin yükümlülüklerini yerine getirmesidir." der. Bu; komünistlerin, sosyalistlerin bizde (bu coğrafyada) sık sık olduğu gibi, yanlışları göz ardı etmek, kendi yanlışları sorunundan kaçmak değildir. Tam tersine kendi yanlışlarını göz ardı etmemek, onların üzerine gitmek demektir. Dürüstçe ve açıkça, yapılan yanlışları kabul etmek, dürüstçe ve açıkça bu yanlışları düzeltme yolunu belirtmek, dürüstçe ve açıkça bu yanlışları düzeltmek demektir. Bu komünistlerin, komünist olmak istiyorlarsa, kendilerinde açıkça yanlışlarını kabul etme, yanlışlarının nedenlerini açıkla-

Yeniye kabullenmemek adına eskiye sarılmak, özünde tutuculuktur. Bundan kurtulmak gerekmektedir. Yaşamın her alanında her şey birbirinden soyutlanmış, kopartılmış ve içi boşaltılmıştır. Yeniden bir uyum gereklidir.

ma, bu yanlışları düzeltme yollarını belirleme yürekliliğini göstermeleri gerekir demektir. Kimileri, düşman tarafından zayıflık olarak yorumlanabileceği ve yine düşman tarafından kullanılabilmesi kaygısıyla yanlışlardan açıkça söz etmenin doğru olmayacağını söylerler. Kanımca bu bir kaçıdır. Tam tersine, yanlışların açıkça kabul edilmesi ve bu yanlışların dürüstçe düzeltilmesi komünistleri, komünist bir yapılanmayı güçlendirir. Halkın, yığınların, sınıfın gözünde yapılanmanın (partinin) otoritesini yükseltir.

Buraya kadar söylenenler ışığında diyebiliriz ki, bu coğrafyada hiçbir yapılanma, hiçbir komünist kadro kendine dönük böylesine ciddi bir özeleştiri yapmamıştır. Her şeyin müsebbibi halk, yığınlar gösterilmiştir. Bunun sonucunda da karşılıklı güvensizlik gelişmiştir.

Evet, Lenin bize sadece yığınlara öğretmeyi değil, aynı zamanda onlardan öğrenmeyi öğretir. Oysa üzerinde yaşadığımız topraklarda bunun tam tersi bir süreç yaşanmıştır. Komünistler, sosyalistler kendilerini hep öğretmen yerine koymuşlardır. Her şeyin doğrusunu kendilerinin bildiği gibi bir hisse kapılmışlar, hatta bunu içselleştirmişlerdir. Oysa ki, bir komünist, bir komünist kadro hem öğretmen, hem de öğrenci olmayı becerebilir. Öğretmendir; kitlelere bir şeyler öğretir. Öğrencidir; aynı zamanda onlardan bir şeyler öğrenir. Bu ikili bir süreçtir.

Ve karşılıklı birbirini etkiler. Bir kadro hiçbir zaman kibirli olmamalıdır. Çünkü salt kadroların deneyi doğru önderlik yapmak için yeterli değildir. Kişinin deneyi, yığınların deneyiyle, halkın deneyiyle tamamlanmadığı sürece bir hiçtir. Bu nedenle tekrar tekrar vurgu yapmak gerekse de, yığınlarla bağlar önemlidir. Yığınlarla bağlar zayıflatılmamalı/ koparılmamalı.

Kadro, yığınların, işçilerin, halkın, "küçük insanlar", "ötekiler" denilenlerin sesine kulak vermelidir. Bu ancak halkla, yığınlarla güçlü bağların kurulmasıyla mümkündür.

Her şeyi kadrolar belirler

Türkiye ve K. Kürdistan devrimci, yurtsever, sosyalist hareketlerinde yanlış bir bakış açısının hakim olduğunu düşünüyorum. Dikkat edilirse, bugüne kadar hep, varolan yapılanmalar ön plana çıkarılmıştır. Sosyalist birey ve kadrolar hep yok sayılmıştır. Oysa akılda tutulması gereken; ne kadar iyi programa sahip olunursa olunsun, onu örgütleyen kadrolar yoksa o program hiçbir işe yaramaz. Ona içerik katacak olan asıl kadrolardır. Kadrolar, onu örgütleyen kadrolar olmadan ne kadar iyi bir programa sahip olunursa olunsun, bu hiçbir işe yaramaz. Ancak bunun tersini düşünenler özünde "bürokratlar ve kırtasiyeciler"dir.

Biliniz; zafer asla kendiliğinden gelmez. Çoğunlukla onun elde edilmesi gerekir. Bir yapılanmanın (partinin) genel çizgisinin lehindeki iyi kararlar yalnızca bir başlangıçtır. Bu yalnızca zafer duyulan bir arzuyu ifade eder, asla zaferin kendisini değil. Aslanan doğru bir çizgi ortaya konduktan sonra, başarı,

işin nasıl örgütlendiğine bağlıdır. Yani kadrolara... Ortaya konulan bir çizginin ya da programın doğruluğu, başarısı veya başarısızlığı bizzatıhi onu örgütleyen kadrolara bağlıdır. Eğer iyi bir kadro yapısı ve önderlik varsa, partinin (yapılanmanın) şiar ve kararlarının gerçekleştirilmesi teminat altına alınmış demektir. Tersi bir felakettir. İnsanın bir metaya dönüştürüldüğü günümüzde, insanın, özel olarak kadronun önemi büyüktür. Parti ve onun kadroları, bütün ile parçalar gibi kopmaz bağ içerisindedir. Biri olmadan diğeri var olamaz. Nasıl ki, doğada parçalar olmadan bütün düşünülemez ise, bütün olmadan parçalar da tek başına bir anlam ifade etmezler. Buradan kalkış yapılar diyebiliriz ki; kadrolar olmadan parti düşünülemez, tersinden parti olmadan da tek tek kadrolar bir anlam ifade etmezler. Bu demektir ki, güçlü bir partinin yaratılmasının yolu güçlü kadroların yaratılmasından geçer. Tabii ki tersi de doğrudur. Güçlü parti güçlü kadrolar yaratır. Bu birbirini tamamlayan bir süreçtir.

Evet, biri olmadan diğeri, diğeri olmadan öbürü olmaz dedik. Bu ikisinin karşılıklı birbirini beslemesi önemlidir. Ama belirttik; bu coğrafyada giderek kadrolar yok sayılmış ve her şey yapılanmaya, onunda ötesinde tek kişiye, yapılanmanın önderine endekslenmiştir. Oysa ki, her yapılanmanın "bir bahçıvanın en sevdiği meyve ağacını yetiştirdiği gibi" kadrolarına değer vermesi gerekmektedir. İnsanlara değer vermeyi, kadrolara değer vermeyi, ortak yürüyüşe yararlı olabilecek her bireye değer vermeyi ilke edinmeyen bir yapılanma, belirtildiği gibi ne kadar doğru şeyler söylese söyle-

iyi kararlar yalnızca bir başlangıçtır. Bu yalnızca zafere duyulan bir arzuyu ifade eder, asla zaferin kendisini değil. Doğru bir çizgi ortaya konduktan sonra, başarı, işin nasıl örgütlendiğine bağlıdır. Yani kadrolara...

sin hiçbir önemi yoktur. Çünkü her şeyi insanlar, kadrolar belirler.

Genelde sosyalist, devrimci bireyler, özelde kadrolar okumuyor. Oysa sosyalist, devrimci bireyler, özelde kadrolar, Marksizm-Leninizm'in işçi sınıfına bakışını, diğer ülkelerdeki işçi sınıfının yaşadıkları deneyleri ve esas olarak da kendi ülkesi işçi sınıfının geçmişini ve içinden geçtiği süreci derinlemesine kavramalıdır. Sınıflar arası mücadelenin çok yönlü pratiğiyle yüzyüze gelen kadrolar, öncelikle sınıflar arası savaşımın teorik yanına ilişkin kendilerini sürekli yenilemelidirler. Çünkü teorisiz her hareket kör bir davranıştır ve başarısı tesadüflere bağlıdır. Bunun böyle olmaması için kadrolar okumalıdır. Kadrolar her yönden kendilerini geliştirmelidirler. Okumak salt Marx'ın, Lenin'in eserlerini okumakla sınırlanmamalıdır. Genelde sosyalist bireyler, özelde kadrolar her konuda okumalıdır. Kendi halkını, dünya halklarını tanımak, gelişmeleri yorumlamak için öncelikle kadrolar iyi birer okur olmalıdır. Oysa bugün bırakalım genel anlamda okumayı, günlük bir gazete bile okumayan kadrolar mevcut. Marksizm'in ortaya çıkış dönemini az çok inceleyen biri görecektir ki, o dönemin komünistleri içerisinde yaşadıkları toplumu ilgilendiren, salt bununla kalmayıp tüm dünya halklarını ilgilendiren her şeyi incelemek, araştırmaktadırlar. Şiir, ede-

biyat, resim, sinema, tiyatro, vs. her şeyle çok yakından ilgilenmektedirler. Oysa günümüzde bir çok kadro salt kuru söylem ve ajitasyonla işi kotaracaklarını düşünmektedirler. Bu durum ise kadroları, ucuz politika yapmaya, bilimden, politik içerikten yoksun, salt konuşmuş olmak için konuşmak, ağzına geleni söylemek, sadece boşalma sağlama noktasına getirmiştir. Unutulmamalı; kendini sürekli yenilemeyen bir kadro değişime öncülük edemez. Ya da yığınları ikna edici, sürükleyici, yönlendirici ve yığınları güven verici bir pratik davranış sergileyemez. Kendini yenilemeyen, bırakalım değişime öncülük etmesini, ona ayak bağı olur. Bu bağlamda hızla değişen toplumu, değişim rotasına inandığı hedefe yöneltebilmesi, kadronun en başta kendini yenilemesi ile mümkündür. Kendi tarihini bilmeyen, kendi toplumunu tanımayan kadro değişime öncülük edemez.

Bugün dünyada yaşanan değişimler dünkünden daha hızlı bir süreç yaşamaktadır. Bilimsel-teknolojik süreç gittikçe bu hızı arttırmaktadır. Sosyalist bireyler, özelde kadrolar bu gelişmeden kendilerini muaf tutamazlar. Bilgisayarla birlikte iletişim teknolojisindeki son gelişmeler her gün yaşamımıza girmeye devam ederken; en ücra köşedeki birev bile bugün artık cep telefonu ve bilgisayarla dünyadaki gelişmeleri çok yakından izlerken, kendisine sosyalistim/komünistim diyen bireylerin, hele hele kadroların bu gelişmeleri görmezlik etmeleri mümkün değildir. Çiftyürek yoldaşın bir çok sohbette vermiş olduğu örnek önemlidir: "Lenin, radyo ilk çıktığında, bunun için bir kitap yazmak gerekir demiştir." Oysa

günümüzde yukarıda da değindiğimiz gibi bir çok kadro bilimsel, teknolojik değişimleri görmemekte, yok saymaktadır.

Kadro çok yönlü olmalıdır. Bununla birlikte düşünce ve davranış birliğinin tutarlı savunucusu olmalıdır. Evet, kadro çok yönlü olmalıdır. Bu kadronun uzmanlaşması demektir. Yalnızca bir alanda değil, birden fazla alanda uzmanlaşmak kadroların hedefi olmalıdır. Ama planlama kadrolar ve parti için vazgeçilmez bir çalışma olmalıdır. Çünkü herkes çok mükemmel planlar hazırlayabilir. Sorun bunu hazırlamak değildir. Asıl sorun bunu yaşamada kullanmaktır. Bilinir; bir çok kadro bırakalım bir bütün olarak yaşamı örgütlemeyi, planlamayı, kendi yaşamını bile örgütlemekten, planlamaktan aciz durumdadır.

Hep şikayet konusudur; zaman yok diye. Oysa zamandan bol bir şey yoktur. Asıl problem zamanı kullanma becerisini gösterememektir. Yani zamanı planlama becerisini gösterememektir.

Kadrolar, siyasi yaşamlarında ikna etmeye hazır ve ikna olmaya açık olmalıdırlar. Bu ne demektir? Bilinir; insanın gelişimi binlerce yılın birikimi üzerine şekillenmiştir. Bir bireyi ele alırken tarihsel geçmişi yok sayamayız. Bu aynı zamanda, tek tek bireyler içerisinden çıkıp geliştikleri toplumun olumlu olumsuz birikimlerini de üzerlerinde taşırlar demektir. Bu, komünist kadrolar için de geçerlidir. Kuşkusuz komünist kadrolar konuları gereği toplumun önündedirler. Ama bu onların toplumu, halkı, yukarıda belirttiğimiz gibi yok saymalarını, küçümsemelerini gündeme getirmez. Ama şöyle bir durum her zaman

Sınıflar arası mücadelenin çok yönlü pratiğiyle yüzyüze gelen kadrolar, öncelikle sınıflar arası savaşımın teorik yanına ilişkin kendilerini sürekli yenilemelidirler. Çünkü teorisiz her hareket kör bir davranıştır ve başarısı tesadüflere bağlıdır.

mümkündür. Ezilenler, yılların birikimini, olumsuzluklarını bilinçlerinde taşırlar. Bu şu demektir: Ezilenler kendileri onlarca yıl ezilip hor görüldükleri için, ellerine geçen ilk fırsatta aynı şeyi kendileri yaparlar. Yani bu kez kendileri başkalarını ezmeye, horlamaya başlarlar. Bu tamamen bilinçle ilintilidir. Kendini yenilemeyen, deyim uyuysa önce kendi içinde devrimi gerçekleştiremeyen birey ya da kadro bunu yapmaya devam eder. Aslında bunun örneklerini bugün devrimci, yurtsever, sosyalist hareketlerde görmek mümkündür. Kendini belli bir yere koyma ve başkalarını küçümseme, onlara direktifler verme durumu bunun yansımasıdır.

Kadrolar toplumdan, yığınlardan öğrenme ve onlara öğretme becerisini kazanmalıdırlar. En verimli öğrenme; savunma ile sorgulama becerisini birleştirmektir. Diğer bir deyişle karşılıklı sorgulamadır. Bu bağlamda kadro, yığınları, halkı dinleme ve onlardan öğrenme becerisini gösterebilmelidir. Kuşku götürmez ki, çoğu kez dinlemek konuşmaktan daha zordur. Bu yüzden olsa gerek devrimci, sosyalist birey ve kadrolar pek dinleme/anlama zahmetinde bulunmazlar. Deyim uyuysa makinelî tüfek gibi konuşur, anlatmak istediklerini anlatır. Karşısındakinin dinleyip dinlemediğini dahi düşünmeden, görevini yapmanın(!) verdiği rahatlıkla çekip giderler. Oysa bir sosyalist

birey, kadro öncelikle iyi bir dinleyici olmayı becerebilmelidir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki; kadro her konuda yeterli bilgi birikimine sahip olmalıdır. Salt bu yeterli değil, kadro inandırıcı ve yeterince zorlayıcı kanıtlara sahip olmalıdır. Eğer bunlara sahip değilse ikna edici ve inandırıcı olamaz. Kadrolar bilmeli ki; insanları rasyonel olarak uzun dönemli bir bakışa sahip olmaya inandırmak mümkün olmayabilir. Kuşkusuz insanlar uzun dönem üzerinde odaklaşamıyorlar, ama buna mecbur oldukları için değil, aslında böyle istedikleri için. Kadro bunu bilmeli. Dahası kadro gerektiğinde iyi bir sosyolog, gerektiğinde iyi bir psikolog olmayı başarabilmelidir. Çünkü bilmelidir ki, insanları ikna etmenin en iyi yöntemi onları çok iyi tanımaktan geçmektedir. Çünkü öğrenme, geçmiş bilgi ve deneyimlerin üzerine, yani belleğe eklenir. Yani insanlar ihtiyaç duyduklarını öğrenir, başkasının öğrenmeleri gerektiğini düşündükleri şeyleri değil. Bu bağlamda kadrolar insanlarla ilişkilerinde işe önce onları tanımaktan başlamalıdırlar. Ama her yönüyle tanımak.

Yazının başlangıcında da belirttiğim gibi, dağınık da olsa kendi cephemden kadro sorusunda kimi belirlemeler yapmaya çalıştım. Bugün yeniyi üretmekten bahsederken, bir çok noktada olduğu gibi kadro sorusunda da daha tartışacağımız bir hayli sorunun var olduğuna inanıyorum. Bu anlamıyla her yoldaşın kendi cephesinden bu konudaki düşüncelerini açmaları ve tartışmayı yoğunlaştırmaları gerekiyor. Böylece önümüze koyduğumuz girişim evresinin de gerçek işlevini yerine getireceğini düşünüyorum.

yeni bir aydınlanma atağı için...

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Aylık Teorik/Politik Dergi Sayı: 11 Haziran: 2005 2 YTL / 2.000.000 TL

- Güruh ve sadakat -I-
- Rejimin planını bozacak yeni bir örgütlenme
- Wergera berhemên kurdi
- Anti emperyalizmin bedeli
- İmralı'ya açık mektup
- 1920-1921 Kürt komünist dinamik ve Mezopotamya

Tüm dergi bayilerinde

İsteme adresi: Gün Yayıncılık Tel/Fax: 0 212 2196906

İnönü Mah. Babil Sok. 27/3 Harbiye-İstanbul

Toplumların da yetimleri vardır. Bu ülkenin yetimleri, egemen çoğunlukta olmayanlar oluyor; ya da iktidar zemininde destek alamayan, iktidar zemininde meşruiyeti ve yasallığı istenmeyen/olmayan inançsal, ulusal, düşünsel gruplar, toplumsal yetimler oluyor. Sokaktaki bir kimsesize, yetim kişiye duyduğumuz şeyle, bir Ermeni'ye, Kürd'e, Alevi'ye, komüniste duyduğumuz şey önemli oranda aynı duyguları içeriyor. Kendisinden güçsüz olanların varlığı, öz-güven duygusundaki patolojik boyuta bağlı olarak güruhu ölçsüz yapar. Memnuniyetsizliğini, zayıflıklarını kendinden güçsüzü ezerek memnun etmeye çalışır. Zayıf olanlar karşısındaki saldırganlığın temelinde güçsüzlükler yatmaktadır. Aslında bu davranış sahibi kalabalıklar ya da bireyler kendinden güçlü olanlar karşısında sinik ve yaltakçıdır; gerindiğinde kendi gücünün sınırlarıyla yüzleşir, fakat yüzleşmekten kaçınacak kadar korkaktır. Kendisini tartışmaktan, kendisiyle yüzleşmekten korkan bir toplum hastadır, ruhsal olarak örselenmiştir. Böyle bir toplumun yaşadığı gerçeklik korkusu o toplumu ruhsal, zihinsel olarak yönlendiren ve şekillendiren temel bir uyarandır.